

3818

281.6

4-21

1221

608
513
Mixed

50.

Printed in Turkey

500010

2010

W. J. W.

ALBION ALUMINUM CO.

NEW YORK

ALBION ALUMINUM CO.

ALBION ALUMINUM CO.

ALBION ALUMINUM CO.

ALBION ALUMINUM CO.

ALBION ALUMINUM CO.

ALBION ALUMINUM CO.

ALBION ALUMINUM CO.



1002

ALBION ALUMINUM CO.

1881

ԿԱՆՈՆ

ՍՐԲՈՅ ՄԿՐՏՈՒԹԵԱՆ

ԸՍՏ ԿԱՐԳԱՌՈՐՈՒԹԵԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՈՒՂԱՓԱՌ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ

ԵՒ

ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆ ՀԱՒԱՏՈՅ Ի ՆԵՐՍԻՍԷ ՇՆՈՐՀԱԼԻՈՅ

ԵՒ ԹՂԹԱԿՅՈՒԹԻՒՆՔ ՆՈՐԻՆ ԸՆԴ ԻՆՔՆԱԿԱԼԻՆ ՅՈՒՆԱՅ
ՄԱՆՈՒԷԼԻ ԾԻՐԱՆԱԾԻՆ ԿՈՄՆԻՆՈՍԻ ԵՒ ՄԻՔԱՅԷԼԻ
ՏԻԵԶԵՐԱԿԱՆ ՊԱՏՐԻԱՐԲԻ

Թարգմանեաց 'ի Հայկականէ 'ի Հելլեն բարբառ.

ՏԻՍԻԹՐԻՍՍ Ի. Խ. ՉՕԼԱՔԵԱՆ



Կ. ՊՕԼԻՍ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՄԵԱՆ

1881

281.6
4-21

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΒΑΠΤΙΣΜΑΤΟΣ

ΚΑΤΑ ΤΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

ΤΗΣ ΑΡΜΕΝΙΚΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΚΑΙ

ΕΚΘΕΣΙΣ ΟΜΟΛΟΓΙΑΣ ΠΙΣΤΕΩΣ ΥΠΟ ΝΕΡΣΕΣ ΤΟΥ ΧΑΡΙΕΝΤΟΣ

ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΔΙΑΜΕΙΦΘΕΙΣΑΙ ΜΕΤΑΞΥ ΑΥΤΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ
ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΜΑΝΟΥΗΛ ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΝΗΤΟΥ ΤΟΥ ΚΟΜΝΗΝΟΥ
ΚΑΙ ΜΙΧΑΗΛ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ

Μεταφρασθεῖσαι ἐκ τοῦ Ἀρμενικοῦ

ΥΠΟ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Ι. Χ. ΤΖΟΛΑΚΙΔΟΥ



Κ/ΠΟΛΙΣ
ΤΥΠΟΙΣ ΑΡΑΜΙΑΝ

1881

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΑΤΡΙΣΤΕΡΑΤΟΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ

11087

ΕΝ ΤΑΙΣ ΑΓΙΑΙΣ

ΤΗΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΚΑΙ

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΜΕΣΣΟΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΙΑΣ

ΚΑΙ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΑΙΓΑΙΟΥ ΚΑΙ ΕΒΡΟΥ

ΑΠΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΙΑΣ

ΚΑΙ ΜΕΛΟΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΣΥΝΟΔΟΥ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΗΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ

ΤΟΥ

ΑΓΙΟΥ ΠΑΤΡΙΣΤΕΡΑΤΟΣ



647

40

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

1881

Մեծարոյ Պարոն ,

Ըստ խնդրանաց մեծարոյ Բանասիրիդ տպեալ 'ի քննութիւն
 քննչաց զգեղեցիկ երկասիրութիւնս Զեր, այն է՝ զկարգի սրբոյ Մկրտու-
 րեան Հայաստանեայց եկեղեցւոյ, եւս եւ զՍրբոյ Հօրն մերոյ 'ներ-
 սիսի Շնորհալոյն առ Կիւռ Մանուէլ կայսր քրդոյն զ'ի յոյն բար-
 բառ բարգմանութիւնսն, յորս՝ ըստ վկայութեան նոցա՝ մեծաւ խնա-
 մով եւ հաւատարմութեամբ աշխատեալ էք, հրաման տալիս զայս-
 րութեամբ 'ի յոյս ընծայել յօգուտ եկեղեցւոյ :

Օրհնելով զԶեզ եւ զվասակս Զեր

Մնալի աղօթարար

ՊԱՏՐԻԱՐԿ ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ՆԵՐՍԷՍ ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆ

Տուեալ 'ի Պատրիարքարանի մերում
 'ի վեցերորդում աւուր մարտի, հազարերորդի
 ութհարիւրորդի ութսուներորդի առաջնորդի
 ամիսն Շնորհաց :

Մեծարոյ Պարոն Տիմիթրիոս Զօրափեան

Printed in Turkey

'Επίτιμε Κύριε ,

Κατ' αἴτησιν τῆς Ὑμετέρας ἐντίμου Ἑλληνογिमότητος ὑποβληθέντος εἰς
 ἐξέτασιν τοῦ ὥραιου Ὑμῶν πονήματος, ἥτοι τῆς ἐκ τοῦ Ἀρμενικοῦ εἰς
 τὸ Ἑλληνικὸν μεταφράσεως τῆς τοῦ ἱεροῦ Βαπτίσματος ἀκολουθίας τῆς
 καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίας, καὶ τῆς ὁμολογίας Πίστεως τοῦ ἐν ἁγίοις Πα-
 τρός ἡμῶν Νερσές τοῦ Χαρλέντος πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα Μανουήλ, κα-
 τὰ τὴν μαρτυρίαν τῆς ἐπὶ τούτου διωρισθείσης ἐπιτροπῆς, ἡ μετάφρα-
 σις Ὑμῶν αὐτῇ ἐξηλέγχθη πιστῶς καὶ μετὰ μεγίστης εὐλαθείας γενο-
 μένη. Ἐφ' ὧ παραέχουμεν Ὑμῖν τὴν ἄδειαν τῆς τε ἐκτυπώσεως καὶ δη-
 μοσιεύσεως αὐτῆς, πρὸς ὄφελος τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.

Εὐλογοῦντες Ὑμᾶς τε καὶ τὸ πόνημα Ὑμῶν διατελοῦμεν

Εὐχέτης διάπυρος

ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

ΝΕΡΣΕΣ ΒΑΡՇԱΒԵԴԻԱՆ

Ἐξεδόθη ἐκ τῶν Ὑμ. Πατριարχείων
 Τῇ ἑκτῇ Μαρτίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκ-
 τακοσιοστοῦ ὀγδοηχοστοῦ πρώτου ἔ-
 τος Σωτηρίου.

Τῷ Ἐπιτίμῳ Κυρίῳ Δημητρίῳ Τζολακίδῃ

Οἱ Χριστιανοὶ τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἥτις, αἰεποτε διὰ τῶν ἱερῶν αἱμάτων τῶν πιστῶν αὐτῆς τέκνων, διέμεινε καὶ διαμενεῖ ἀήττητος καὶ ἀκράδαντος, μετὰ δικαίας υπερηφανείας σεμνύνονται, εὐρίσκοντες ἐν τοῖς ἱεροῖς Προσώποις τῶν Πνευματικῶν αὐτῶν Ἀρχιποιμένων, Βασιλείους τοὺς Μεγάλους, Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, Ἰωάννης τοῦ Χρυσοστόμου, Γρηγορίου τοῦ Φωτιστάς, τοὺς Μεγάλους καὶ Χαρίεντας Νερσεῖς καὶ πλείστους ἄλλους θεοφόρους Πατέρας καὶ Διδασκάλους τῆς Ἐκκλησίας, οὔτινες, διὰ τῶν οὐρανίων διδασμάτων καὶ τοῦ παραδείγματος αὐτῶν, προσεκάλεσαν ἔθνη καὶ φυλὰς εἰς τὴν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἀδελφότητα.

Այն, Սրբազնասուրբ Հայրապետ, Հեղինք եւ Հայր հաստատ
համոզմամբ հաւատան՝ թէ իւրեանց Հովուապետաց միաբան
փութոյն եւ ջանիւր, եւ օժանդակութեամբ Աստուածային նախա-
խնամութեան՝ այնքան դարուց հետէ դմողակ պարագայից բեր-
մամբ եւ թիւրխմացութեամբ եղբայրական թուրացեալ յօղա-
կապն եւս բան զեւ ամրապնդեալ պիտի տեսնեն, եւ 'ի միա-
սին՝ միւսնոյն տաճարին մէջ պիտի փառաբանեն զՏէրն՝ որ Գող-
գոթայի վեհապաշտէն սիրոյ եւ խաղաղութեան նոր Ուխտն աւան-
դեց համօրէն մարդկութեան: Իսկ անուանք Ձեր, Սրբազնասուրբ
Հայրապետ, եկեղեցւոյ զաւկներէն պիտի օրհնաբանին յաւէտ:

Հայցելով մաղթանուէր զօրհնութիւնս Ձեր խորին աղիւստութեամբ

Մնաւ միշտ առեւտահեղափոխոյ պրոյ եւ խոնարհ ծառայ

ՏԻՄԻՔՐԻՍ Ի. Խ. ԶՈԼԱՔԵԱՆ

Ναί· Πανσέβαστοι. Προθιεράρχαι, Ἑλληγνές τε καὶ Ἀρμένιοι μετὰ πεποι-
θήσεως σταθερᾶς πιστεύουσιν ὅτι, τῇ κοινῇ τῶν Ἀρχιεπομένων αὐτῶν
φρόντιδι καὶ προσπαθείᾳ, καὶ τῇ ἀρωγῇ τῆς θείας Προνοίας, συσφιγγόμενοι
ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον οἱ ἀπὸ τοσούτων ἤδη αἰώνων, ἕνεκεν χαλε-
πῶν καιρικῶν περιστάσεων, χαλαρωθέντες τῆς ἀδελφότητος αὐ-
τῶν δεσμοί, θέλουσιν ἀπὸ κοινοῦ καὶ ἐν τοῖς αὐτοῖς Ναοῖς δοξολογεῖν
τὸν Κύριον τὸν ἐκ τῆς Ἱερᾶς κορυφῆς τοῦ Γολγοθᾶ παραδόντα ἀπάσῃ
τῇ ἀνθρωπότητι τὴν τῆς Ἀγάπης καὶ τῆς Εἰρήνης νέαν Διαθήκην αὐ-
τοῦ. Τὰ δὲ Ὑμέτερα Ὀνόματα, Σεπτοὶ Προθιεράρχαι, θέλουσιν εὐλο-
γεῖσθαι εἰς αἶδωνα τὸν ἅπαντα ὑπὸ τῶν τέκνων τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκ-
κλησίας.

Ἐπικαλούμενος τὰς θεοπαθεῖς Ὑμῶν εὐχὰς καὶ εὐλογίας διατελῶ,
τέκνον πειθήνιον καὶ θεράπων ταπεινότατος

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Ι. Χ. ΤΖΟΛΑΚΙΑΝΣ

ՅԱՌԱՉԱՔԱՆ

Փրկչին մերոյ ասուածային Համբարձմանէ սակաւ ինչ յետոյ քաղցեալ սուրբ Աւետարանն 'ի Հայս 'ի ձեռն Քաղէսի Առաքելոյ որ միջեց ոչ միայն զԱբգար, քաղաւորն Հայոց, այլ եւ գրեթէ զամենայն աւագանիս եւ պալատական ուսուցանելով նոցա զհաւատն, եւ ձեռնադրելով եպիսկոպոս եղեսիոյ զԱղղէ՝ որ խորաբարն էր քաղաւորին: Սակայն Աբգարու յաջորդներն սուկալի հալածանքներ յարուցանելով ընդդէմ Քրիստոնէութեան, անոր հետեւողներն անցնելով մահու կը մասնէին: Այս հալածումն տեսց իբր երեք դար, եւ Քրիստոնէութիւնն 'ի մէջ հաւատացելոց ծածկեալ մնալ: Իսկ Քրիստոնէութեան 'ի Հայաստան յառաջդիմելուն վերայ երբեմն Քրոսի եւ այժմ Հերակլիոյ մետրոպոլիս գերիմաս Ղրի-դօրիոս 'ի գործն իւր «յաղագս միաւորութեան երկոցունց եկեղեցեաց» (Յունականին եւ Հայկականին) այլեւայլ պատմական աղբիւրներէ քաղելով գրէ զհետեւեալս գորս մեք եւս նախադաս համարելով ո՛ր եւ է յառաջարանէ, մեր ներկայ վասակին մէջ քաղմանելով կ'արձանագրեմք:

«Տարածեցաւ Քրիստոնէութեան լոյսն այս Քրիստոսաւէր երկրին մէջ ('ի Հայաստան) բարեպաշտութեամբ եւ յօծար կամօք արքային Տրդատայ, ըստ վկայութեան Սոգոմէնոս պատմագրի որ առէ «Ասի քէ Տրդատ իւսանն ազգին Հայոց, հրաշիւք ասուածային նշանի, որ եղել 'ի վերայ անն իւրոյ, եղել Քրիստոնէայ ինքն եւ ամենայն ոք որ ընդ իւսանութեամբն էին, ընդունելով զմի եւեր դաւանութիւնն բարոգութեան» (Պատմ. Սկեղ. գիրք Բ. Գլ. 7): Եւ միջեց զՏրդատ եւ գրեթէ համայն զազգն Հայոց յեղերս եփրատայ առաքելապաշիւ եւ սուրբ վկայ Դրիգորիոս Արեւալիսկոպոսն Հայոց Մեծաց: Այս մեծ կրօնական իրողութեան վերայ գրէ Մելիտիոս Արեւացին հետեւեալներն: «Տրդատ արքայն Հայոց, ընկալեալ զհաւատն Քրիստոսի, առաքեաց զԴրիգոր առ Ղեւոնդիոս եպիսկոպոսն Կեսարիոյ Կապադովացւոց, աղաչելով զի արեւալիսկոպոսն ձեռնադրեսցէ զնա. եւ Դրիգոր ձեռնադրեալ արեւալիսկոպոսն դարձաւ 'ի Հայաստան, եւ ընկալեալ պատուով 'ի Տրդատայ, միջեաց զնա եւ զամենայն Հայս, որք ուսեալ էին զհաւատն Քրիստոսի յալիունս եփրատայ, եւ ոչ միայն զՀայս այլեւ զՊարսս, զԱսորիս, զՄարս, եւ զայլս առաւել քան զչորեքհարիւր քիւրս, որպէս ասի, եւ կարգեաց ամենեցուն եպիս-

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ὀλίγον μετὰ τὴν θείαν τοῦ Σωτῆρος Ἀνάληψιν ἐκηρύχθη τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον εἰς τὴν Ἀρμενίαν ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου Θαδδαίου, ὅστις οὐ μόνον τὸν Ἀβγαρον, βασιλέα τότε τῶν Ἀρμενίων, ἀλλὰ καὶ πάντας σχεδὸν τοὺς μεγιστάνας καὶ αὐλικούς αὐτοῦ κατηχήσας ἐδάπτισε, χειροτονήσας καὶ Ἐπίσκοπον Ἐδέσσης Ἀδδαῖον τὸν διαδηματοποιὸν τοῦ εἰρημένου βασιλέως. Οἱ διάδοχοι ὅμως τοῦ Ἀβγαρου τρομεροὺς κατὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐγείραντες διωγμούς διὰ μυρίων αἰκισμῶν καὶ βασάνων τιμωροῦντες θανάτῳ παρέδιδον τοὺς ὁπαδοὺς αὐτοῦ. Οἱ δὲ διωγμοὶ οὗτοι διήρκεσαν ἐπὶ τρεῖς σχεδὸν αἰῶνας, καὶ ὁ Χριστιανισμὸς ἐτηρεῖτο ὑπὸ τῶν πιστῶν ἐν τῷ κρυπτῷ. Περὶ δὲ τῆς κατόπιν προσόδου τοῦ Χριστιανισμοῦ εἰς τὴν Ἀρμενίαν ὁ ἀπὸ Χίου Ἡρακλείας σοφώτατος Ἱεράρχης Γρηγόριος ἐν τῇ «περὶ ἐνώσεως τῶν δύο Ἐκκλησιῶν» (Ἑλληνικῆς καὶ Ἀρμενικῆς) πραγματείᾳ αὐτοῦ, ἐκ διαφόρων ἱστορικῶν πηγῶν ἀρπύμενος, ἀναφέρει τὰ κατωτέρω, ἅπερ, ἀναγράφαντες, ἀντὶ παντὸς ἐτέρου προλόγου, προτάττομεν ἐν τῇ παρούσῃ ἡμῶν μεταφράσει· ἔχουσι δὲ ἐπὶ λέξεως ὧδε.

Ἐξηπλώθη δὲ τὸ φῶς τοῦ Χριστιανισμοῦ εἰς τὴν φιλόχριστον ταύτην χώραν (δηλ. τὴν Ἀρμενίαν) τῇ εὐσεβεῖ πρωτοβουλίᾳ τοῦ Βασιλέως αὐτῆς Τηριδάτου κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Σωζομένου. «Ἀλέγεται Τηριδάτην τὸν ἡγούμενον τοῦ ἔθνους τῶν Ἀρμενίων, ἐκ τινος παρὰ ὁξυ θεοσημείας περὶ τὸν αὐτοῦ οἶκον ἅμα τε Χριστιανὸν γενέσθαι, καὶ πάντας τοὺς ἀρχομένους ὑφ' ἐνὶ κηρύγματι θρησκεύειν.» (Ἐκκλ. Ἰστ. Βιβ. Β'. Κεφ. ζ'). Ἐδάπτισε δὲ αὐτὸν τε τὸν Τηριδάτην καὶ ἅπαν σχεδὸν τὸ ἔθνος τῶν Ἀρμενίων ἐν ταῖς ρείθροις τοῦ Εὐφράτου ὁ ἱσαπόστολος καὶ ἱερομάρτυς Γρηγόριος ὁ τῆς Μεγάλης Ἀρμενίας ἀρχιεπίσκοπος.

Περὶ δὲ τοῦ μεγάλου τούτου θρησκευτικοῦ γεγονότος γράφει καὶ Μελέτιος ὁ Ἀθηνῶν ταῦτα. «Ὁ τῶν Ἀρμενίων βασιλεὺς Τηριδάτης, τὴν τοῦ Χριστοῦ πίστιν ἐγκολπωσάμενος, τῷ Καισαρείας Καππαδοκίας Λεοντίῳ ἐπεμψε τὸν Γρηγόριον, δεόμενος ἀρχιερέα χειροτονῆσαι αὐτόν· χειροτονηθεὶς δὲ ἐπίστρεψεν εἰς Ἀρμενίαν, καὶ ὑποδεχθεὶς ἐντίμως ὑπὸ τοῦ Τηριδάτου, ἐδάπτισεν αὐτόν τε καὶ πάντας τοὺς Ἀρ-

Յիշատակեալներէ ակներէ ցուցուի թէ ոչ մէկ ազգ կրեց այնքան
 բաղաձայն եւ կրօնական հալածամբ որքան ազգն Հայոց, 'ի վերայ
 այս ամենայնի զիրար յաջորդող այնչափ սոսկալի փոքրեկաց մէջ
 կացեալ մնաց յարատեւ, անասան եւ անխախտ, 'ի հաւատս
 Քրիստոսի :

Հերակլիոյ իմասուն Բահանայապետին ասուրիւններէն յայտնապէս երեւի քէ այս անդրանիկ դուստ Արեւելեանն ուղղափառ եկեղեցւոյ որն որ 'ի Հայրապետաց Կեսարիոյ Կապաղովկիոյ ընդունած է «զկարգադրութիւնսն եւ զճերհին կազմաւորութիւն» այնքան դարուց հետէ ամենայն ինչ անվեհեր եւ վեհանձնաբար կրէլով հանդերձ, անօրինակ ցամաքաւորութեամբ պահեց եւ պահէ ցայսօր զիմասն 'ի Քրիստոս որպէս ուսաւ զայն 'ի սրբոց Հարց' առանց խռոսրելոյ յայնմանէ որպէս եւ վկայէ Մեծն Փոսիոս զբելով առաքոռս Արեւելեան պատրիարքեանց այսպէս. «... եւ պատշէտ ցայսօր ԱՆՈՐՈՍՈՒԹԵԱՍԻ ԵՒ ՈՒՂՂԱՓԱՌԱՊԷՍ եկեղեցին Հայաստանեայց զՔրիստոնէական պաշտամունս ընդ Կարողիկէ եկեղեցւոյ, եւ զԵւսիփէս, զԻրոսկորոս եւ զԲարկոնիչսն բարեպաշտութեան զՊեհրոսս եւ Յուլիանոս Արեւարնացի եւ զԲազմադիմի Հար սերմունս նոցա զարեւելով մասնէ անհախտի կապաւնաց նշովից: (Փոսիոս հրատարակութիւն Վալէրայի էջ 167):

Արդարեւ խիստ ցաւալի է այս երկու եղբայր ազգերն՝ որք մեր արեւելից կարեւորագոյն տարեւրն կազմեն, զիրար չընտանացաւու յոյժ մեղադրելի քիւրժմացութենէ՝ անջատեալ մնան ՚ի միմեանց եւ խեթիւ հային ընդ միմեանս, մինչդեռ ոչ միայն, որպէս վերն ըսինք, որդիք են միեւնոյն եկեղեցւոյն Քրիստոսի, այլ եւ միեւնոյն բաղդին վիճակեալ լինելով՝ քէ կրօնական եւ քէ ոչ՝ շահերնին այնքան նոյնացեալ են՝ որ միմիայն իրենց եղբայրութեան թուացեալ կապից ամրապնդումն կարող պիտի լինի առաջնորդել զանոնք երկուսեք ըզձացեալ յառաջադիմութեան եւ բարօրութեան :

Արդ վասն գործնական յաջողութեան յամենեցունց ըղծացեալ եղբայրութեան՝ նուաստ նաեւ, ըստ իմ կարողութեան, սակաւ ինչ նպաստելու բաղձաճօք, ՚ի մէջ այլոց, ձեռնարկեցի Հայկական եկեղեցւոյն Սրբոյ մկրտութեան արարողութիւնն քարգմանել ՚ի Հելլենական բարբառ, ըղծալով միանգամայն կատարեալգոյն ինչ նուիրել առ ուղղափառ եղբարս, ատանապատակ չհամարեցայ յաւելլուլ Հայկական եկեղեցւոյն Հաւատոյ խոստովանութեան քարգմանութիւնն՝ որուն Յունարէնը կը պսկսէր, հանդերձ մի բանի նամակօք որք անծանօթ են բազմաց, փոխանակեալ ընդ Ներսիսի Շնորհալոյ, Մանուէլի Ծիրանաձին Կոմնինոս ինքնակալին, եւ Միխայէլի Տիեզե-

ρεπουμένων καὶ περὶ τὸ δόγμα διακειμένων πληθὺς ἀναριθμητον.» (Αὐτ.
IB'. Ποβλ. καὶ Θεοδώρητου Ἐκκλ. 'Ιστ. Β:βλ. Ε'. κεφ. λη.)

Τοσοῦτος δ' ἦν ὁ ἱερός ἐνθουσιασμός ὑπὲρ τοῦ Εὐαγγελίου τῶν αὐτόθι πιστῶν, ὥστε, ὡς ὁ αὐτὸς φησὶν· «ὅτε ἡ ὠμοτάτῃ Σαθώρου πρόσταξις ἐροῖτα, καταδικάζουσα θάνατον τῶν ἐκυτοῦς Χριστιανούς εἶναι ὁμολογούντων . . . αὐτόματοι, μηδεὶν ἄγωντος, ἐαυτοὺς κατεμήνουσιν, ὥστε μὴ τῇ σιγῇ δόξῃ τὸν Χριστὸν ἀπαρνήσθαι» (Αὐτ. ιθ').

Ἐξ ὧν εἵρηκαί μοι ἀποδεικνύεται, ὅτι οὐδὲν ἄλλο ἔθνος ὑπέστη τοσοῦτους πολιτικούς καὶ θρησκευτικούς διωγμούς, ὅσους τὸ Ἀρμενικόν. Καὶ ὅμως, ἐν τῇ μέσῃ τῶν ἀλλεπαλλήλων φρικωδῶν καταγίγδων διέμεινεν ἀκλόνητον καὶ ἀσάλευτον εἰς τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω λεχθέντων ὑπὸ τοῦ σοφοῦ Ἱεράρχου Ἡρακλείας καταφαίνεται· ὅτι· ἡ πρωτότοκος αὕτη θυγάτηρ τῆς Ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἥτις «παρὰ τῶν Ἱεραρχῶν τῆς Καισαρείας Καππαδοκίας ἔλαβε τὰς διατυπώσεις καὶ τὸν ἐσωτερικὸν αὐτῆς ὀργανισμόν» ἀπὸ τοσούτων ἤδη αἰώνων, τὰ πάντα ἀτρομήτως καὶ γενναίως ὑποστάσα, μετ' ἀπαράδειγματίστου καρτερίας, ἐτήρησε καὶ τηρεῖ μέχρι σήμερον τὴν ἐν Χριστῷ πίστιν αὐτοῦ ὅπως ἐδιδάχθη αὐτὴν ὑπὸ τῶν θείων Πατέρων, μηδὲως ἐκκλίνας τῆς Ὁρθοδοξίας, ὡς μαρτυρεῖ καὶ ὁ θεῖος Φῶτιος γράφων πρὸς τοὺς Ἀνατολικοὺς Πατριάρχικους ἱερόνους τὰ ἐξῆς. «... καὶ λατρεῖ σήμερον ΚΑΘΑΡΩΣ καὶ ΟΡΘΟΔΟΞΩΣ ἡ τῶν Ἀρμενίων λῆξις τὴν τῶν Χριστιανῶν λατρείαν Εὐτυχῇ τε καὶ Διόσκορον, καὶ τοὺς κατὰ τῆς εὐσεβείας πετροβόλους Πέτρους, καὶ τὸν Ἀλικαρνασσέα Ἰουλιανὸν καὶ πᾶσαν αὐτῶν τὴν πολύσπορον διασποράν, ὡς ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία μυσταπομένη, καὶ δεσμοῖς ἀλύτοις τοῦ ἀναθέματος ὑποβάλλουσα». (Ἰδ. ἐκδ., Βαλέττα, σελ. 167).

Εἶναι πράγματι λίαν θλιβερόν ἔνεκεν ἀσυγγνώστων ἐκατέρωθεν παρενοήσεων, ταῦτα τὰ ἀδελφὰ τὰ καὶ ἐπισημότερα τῆς καθ' ἡμᾶς πολυπαθοῦς Ἀνατολῆς στοιχεῖα ἀποτελοῦντα δύο ἔθνη, ἵνα μένωσιν ἀπ' ἀλλήλων διῆστάμενα καὶ ὥστε δυσμενῶς πρὸς ἀλλήλα διακείμενα, ἐνῷ οὐ μόνον, ὡς προεβρίθην, εἰς τέκνα τῆς αὐτῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ τὴν αὐτὴν τύχην ὑποστάντα, τοσοῦτο τὰ συμφέροντα αὐτῶν, θρησκευτικὰ τε καὶ μὴ, συνεταυτίσθησαν, ὥστε μόνῃ ἡ τῶν χαλαρωθέντων τῆς ἀδελφότητος αὐτῶν δεσμῶν σύσφιγξις ἔσται ἱκανὴ ἵνα προαγάγῃ ταῦτα εἰς τὴν ἀπὸ κοινοῦ πολυμηνῆν προόδον

րական Պատրիարքին՝ մեծին իմաստասիրին, յաւելլով նաեւ այլ եւ այլ ծանօթութիւնս վերաբերութեամբ գործոյս :

Աւարտելով այս վաստակս քէպէս՝ ի մտի չունէի զայն ի լոյս բնծայել, սակայն բարեկամաց ոմանց (*) յորդորանքն, նա մանաւանդ վեհազնիւ քաջաբերութիւնն բարեպաշտ եւ Քրիստոսաւէր Տեառն Յակովբայ Նորասուկեան մեծանձն բարեբաւրի, որ առաստձեռնութեամբն իւրով հանեցաւ յանձն առնուլ տպագրութեան ծախուց մի մասն որով խրախուսեալ ձեռնարկեցի գործոյս հրատարակութեանն: Վասն որոյ հարկ եւ նուիրական պատրաստութիւն ինձ համարիմ հրատարակալ յայտնել խորին երախտագիտութիւնս սոյն ազնուասիր Քարեբաւրին որոյ պատկառելի Անունն պիտի յիշուի միշտ այն ամէն անոնցմէ որք տեղեւոր փափաքին սոյն երկու Ազգաց եղբայրական յողակային իրական ամրապնդումն տեսնել ի փառս ուղղափառութեան եւ ապագայ բարօրութեան երկաւանջիւրոց :

(*) Նուիրական պատրաստութիւն կը համարիմ խորին շնորհակալիքս յայտնել առ նորին Արժանապատուութիւն իմաստուն եւ հեղեմազէ Տէր Յովնանէն Քանաճայ Հիւնքեարայեցեան. եւ առ ազնիւ բարեկամս իմ Նիկիոյ Սուրբիս, Վասիլիոս Նիկիոյիս եւ Նիկիոյ Բ. Գայմասն որք սոյն գործոյն հրատարակման առիթ իւրեանց մտերիմ եղբայրական յորդորանքով քաջաբերեցին զիս :

και ευημερίαν. Διὸ πρὸς πρακτικὴν ἐπιτυχίαν τῆς παρὰ πάντων πο-
θητῆς ταύτης ἀδελφοποιήσεως, ἵνα, τόγ' ἐπ' ἐμοί, συντελέσω κατὰ
σμικρὸν καὶ ὁ ἐλάχιστος, ἐπεχείρησα, πρὸς τοῖς ἄλλοις, καὶ τὴν εἰς
τὸ Ἑλληνικὸν μετάφρασιν τῆς Ἀκολουθίας τοῦ ἱεροῦ Βαπτίσματος
τῆς τῶν Ἀρμενίων Ἐκκλησίας, ἐφιέμενος δὲ τελειότερόν τι προσε-
νεγκεῖν τοῖς ἀδελφοῖς Ὀρθοδόξοις, οὐκ ἔκρινα ἀπο σκοποῦ, προσθεῖναι ἐν
τέλει καὶ μετάφρασιν τῆς εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἀπολεσθεΐσης ἤδη Ὁμο-
λογίας πίστεως τῆς Ἀρμενικῆς Ἐκκλησίας μετὰ τινῶν ἀγνώστων τοῖς
πλείστοις, ἐπιστολῶν, διαμειψθεῖσων μεταξὺ Νερσῆς τοῦ Χαριέντος,
Μανουὴλ τοῦ Αὐτοκράτορος Πορφυρογεννήτου τοῦ Κομνηνοῦ καὶ Μι-
χαὴλ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, τοῦ καὶ Ὑπάτου τῶν φιλοσόφων
γεγονότος, ἐπισυνάψας καὶ διαφόρους ἐπὶ τούτῳ σχετικὰς σημειώσεις.

Ἀποπερατώσας τὸ δυσχερὲς τοῦτο πόνημα, οὐδόλως εἶχον κατὰ νοῦν
ἵνα ἐκδώσω αὐτὸ εἰς φῶς. ἂν αἱ προτροπαὶ τῶν φίλων (*) μάλιστα
δὲ ἡ εὐγενεστάτη προστασία καὶ ἐνθάρρυνσις τοῦ εὐσεβοῦς καὶ φι-
λοχρίστου Κυρίου Χακὼπ Νοραδουνκιάν, ὅς, διὰ τῆς συνήθους αὐτῷ
γενναιοδωρίας, εὐηρεστήθη ἵν' ἀναλάβῃ εὐγενῶς μέρος τῶν τυπογραφι-
κῶν δαπανῶν, δὲν μ' ἐνεθάρρυνον εἰς τὴν δημοσίευσιν τοῦ ἔργου τούτου,
διὸ νομίζω ἱερὸν καθήκον ἵνα ἐκφράσω δημοσίᾳ τὰς βαθείας μου εὐ-
γνωμοσύνας πρὸς τὸν εἰρημένον εὐεργέτην μου Κύριον οὗ τὸ σεβαστὸν
ὄνομα ἔσται εὐλόγημένον παρὰ πᾶσι τοῖς ἐπιθυμοῦσι τὴν τῶν δεσμῶν
τῆς ἀδελφότητος τῶν δύο ἔθνων πραγματικὴν σύσφιγξιν πρὸς δόξαν
τῆς Ὀρθοδοξίας καὶ μέλλουσιν ευημερίαν ἀμφοτέρων.

(*) Ἐκκληρῶ καθήκον ἱερώτατον ἐκφράζων ἐνταῦθα τὰς ἀπείρους μου
εὐχαριστίας πρὸς τὴν Αὐτοῦ Αἰδεσιμότητα τὸν σοφὸν ἐλληνιστὴν
Ἱερέα κύρ. Χωχαννῆς Χδυνκιαρπτεγενδιάν καὶ πρὸς τοὺς εὐγενεῖς
μου φίλους κυρίους κυρίους Νικόλαον Θ. Σουλλῖδην, Βασίλειον Νικο-
λαΐδην καὶ Νικόλαον Ἰ. Καϊναδάν ὡτινες, διὰ τῶν ἀδελφικῶν ὄντως
προτροπῶν καὶ τῆς ἡθικῆς ὑποστηρίξεως αὐτῶν, μ' ἐνεθάρρυναν εἰς τὴν
δημοσίευσιν καὶ τοῦ ἀνά χεῖρας πονήματός μου.

Կ Ա Ն Ո Ն

Ս Ր Բ Ո Յ Մ Կ Ր Տ ՈՒԹ Ե Ա Ն

Ը Ս Տ Կ Ա Ր Գ Ա Ւ Ո Ր ՈՒԹ Ե Ա Ն

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՅ ՈՒՂՂԱՓԱՌ ԵԿԵՂԵՑՒՈՅ

Ամեն զերախայն 'ի դուռն Եկեղեցոյն եւ սուե քահանայն զհե-
տեալս :

Օրհնեալ հոգիդ սուրբ Աստուած ճշմարիտ. Ամէն :

«Ողորմեա ինձ՝ Աստուած, քս մեծի ողորմութեան քում, քս բա-
ղում գրութեան քում, քաւեա զանօրէնութիւնս իմ. եւայլն » :

(Սաղմոս Ծ. ցվերդ :)

Քահանայն. — Փառք Հօր եւ Որդոյ եւ Հոգւոյն սրբոյ այժմ եւ
միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտեանից . Ամէն :

Սարկաւազն. — Եւ եւս խաղաղութեան զՏէր աղաչեցուք. ընկալ
կեցն եւ ողորմեա :

Քահանայն. — Օրհնութիւն եւ փառք Հօր եւ Որդոյ եւ Հոգւոյն
սրբոյ այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտեանից . Ամէն :

«Տէր, ոչ բարձրացաւ սիրս իմ եւ ոչ գրասան աչք իմ. եւայլն : »

(Սաղմոս ՃԼ. ցվերդ :)

Քահանայն. — Փառք Հօր եւ Որդոյ եւ Հոգւոյն սրբոյ այժմ եւ
միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտեանից . Ամէն :

Սարկաւազն. — Եւ եւս խաղաղութեան զՏէր աղաչեցուք. ընկալ
կեցն եւ ողորմեա :

Քահանայն. — Օրհնութիւն եւ փառք Հօր եւ Որդոյ եւ Հոգւոյն
սրբոյ այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտեանից . Ամէն :

«Առ քեզ, Տէր, համբարձի զանձն իմ. Աստուած իմ, 'ի քեզ, եւայլն : »

(Սաղմոս ԻԲ. ցվերդ :)

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΒΑΠΤΙΣΜΑΤΟΣ

ΚΑΤΑ ΤΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

ΤΗΣ ΑΡΜΕΝΙΚΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ.

Φέρουσι τὸν κατηχούμενον πρὸς τὴν θύραν τῆς Ἐκκλησίας⁽¹⁾ καὶ ὁ Ἱερεὺς ἐκφωνεῖ τὰ ἑξῆς :

Εὐλογητὸν τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, Θεὸς ὁ ἀληθινός. Ἀμήν.

« Ἐλέησόν με, ὁ Θεός, κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου καὶ κατὰ τὸ πλῆ-
θος τῶν οἰκτιρμῶν σου ἐξάλειψον τὸ ἀνόμημά μου κτλ. »

(Ψαλμός Ν'. μέχρι τέλους).

Ὁ Ἱερεὺς. — Δόξα Πατρὶ καὶ Υἱῷ καὶ Πνεύματι ἁγίῳ⁽²⁾ νῦν
καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ὁ Διάκονος. — Ἐτι καὶ ἔτι ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν,
ἀντιλαβοῦ, σῶσον καὶ ἐλέησον.

Ὁ Ἱερεὺς. — Εὐλογία⁽³⁾ καὶ δόξα τῷ Πατρὶ καὶ Υἱῷ καὶ Πνεύ-
ματι ἁγίῳ νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

« Κύριε, οὐχ ὑψώθη ἡ καρδία μου, οὐδὲ ἐμετεωρίσθησαν οἱ ὀ-
φθαλμοί μου κτλ. »

(Ψαλμός ΡΑ'. μέχρι τέλους).

Ὁ Ἱερεὺς. — Δόξα Πατρὶ καὶ Υἱῷ καὶ Πνεύματι ἁγίῳ νῦν
καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ὁ Διάκονος. — Ἐτι καὶ ἔτι ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν,
ἀντιλαβοῦ, σῶσον καὶ ἐλέησον.

Ὁ Ἱερεὺς. — Εὐλογία καὶ δόξα τῷ Πατρὶ καὶ Υἱῷ καὶ Πνεύ-
ματι ἁγίῳ νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

« Πρὸς σέ, Κύριε, ἤρα τὴν ψυχὴν μου. ὁ Θεός μου ἐπὶ σέ, κτλ. »

(Ψαλμός ΚΔ'. μέχρι τέλους).

Քահանայն. — Փառք Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն սրբոյ այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեան յաւիտեանից . Ամէն :

Սարկաւազն. — Եւ եւս խաղաղութեան զՏէր աղաչեցումք, բնկալ, կեցն եւ ողորմեան :

Քահանայն. — Օրհնութիւն եւ փառք Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեան յաւիտեանից . Ամէն :

« Տէր, ոչ բարձրացաւ սիրս իմ, եւայլն : » (*Եւս կրկնեան զՍաղմոսն ըստ առաջնոյն զվերջ :*)

« Դաս առա ինձ, Տէր, զի ես յամբոնութեան իմում գնացի . Ի Տէր յուսացայ, զի մի եղէց հիւանդ, եւայլն : »

(Սաղմոս ԻԵ. ցվերջ :)

Քահանայն. — Փառք Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն սրբոյ այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեան յաւիտեանից . Ամէն :

Սարկաւազն. — Եւ եւս խաղաղութեան զՏէր աղաչեցումք, բնկալ, կեցն եւ ողորմեան :

Քահանայն. Օրհնութիւն եւ փառք Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեան յաւիտեանից . Ամէն :

« Տէր, ոչ բարձրացաւ սիրս իմ, եւայլն : » (*Եւս կրկնեան զՍաղմոսն ըստ առաջնոյն զվերջ :*)

« Տէր լոյս իմ եւ կեանք իմ, եւ յումմէ երկեայց . Տէր ապաւե՛ն կեցաց իմոց՝ եւ յումմէ դողացայց : Ի մեղմեալ առ իս, եւայլն : »

(Սաղմոս ԻԶ. ցվերջ :)

Քահանայն. — Փառք Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն սրբոյ, եւայլն :

Քահանայն ղնէ 'ի գրույս մկրտելոյն զնառն ողորմալ կարմիր եւ սպիտակ քելի 'ի խորհուրդ կեկարար առեան եւ ջրոյն, որ ել 'ի շիզախոց կողմէն Քրիստոսի եւ երգէ զհետեւեալ Շարական (բկ) :

Երրորդութիւն անբաժանելի եւ զօրութիւն երկնային լոյս ծագեալ յաշտահ . նմա հանցում զօրհնութիւնս երգով : Որ էջն յերկնից այսօր եւ հանգեալ յԱռաքեալսն նւարիս սուրբ Հոգին . նմա հանցում զօրհնութիւնս երգով : Որ 'ի խորհուրդս փրկականս այսօր բնդ իջանել յառաքեալսն ծանուցաւ մարգարէին . նմա հանցում զօրհնութիւնս երգով :

Սարկաւազն. — Սուրբ խաչիւս աղաչեցումք զՏէր՝ զի սովալ փրկեցեք զմեզ 'ի մեղաց, եւ կեցուցեք շնորհիւ ողորմութեան իւրոյ : Ամենակալ Տէր Աստուած մեր՝ կեցն եւ ողորմեան :

Քահանայն. — Պահպանեան զնառնս, Քրիստոս Աստուած մեր, բնդ հովանեալ սուրբ եւ պատուական խաչի քն 'ի խաղաղութեան փրկ-

Օ՛ Երբեմն. — Δόξα Πατρί και Υἱῷ και Πνεύματι ἁγίῳ νῦν και αἰεὶ και εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Օ Διάκονος. — Ἐτι και ἔτι ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν, ἀντιλαβοῦ, σῶσον και ἐλέησον.

Օ Երբեմն. — Εὐλογία και δόξα τῷ Πατρί και Υἱῷ και Πνεύματι ἁγίῳ νῦν και αἰεὶ και εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

« Κύριε, οὐχ ὑψώθη ἡ καρδία μου κτλ. » (ἐπαγαλαμβάνει τὸν ψαλμὸν ὡς και πρότερον μέχρι τέλους).

« Κρὶνόν με, Κύριε, ὅτι ἐγὼ ἐν ἀκακίᾳ μου ἐπορεύθην, ἐπὶ τῷ Κυρίῳ ἐλπίζων οὐ μὴ ἀσθενήσω κτλ. »

(Փալմոս ԿԵ՝. միջին տեղում).

Օ Երբեմն. — Δόξα Πατρί και Υἱῷ και Πνεύματι ἁγίῳ νῦν και αἰεὶ και εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Օ Διάκονος. — Ἐτι και ἔτι ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν, ἀντιλαβοῦ, σῶσον και ἐλέησον.

Օ Երբեմն. — Εὐλογία και δόξα τῷ Πατρί και Υἱῷ και Πνεύματι ἁγίῳ νῦν και αἰεὶ και εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

« Κύριε, οὐχ ὑψώθη ἡ καρδία μου κτλ. » (ἐπαγαλαμβάνει τὸν ψαλμὸν ὡς και πρότερον μέχρι τέλους).

« Κύριος φωτισμός μου και σωτήρ μου, τίνα φοβηθήσομαι; Κύριος ὑπερασπιστής τῆς ζωῆς μου, ἀπὸ τίνος δειλιάσω; ἐν τῷ ἐγγί-

ζειν ἐπ' ἐμὲ κακοῦντας, κτλ. » (Փալմոս ԿՏ՝. միջին տեղում).

Օ Երբեմն. — Δόξα Πατρί και Υἱῷ και Πνεύματι ἁγίῳ κτλ.

Օ Երբեմն. — τίθησιν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ βαπτισθησόμενου καλωστίην՝ εὐθροδ. Եւրոպ. (Ναρόδ. Եւրոպ.) καλουμένην εἰς τύπον τοῦ ἐκ τῆς λογχονόκτου πλευρᾶς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Χριστοῦ, ῥεύσαντος ζωοποιοῦ αἵματος και ὕδατος και ψάλλει τὸν ἀκόλουθον.

Εἰρμὸν εἰς ἡχον (բկ) Πλάγιον τοῦ δευτέρου.

Τριάς ἀδιαίρετος, και δύναμις οὐράνιος, πῶς ἀναπέψαν ἐν τῷ κόσμῳ. σοὶ ⁽⁴⁾ ἀναπέψωμεν τὴν εὐλογίαν ἐν ὕμνοις. Τὸ κχταβάν ἐξ οὐρανοῦ σήμερον ⁽⁵⁾ και ἀναπαυθὲν τοῖς Ἀποστόλοις ἀληθὲς Πνεῦμα ἅγιον. σοὶ ἀναπέψωμεν τὴν εὐλογίαν ἐν ὕμνοις. Τὸ ἐν μυστηρίοις σωστικοῖς κατελθὼν σήμερον ἐπὶ τοὺς Ἀποστόλους και δηλωθὲν τῷ Προφῆτῃ ⁽⁶⁾ σοὶ ἀναπέψωμεν τὴν εὐλογίαν ἐν ὕμνοις.

Օ Διάκονος. — Διὰ τοῦ ἁγίου Σταυροῦ ⁽⁷⁾ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν, ὅτι δι' αὐτοῦ σώσει ἡμᾶς ἐξ ἁμαρτιῶν και ζωοποιήσει τῇ χάριτι τοῦ ἐλέους αὐτοῦ. Παντοκράτωρ Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σῶσον και ἐλέησον.

Օ Երբեմն. — Διαφύλαξον τὸ Ναρόδ ⁽⁸⁾ τοῦτο, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὑπὸ τὴν σκέπην τοῦ ἁγίου και τιμίου Σταυροῦ σου ἐν εἰρήνῃ,

կէն յերեւելի եւ յաներեւոյք բեմամույն : Արժանաւորեան գոհութեամբ փառաւորել զՔեզ ընդ Հօր եւ ընդ Հոգւոյն սրբոյ այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտեանից : Ամէն :

« Հայր մեր որ յերկինս , սուրբ եղիցի անուն քո , եւայլն » , յէսոյ « Զի քո է արքայութիւն , եւայլն : »

Եւսոյ « Զի քո է արքայութիւն , եւայլն : » ընթերցուի զհետեւեալ տալիս :

Տէր Աստուած մեր՝ որ զհետացեալս ի քէն զազգս մարդկան , զանկեալն ի դրախտէն փափկութեան՝ հչ անեսս արարեւ , այլ զբացեալ խոնարհեցար ի քոնմէ բարձրութենէդ ի մեր նուաստութիւնս , առերթով զբոլոր մեր բնութիւնս քաց ի մեղաց , չարչարանքս եւ մահու խաչիւ զփրկութիւն մեր եւ զդարձ գնեալ , վերսին շնորհեցեւ մեզ կենդանութիւն , ընկալ եւ այժմ , մարդասէր Տէր , զբարեյօծարութիւն ստեղծուածոյ քո , որ դիմեաց մերձեցալ ի սուրբ եւ ի միայն նւարիս Աստուածութիւնդ քո Քրիստոսեայ անուն յանձնի կրելով : Եւ սուր սմա զօրութիւն եւ օգնականութիւն արժանաւորիլ եւ հառանդիլ ի մաքրութիւն սուրբ աւազանին , եւ ի ժողանգութիւն երկնից արքայութեանդ , Տեառնդ մերով Յիսուսի Քրիստոսի : Ընդ որում Հօր՝ միանգամայն եւ Հոգւոյդ սրբոյ՝ փայլէ փառք իշխանութիւն եւ պաշտի այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտեանից : Ամէն :

Սարկաւագն . — Եւ եւս խաղաղութեան զՏէր աղաչեցումք :

Վասն երախայիս աղաչեցումք զմարդասէրն Աստուած , զի ողորմեցի քս մեծի ողորմութեան իւրում . եւ արժանաւորեցեղ զսա լուացման վերսին ծննդեան , եւ զգետնու անապաւկանութեան : Եւ զուգարուեցեղ զսա ընդ հաւատացեալս անուան իւրոյ . եւ կեցուցեղ շնորհիւ ողորմութեան իւրոյ : Ամենակալ Տէր Աստուած մեր կեցուցեղ եւ ողորմեցի :

Քահանայն յէս աւելոյ երիցս « Տէր ողորմեա , » ընթերցուի զհետեւեալ տալիս :

Ընկալ , մարդասէր Տէր , զընծայեալս քեզ զերախայս զայս , եւ սրբան գմիսս եւ զխորհուրդս սոքա յամենայն ներգործութեանց հաղաւորողին : Եւ արժանի արա զսա ի ձեռն սուրբ աւազանին լուսնալ զննութիւն մեղաց իւրոց , եւ նորոգել լուսով շնորհաց քոց : Զի եւ սա մեզ հանդերձ փառաւորեցեղ զՀայր եւ զՈրդի եւ զսուրբ Հոգի , այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտեանից : Ամէն :

Սարկաւագն . — Եւ եւս խաղաղութեան զՏէր աղաչեցումք :

բնութիւնս զհետեւեալ տալիս : Ամէն :

« Հայր մեր որ յերկինս , սուրբ եղիցի անուն քո , եւայլն » , յէսոյ « Զի քո է արքայութիւն , եւայլն : »

Եւսոյ « Զի քո է արքայութիւն , եւայլն : » ընթերցուի զհետեւեալ տալիս :

Տէր Աստուած մեր՝ որ զհետացեալս ի քէն զազգս մարդկան , զանկեալն ի դրախտէն փափկութեան՝ հչ անեսս արարեւ , այլ զբացեալ խոնարհեցար ի քոնմէ բարձրութենէդ ի մեր նուաստութիւնս , առերթով զբոլոր մեր բնութիւնս քաց ի մեղաց , չարչարանքս եւ մահու խաչիւ զփրկութիւն մեր եւ զդարձ գնեալ , վերսին շնորհեցեւ մեզ կենդանութիւն , ընկալ եւ այժմ , մարդասէր Տէր , զբարեյօծարութիւն ստեղծուածոյ քո , որ դիմեաց մերձեցալ ի սուրբ եւ ի միայն նւարիս Աստուածութիւնդ քո Քրիստոսեայ անուն յանձնի կրելով : Եւ սուր սմա զօրութիւն եւ օգնականութիւն արժանաւորիլ եւ հառանդիլ ի մաքրութիւն սուրբ աւազանին , եւ ի ժողանգութիւն երկնից արքայութեանդ , Տեառնդ մերով Յիսուսի Քրիստոսի : Ընդ որում Հօր՝ միանգամայն եւ Հոգւոյդ սրբոյ՝ փայլէ փառք իշխանութիւն եւ պաշտի այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտեանից : Ամէն :

Սարկաւագն . — Եւ եւս խաղաղութեան զՏէր աղաչեցումք :

Վասն երախայիս աղաչեցումք զմարդասէրն Աստուած , զի ողորմեցի քս մեծի ողորմութեան իւրում . եւ արժանաւորեցեղ զսա լուացման վերսին ծննդեան , եւ զգետնու անապաւկանութեան : Եւ զուգարուեցեղ զսա ընդ հաւատացեալս անուան իւրոյ . եւ կեցուցեղ շնորհիւ ողորմութեան իւրոյ : Ամենակալ Տէր Աստուած մեր կեցուցեղ եւ ողորմեցի :

Քահանայն յէս աւելոյ երիցս « Տէր ողորմեա , » ընթերցուի զհետեւեալ տալիս :

Սարկաւագն . — Եւ եւս խաղաղութեան զՏէր աղաչեցումք :

Վասն երախայիս աղաչեցումք զմարդասէրն Աստուած , զի ողորմեցի քս մեծի ողորմութեան իւրում . եւ արժանաւորեցեղ զսա լուացման վերսին ծննդեան , եւ զգետնու անապաւկանութեան : Եւ զուգարուեցեղ զսա ընդ հաւատացեալս անուան իւրոյ . եւ կեցուցեղ շնորհիւ ողորմութեան իւրոյ : Ամենակալ Տէր Աստուած մեր կեցուցեղ եւ ողորմեցի :

Վասն փառութեան մեղաց եւ քողութեան յանցանաց, եւ իջանելոյ ողորմութեանն Աստուծոյ՝ ի վերայ երախայիս՝ զՏէր աղաչեցուի :

Քահանայն յէս ասելոյ երիցս. « Տէր ողորմեա՛ն, » ընթեռնու զհետեւեալ աղօթս :

Տէր Աստուած մեծ՝ եւ փառաւորեալ յամենայն արարածոց, ի քառաւոր եւ ամենազօր անունդ ապաւինեալ ծառայս քո, խոնարհեցոյց զգլուխ իւր անուան քոմ սրբոյ, որում կրկնի ամենայն ծունկ երկնաւորաց եւ երկրաւորաց եւ սանդաղամեականաց, եւ ամենայն լեզու լիկ խոստովան երէ Տէր է Յիսուս Քրիստոս ի քառա Աստուծոյ Հօր : Արդ՝ յայդմ ահաւոր անուանելի մասն հաղորդութեան ընկալցի սա, որ հալածեաց զխաբէութիւն Սասանայի եւ զամենայն որոգայքս մոլորութեան նորա խափանեաց : Նայեաց Տէր, ողորմութեամբ քո ի սա, մերժեալ եւ հեռացա՛ն ի սմանէ ամենայաղք կոչմամբ անուան քո ի վերայ սորա զխորհուրդս՝ զբանս եւ զգործս, եւ զամենայն խաբէութիւնս չարին, որով սովոր է խաբել եւ կորուսանել զմարդիկ : Որպէս զի զարհուրեալ ի յաղթող անուանելի քոմմէ, օսգնապետցի եւ օսնջեցի աներեւոյթ օսնջանօք. եւ երգմամբ հեռացեալ ի սմանէ, այլ մի եւս դարձցի ի սա : Լցնա զսա երկնային շնորհօք, եւ զուսմանց ամենաբարի կոչմամբ Քրիստոսնեալ անուանելով. եւ արժանի արա զսա մկրտութեան վերստին ծննդեան սուրբ աւազանին : եւ ընդունելով զհոգիդ քո սուրբ, մարմին եւ անդամ եղիցի եկեղեցւոյ քոմ սրբոյ : եւ անարատ քրիստոնէութեամբ կրօնաւորեալ յայսմ աշխարհիս հանդերձելոց բարեացդ հասցէ ընդ ամենայն սուրբս քո, փառաւորելով զանփոխիսի՛ն Տէրութիւնդ քո, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտեանց. Ամէն :

Ապա կնիսանայրն երիցս ծունկ կրկնեալ եւ ասէ :

« Ի քեզ անկայ ես յարգանդէ, յորովայնէ մօր իմոյ, դու ես Աստուած իմ : »

Յէս ասելոյ զայս երիցս, առնու զերախայն ի զիրկն, դառնալ յարեւմտս՝ եւ ասէ :

Հրաժարիմք ի Սասանայէ եւ յամենայն խաբէութենէ նորա, ի պատանաց նորա, ի խորհրդոց նորա, ի գնացից նորա, ի չար կամաց նորա, ի չար հրեշտակաց նորա, ի չար պատգովից նորա, ի չար կամարարաց նորա եւ յամենայն չար զօրութենէ նորա հրաժարելով հրաժարիմք :

Ապա դառնալ յարեւելս՝ եւ ասէ

Քահանայն. — Դառնամք ի լոյս աստուածփութեան :

Υπὲρ ἰλασμοῦ τῶν ἁμαρτιῶν καὶ ἀφέσεως τῶν παραπτωμάτων καὶ ἐπιφοιτήσεως τοῦ ἐλέους τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τὸν κατηχούμενον τοῦτον, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ὁ Ἱερεὺς μετὰ τὸ εἰπεῖν τρεῖς τὸ « Κύριε ἐλέησον » ἀναγινώσκει τὴν ἀκόλουθον εὐχήν.

Κύριε ὁ Θεὸς ὁ μέγας, καὶ ὑπὸ πάντων τῶν κτισμάτων δοξαζόμενος, καταφυγὼν ὁ δοῦλός σου τῷ σῷ φρικτῷ καὶ πανισχύρῳ ὀνόματι, ἔκλινε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ τῷ ἁγίῳ ὀνόματί σου, ᾧ κλίνει πᾶν γόνυ οὐρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων, καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογεῖται ὅτι Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν Θεοῦ Πατρὸς. Νῦν τοῦ σοῦ φρικτοῦ ὀνόματος μερίδα κοινωνίας λαβὼν καὶ οὗτος, ἀπέδιωξε τὴν ἀπάτην τοῦ Σατανᾶ καὶ κατήργησε πᾶσαν παγίδα πλάνης αὐτοῦ. Ἐπὶ βλεψόν, Κύριε, ἐν τῷ ἐλέει σου ἐπ' αὐτὸν, ἀποδίωξον καὶ ἀπομάκρυνον ἀπ' αὐτοῦ διὰ τῆς ἐπ' αὐτὸν καλινίκου κλήσεως ποῦ σοῦ ὀνόματος, λόγον, βουλὴν, ἔργα καὶ πᾶσαν ἀπάτην τοῦ πονηροῦ δι' ὧν εἴωθεν ἐξαπατᾶν καὶ ἀπολλύειν τοὺς ἀνθρώπους· ὅπως, ἐντρομος γενόμενος ἐκ τοῦ σοῦ νικηφόρου ὀνόματος, καταναγκασθῇ κατατρυχεσθαι ἐν ταῖς ἀοράτοις βασάνοις καὶ ἐξορκισθεὶς ἀπομακρυνθῇ ἀπ' αὐτοῦ καὶ μηδέποτε ἐπιστρέψῃ εἰς αὐτόν. Ἐμπλησον αὐτὸν τῶν οὐρανίων σου χαρισμάτων, καὶ εὖφρανον αὐτὸν διὰ τῆς παγκάλου κλήσεως τῆς τοῦ Χριστιανοῦ, καὶ καταξίωσον αὐτὸν ἀναγεννηθῆναι διὰ τοῦ ἐν τῇ ἱερᾷ κολυμβήθρᾳ βαπτίσματος. Δεχόμενος δὲ τὸ Πνεῦμά σου τὸ ἅγιον γένοιτο μέλος τῆς ἁγίας σου Ἐκκλησίας. Καὶ ἐν ἀμώμῳ χριστιανικῇ πολιτείᾳ διάγων ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, γένοιτο ἄξιος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν μετὰ πάντων τῶν ἁγίων σου, δοξάζων τὸ ἀναλλοίωτον κράτος σου, νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Εἶτα ὁ Ἀνάδοχος ⁽¹⁰⁾ κλινὼν τρεῖς τὸ γόνυ λέγει.

Ἐπὶ σὲ ἐπερέφθην ἐκ μητрас, ἐκ κοιλίας μητρὸς μου, Θεὸς μου εἰ σύ.

Μετὰ δὲ τὸ εἰπεῖν τὰ ἀνωτέρω τρεῖς, κρατῶν τὸ βαπτισθησόμενον βρέφος ἐν ἀγκάλοις, στρέφεται πρὸς Ἀυσμάς καὶ λέγει τὰ ἑξῆς.

Ἀποτασσόμεθα τῷ Σατανᾶ καὶ πάσῃ τῇ ἀπάτῃ αὐτοῦ, τοῖς δόλοις αὐτοῦ, τοῖς λογισμοῖς αὐτοῦ, ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ, τῇ κακοβουλίᾳ αὐτοῦ, τοῖς κακοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ, τοῖς κακοῖς λειτουργοῖς αὐτοῦ, τοῖς κακοῖς θεράπουσιν αὐτοῦ, καὶ πάσῃ τῇ κακῇ ἰσχυὶ αὐτοῦ, ἀποτασσόμενοι ἀποτασσόμεθα.

Στρεφόμενος δὲ πρὸς Ἀνατολὰς ἐκφωνεῖ

Ὁ Ἱερεὺς. — Στραφῶμεν πρὸς τὸ φῶς τῆς θεογνωσίας.

Եւ զմեռեալս. որոյ քաղաւորութեանն ոչ գոյ վախճան: Հաւատաւք
Եւ ի սուրբ հոգին, յանելն եւ ի կատարեալն: Որ խօսեցաւ յօրէնս
Եւ ի մարգարէս եւ յԱւետարանս: Որ էջն ի Յորդանան. քարոզեաց
զառաքեալն. Եւ բնակեցաւ ի սուրբսն: Հաւատաւք ի մի միայն
ընդհանրական եւ յառաքեալական եկեղեցի: Ի մի մկրտութիւն, յա-
պաւսարութիւն. ի քաղաքիւն եւ ի քողութիւն մեղաց: Ի յարու-
թիւն մեռելոց, ի դատարանն յաւիտեանից, հոգւոց եւ մարմնոց,
Յարապարտութիւնն երկնից եւ ի կեանսն յաւիտեանական: Իսկ որք ա-
սեմն՝ էր երբեմն յորժամ ոչ էր Որդի, կամ էր երբեմն յորժամ ոչ էր
սուրբ Հոգի, կամ քե՛ յոչէից եղեն կամ յայլմէ՛ էութենէ՛ ասեմն լի-
նել զՈրդին Աստուծոյ եւ կամ զսուրբ Հոգին. եւ քե՛ փոփոխելիք
են կամ այլայլելիք, զայնպիսիսն նգովէ կարողիկէ եւ առաքեալա-
կան եկեղեցի:

Իսկ մեք փառաւորեցուք որ յառաջ քան զյաւիտեանս. երկիրա-
գանելով սրբոյ Երրորդութեանն եւ միոյ Աստուածութեանն Հօր եւ
Որդւոյ եւ Հոգւոյն սրբոյ: Այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտե-
անից. Ամէն:

Սարկաւազն. — Եւ եւս խաղաղութեան զՏէր աղաչեցուք:

Քահանայն. — Եւ եւս հաւատով աղաչեցուք եւ խնդրեցուք ի
Տեառնէ Աստուծոյ եւ ի Փրկչէն մերմէ Յիսուսէ Քրիստոսէ ի ժամուս
պատեաման եւ աղօթից, զի արժանի ընդունելութեան արասցէ,
յուրիցէ Տէր ձայնի աղաչանաց մերոց, ընկալցի զխնդրուածս արժից
մերոց, բողբէ զյանցանս մեր, ողորմեցի ի վերայ մեր: Աղօթք մեր
եւ խնդրուածք յամենայն ժամ մտցեն առաջի մեծի տէրութեանն նո-
րա: Եւ նա քանզի մեզ միաբանս՝ միով հաւատով եւ արդարութեամբ
վաստակիլ ի գործս բարեաց: Զի ողորմութեան զեմոռնի իւր՝ արաս-
ցէ ի վերայ մեր. Տէրն ամենակալ կեցուցէ եւ ողորմեցի:

Սարկաւազն. — Զժամս եւ զառաջիկայ օրս խաղաղութեամբ ան-
ցուցանել հաւատով ի Տեառնէ խնդրեցուք:

Զհրեշտակ խաղաղութեան պահապան անձանց մերոց ի Տեառնէ
խնդրեցուք:

Զփառութիւն եւ զքողութիւն յանցանաց մերոց ի Տեառնէ խնդ-
րեցուք:

Զսրբոյ խաչին մեծ եւ կարող զօրութիւն, օգնութիւն եւ պահ-
պանութիւն անձանց մերոց ի Տեառնէ խնդրեցուք:

Եւ եւս միաբան վասն ճշմարիտ եւ սուրբ հաւատոյս մերոյ զՏէր
աղաչեցուք:

Զանձինս մեր եւ զմիմեանս Տեառն Աստուծոյ Ամենակալին յանձն
արասցուք:

սώματι καὶ τῇ δόξῃ τοῦ Πατρὸς κρῖναι ζῶντας καὶ νεκροὺς, οὐ τῆς
βασιλείας οὐκ ἔσται τέλος. Πιστεύομεν εἰς τὸ ἅγιον Πνεῦμα τὸ ἁ-
κτιστον καὶ τὸ τέλειον. Τὸ λαλήσαν ἐν τῷ νόμῳ, τοῖς Προφῆταις καὶ
τῷ Εὐαγγελίῳ. Τὸ καταβάν εἰς τὸν Ἰορδάνην, τὸ κηρύξαν⁽¹⁶⁾ τὸν Ἀ-
ποστολὲντα καὶ οἰκῆσαν ἐν τοῖς ἁγίοις. Πιστεύομεν εἰς μίαν μόνην
καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν. Εἰς ἐν Βάπτισμα εἰς με-
τάνοιαν, εἰς ἐξίλασμον καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. Εἰς ἀνάστασιν νεκρῶν,
εἰς κρίσιν αἰώνιον ψυχῶν τε καὶ σωμάτων· εἰς τὴν βασιλείαν τῶν
οὐρανῶν καὶ εἰς ζωὴν αἰώνιον. Τοὺς δὲ λέγοντας ὅτι ἦν ποτε ὅτε οὐκ
ἦν Υἱός, ἢ ἦν ποτὲ ὅτε οὐκ ἦν τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἢ ὅτι ἐξ οὐκ ὄντων
ἐγένοντο· ἢ ἐξ ἑτέρας οὐσίας φάσκουσι γεγενῆσθαι τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ
καὶ ἢ τὸ ἅγιον Πνεῦμα καὶ ὅτι τρεπτοὺς ἢ ἀλλοιωτοὺς, τοὺς τοιοῦ-
τους ἀναθεματίζει ἡ καθολικὴ⁽¹⁷⁾ καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησία⁽¹⁸⁾.

Ἡμεῖς δὲ δοξάζομεν τὸν πρὸ αἰώνων, προσκυνοῦντες τὴν ἁγίαν
Τριάδα καὶ μίαν θεότητα, Πατέρα, Υἱὸν καὶ Πνεῦμα ἅγιον, νῦν καὶ
ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων⁽¹⁹⁾. Ἀμήν⁽²⁰⁾.

Ὁ Διάκονος. Ἐτι καὶ ἔτι ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ὁ Ἱερεύς. Ἐτι καὶ ἔτι μετὰ πίστεως δεηθῶμεν καὶ αἰτησώμεθα
παρὰ Κυρίου τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν ὧρα
λατρείας καὶ προσευχῶν, ὅπως προσδεχῆται Κύριος τὴν φωνὴν
τῆς δεήσεως ἡμῶν, ἐπακούων αὐτῆς· δέχεται τὰς αἰτήσεις τῶν
καρδιῶν ἡμῶν, δῶ τὴν ἄφεσιν τῶν παραπτωμάτων ἡμῶν καὶ ἐ-
λεῆσθ ἡμᾶς. Αἱ προσευχαὶ ἡμῶν καὶ αἱ αἰτήσεις ἐν πάσῃ ὥρᾳ
κατεβυθυνθήτωσαν ἐνώπιον τῆς μεγαλωσύνης αὐτοῦ. Δότῃ ἡμῖν
ἐν ὁμολοίᾳ καὶ δικαιοσύνῃ κοπιᾶν ἐν ἔργοις ἀγαθοῖς. Τὴν δὲ χάριν
τοῦ ἐλέους αὐτοῦ ἐπιχέων ἐφ' ἡμᾶς Κύριος ὁ Παντοκράτωρ, σώ-
σαι καὶ ἐλεῆσαι.

Ὁ Διάκονος. — Τὴν ὥραν καὶ τὴν ἡμέραν ταύτην ἐν εἰρήνῃ καὶ
μετὰ πίστεως διάγειν παρὰ τοῦ Κυρίου αἰτησώμεθα.

Ἀγγέλον εἰρήνης, φύλακα τῶν σωμάτων ἡμῶν παρὰ τοῦ Κυ-
ρίου αἰτησώμεθα.

Ἰλασμὸν καὶ ἄφεσιν τῶν ἁμαρτημάτων ἡμῶν παρὰ τοῦ Κυ-
ρίου αἰτησώμεθα.

Τὴν διὰ τοῦ ἁγίου Σταυροῦ μεγάλῃν ἰσχὺν καὶ βοήθειαν καὶ
διαφύλαξιν τῶν σωμάτων ἡμῶν παρὰ τοῦ Κυρίου αἰτησώμεθα.

Ἐτι καὶ ἔτι ὑπὲρ τῆς ἐν ὁμολοίᾳ ἀληθοῦς καὶ ἁγίας ἡμῶν πί-
στεως παρὰ τοῦ Κυρίου αἰτησώμεθα.

Ἐαυτοὺς καὶ ἀλλήλους Κυρίῳ τῷ Θεῷ τῷ Παντοκράτορι πα-
ραθώμεθα.

Ապա հետեւեալ Սաղմուն :

« Աղաղակեցէք առ Տէր ամենայն երկիր . ծառայեցէ՛ք Տեառն ուրախութեամբ : Մտէ՛ք առաջի նորա ցնծութեամբ , եւայլն : »

(Սաղմոս ԱԹ. ցվերջ :)

Քահանայն . — Փառք Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն սրբոյ , եւայլն :
Սարկաւագն . — Սուրբ եկեղեցեալս աղաչեսցուք զՏէր՝ զի սովաւ փրկեսցէ զմեզ 'ի մեղաց եւ կեցուցէ շնորհիւ ռդումութեան իւրոյ : Ամենակալ Տէր Աստուած մեր , կեցն' եւ ռդումն :

Քահանայն . — Ի մէջ տաճարիս , եւ առաջի աստուածընկալ եւ պաշտառացեալ սուրբ նշանացս եւ սուրբ սեղանոյս՝ խնամեմք երկրւոյն երկրպագանեմք . զսուրբ եւ զհրաշալի եւ զյաղրող զարուրիւնդ քո փառաւորեմք , եւ քեզ մատուցանեմք զօրհնութիւն եւ զփառս ընդ Հօր եւ ընդ սրբոյ Հոգւոյդ , այժմ' եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտեանս . Ամէն :

Երբան ղիկ յաւազանն երգելով զհետեւեալ Շարախանն (զձ) :

Արեգակն արդարութեան Քրիստոս ծագեալ յաշխարհ հալածեաց զփաւարն անգիտութեան , եւ յետ մահու եւ յարութեան համբարձաւ առ Հայր , յորմէ ծագեաց , որ երկրպագի յերկնաւորաց եւ յերկրաւորաց ընդ Հօր եւ սուրբ Հոգւոյն : Վասն որոյ եւ մեք երկրպագանեմք Հօր հոգւով եւ նշանութեամբ : Որ փոխանակ ծոցածին Բանին որ ել յերկինս , առաքեալ աւետիսն Հօր 'ի բարձանց Հոգին նշանութեան , մխրաբել զորս յաղամայ քսուցեցեց , եւ հրազինել զընտրեալ դասս առաքելոցն : Վասն որոյ եւ մեք երկրպագանեմք Հօր հոգւով եւ նշանութեամբ : Այսօր տաճարն եւ զիւրաքային լուծան երկունք ծննդեան նախամօրն . քանզի զծնեալսն մարմնով 'ի մահ եւ յապականութիւն , վերսին ծնանի Հոգին յորդիս լուսոյ Հօրն երկնաւորի . վասն որոյ եւ մեք երկրպագանեմք Հօր հոգւով եւ նշանութեամբ :

Յայնժամ առնու քահանայն զիւղն օծութեան 'ի ձեռն իւր ,

Սարկաւագն . — եւ եւս խաղաղութեան զՏէր աղաչեսցուք :

Վասն իջանելոյ շնորհաց Հոգւոյն սրբոյ ընդ իւղոյս այսմիկ զՏէր աղաչեսցուք :

Եւ քահանայն առն' երիցս « Տէր ռդումեա » եւ ապա զաղօրս զայս :

Օրհնեալ Տէր Աստուած ամենակալ , որ ընտրեցեր քեզ նոր ժողովուրդ 'ի քահանայութիւն եւ 'ի քաղաքացիութիւն , ազգ սուրբ , ժո-

Εἶτα τὸν ἀκόλουθον ψαλμόν.

« Ἀλαλάξατε τῷ Κυρίῳ πᾶσα ἡ γῆ· δουλεύσατε τῷ Κυρίῳ ἐν εὐφροσύνῃ, εἰσελθετε κτλ.

(Փալմոս ԽԹ. միջիւր եւս) :

« Ὁ Ἱερεὺς. — Δόξα Πατρὶ καὶ υἱῷ καὶ Πνεύματι ἁγίῳ κτλ.

« Ὁ Διάκονος. — Σὺν τῇ ἁγίᾳ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν, ὅπως δι' αὐτῆς σῶσῃ ἡμᾶς ἐξ ἁμαρτιῶν, καὶ ζωογονήσῃ διὰ τῆς χάριτος τοῦ ἐλέους αὐτοῦ. Παντοκράτωρ Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν σῶσον καὶ ἐλέησον.

« Ὁ Ἱερεὺς. — Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ καὶ ἐνώπιον τῶν θεοδόχων καὶ ὑπερλάμπρων ἁγίων σημείων καὶ τῆς ἁγίας Τραπεζῆς κλινομεν μετὰ φόβου προσκυνοῦντες τὴν ἁγίαν καὶ ὑπερθαύμαστον καὶ νικηφόρον ἀνάστασίν σου δοξάζομεν. Καὶ σοὶ προσφέρομεν τὴν εὐλογίαν καὶ δόξαν σὺν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

Προσερχόμενοι δὲ τῇ Κολυμβήθρᾳ (21) ψάλλουσι τὸν ἀκόλουθον εἰρμὸν εἰς ἤχον (զձ) Երկրորդ.

« Ἡλὸς τῆς δικαιοσύνης, Χριστὸς ἀνατείλας τῷ κόσμῳ ἀπεδίωξε τὸ σκότος τῆς ἀγνοίας, καὶ μετὰ θάνατον καὶ ἀνάστασιν, ἀνελήφθη πρὸς τὸν Πατέρα, ἐξ οὗ ἀνέτειλεν, ὁ ὑπὸ τῶν ἐν οὐρανοῖς καὶ τῶν ἐπὶ γῆς προσκυνούμενος σὺν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι. Διὸ καὶ ἡμεῖς προσκυνούμεν τὸν Πατέρα ἐν Πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ. Τὸ ἀντὶ τοῦ ἐκ γαστρὸς γεννηθέντος Λόγου καὶ ἀνεληθέντος εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἀποσταλὲν ἐξ ὕψους εὐάγγελον τοῦ Πατρὸς Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, πρὸς τὸ παρηγορῆσαι τοὺς τεθλιμμένους ἐν Ἀδὰμ καὶ ὀπλίσαι ἐκλεκτὸν τάγμα τῶν Ἀποστόλων. Διὸ καὶ ἡμεῖς προσκυνούμεν τὸν Πατέρα ἐν Πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ. Σήμερον αἱ θλιβεραὶ καὶ ζοφῶδεις διελύθησαν ὡδίνες τοῦ τόκου τῆς προμήτορος· τοὺς γὰρ σωματικῶς γεννηθέντας εἰς θάνατον καὶ φθοράν, ἀναγεννᾷ τὸ Πνεῦμα τέκνα τῷ τῶν φῶτων Πατρὶ τῷ οὐρανίῳ. Διὸ καὶ ἡμεῖς προσκυνούμεν τὸν Πατέρα ἐν Πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ. »

Εἶτα ὁ Ἱερεὺς λαμβάνει ἀπὸ χειρὸς τοῦ ἐλαιοῦ τοῦ χρίσματος.

« Ὁ Διάκονος. — Ἐτι καὶ ἔτι ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὑπὲρ τοῦ καταπεμφθῆναι τὴν χάριν τοῦ ἁγίου Πνεύματος σὺν τῷ ἐλαίῳ τούτῳ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Καὶ ὁ Ἱερεὺς λέγει τρεῖς τὸ « Κύριε ἐλέησον » εἰτα τὴν εὐχὴν ταύτην.

Εὐλογητὸς εἰ Κύριε ὁ Θεὸς ὁ Παντοκράτωρ, ὁ νέον λαὸν ἐκλεξάμενος εἰς βασιλείον ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον, λαὸν περιούσιον.

դովորդ սեպհական . բս որով նմանութեան յառաջագոյն օծեր գհահանայս , գհարգարէս եւ գրագաւորս՝ ամենասուրբ այսպիսի իւղով : եւ այժմ աղաչեմք գեղ , Տէր բարեբաւ , առաքեալ զգնորհս ամենասուրբ հոգւոյդ ընդ իւղոյս . զի որ օծցի , եղիցի նմա 'ի սրբութիւն հոգեւոր իմաստութեան , 'ի նահատակութիւն եւ 'ի յաղթութիւն հակառակամարտին : Ի գործութիւն պատկառման պատկառման առաքիցի գործոց , եւ յամենակատար հրահանգս եւ 'ի կրթութիւնս աստուածապատշտութեան : Որպէս զի լուսաւորեալ մօտ կեցցէ՝ յայսմ աշխարհիս 'ի փրկութիւն անձին իւրոյ , 'ի պատիւ եւ 'ի փառս ամենասուրբ երրորդութեանդ : եւ արժանի լիցի հասանիլ վիճակի ժառանգութեան սրբոցն 'ի լոյս : Փառաւորելով զՀայր եւ զՈրդի եւ զսուրբ Հոգի , այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտեանից . Ամէն :

Եւ հետոյ քահանայն զգորն յաւազանն խաչանկան՝ եւ ասէ :

« Զայն Տեառն 'ի վերայ ջուրց՝ եւ Աստուած փառաց՝ որոնաց . եւ Տէր ինքն 'ի վերայ ջուրց բազմաց , եւայլն : »

(Սաղմոս ԻԲ. 'ի 30 համարէ ցվերջ :)

Ընթերցուածս յեզեկիէլէ մարգարէէ :

Այսպէս ասէ Տէր . եւ ցանցից 'ի վերայ ձեր ջուր սուրբ , եւ սրբութեան յամենայն պղծութեանց ձերոց , եւայլն :

(Գլ. ԼԶ. համար 25—28.)

Պօղոսի Առաքելոյն 'ի Գաղատացոց բրթոյն է ընթերցուածս :

Ապա օրէնքն դաստիարակ եղեն մեզ 'ի Քրիստոս Յիսուս , զի 'ի հաւատոցն արդարացոյ՝ Այլ իբրեւ եկին հաւատքն , ոչ եւս ընդ դաստիարակաւ եմք . եւայլն :

(Գլ. Գ. 'ի 25 համարէ ցվերջ :)

Քահանայն . — Աւելուիա աւելուիա :

« Տէր հովուեսցէ զիս , եւ ինձ ինչ ոչ պակասեցի , եւայլն : »

(Սաղմոս ԻԲ. ցվերջ :)

Սարխաւայն . — Փառք քեզ Տէր Աստուած մեր :

Քահանայն . — Պաշտօնով :

Դպիր . — Ասէ Աստուած :

Եւ քահանայն (կամ սարխաւայն) ընթերցուն զհետեւեալ Աւետարանն :

Սրբոյ Աւետարանիս Յիսուսի Քրիստոսի՝ որ բս Յովնանն :

Եւ էր այր մի 'ի փարիսեցոց անի , Նիկողիմոս անուն նորա , իսխան Հրէից , եւայլն :

(Գլ. Գ. մինչ համար 9 :)

« Ոտքերն զոնքս ինչիւն յառաջագոյն օծեր զհահանայս , գհարգարէս եւ գրագաւորս՝ ամենասուրբ այսպիսի իւղով : եւ այժմ աղաչեմք գեղ , Տէր բարեբաւ , առաքեալ զգնորհս ամենասուրբ հոգւոյդ ընդ իւղոյս . զի որ օծցի , եղիցի նմա 'ի սրբութիւն հոգեւոր իմաստութեան , 'ի նահատակութիւն եւ 'ի յաղթութիւն հակառակամարտին : Ի գործութիւն պատկառման պատկառման առաքիցի գործոց , եւ յամենակատար հրահանգս եւ 'ի կրթութիւնս աստուածապատշտութեան : Որպէս զի լուսաւորեալ մօտ կեցցէ՝ յայսմ աշխարհիս 'ի փրկութիւն անձին իւրոյ , 'ի պատիւ եւ 'ի փառս ամենասուրբ երրորդութեանդ : եւ արժանի լիցի հասանիլ վիճակի ժառանգութեան սրբոցն 'ի լոյս : Փառաւորելով զՀայր եւ զՈրդի եւ զսուրբ Հոգի , այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտեանից . Ամէն :

Քեան ձեռն օրէնքն յաւազանն խաչանկան՝ եւ ասէ :

« Փօղոս Կորնթիոսի վրայ 'ի վերայ ջուրց՝ եւ Աստուած փառաց՝ որոնաց . եւ Տէր ինքն 'ի վերայ ջուրց բազմաց , եւայլն : »

(Սաղմոս ԻԲ. 'ի 30 համարէ ցվերջ :)

(Փաղմոս ԿԻ. 'ի 30 սτίχον μέχρι τέλους.)

Եւ ասէ Տէր . եւ ցանցից 'ի վերայ ձեր ջուր սուրբ , եւ սրբութեան յամենայն պղծութեանց ձերոց , եւայլն :

« Քեան ձեռն օրէնքն յաւազանն խաչանկան՝ եւ ասէ :

(Փաղմոս ԿԻ. 'ի 30 սτίχον μέχρι τέλους.)

Եւ ասէ Տէր . եւ ցանցից 'ի վերայ ձեր ջուր սուրբ , եւ սրբութեան յամենայն պղծութեանց ձերոց , եւայլն :

« Քեան ձեռն օրէնքն յաւազանն խաչանկան՝ եւ ասէ :

(Փաղմոս ԿԻ. 'ի 30 սτίχον μέχρι τέλους.)

Փօղոս . — Աղաչեմք քեզ , Աղաչեմք քեզ .

« Կորնթիոսի վրայ 'ի վերայ ջուրց՝ եւ Աստուած փառաց՝ որոնաց . եւ Տէր ինքն 'ի վերայ ջուրց բազմաց , եւայլն : »

(Փաղմոս ԿԻ. 'ի 30 սτίχον μέχρι τέλους.)

Փօղոս . — Քեան ձեռն օրէնքն յաւազանն խաչանկան՝ եւ ասէ :

« Կորնթիոսի վրայ 'ի վերայ ջուրց՝ եւ Աստուած փառաց՝ որոնաց . եւ Տէր ինքն 'ի վերայ ջուրց բազմաց , եւայլն : »

« Կորնթիոսի վրայ 'ի վերայ ջուրց՝ եւ Աստուած փառաց՝ որոնաց . եւ Տէր ինքն 'ի վերայ ջուրց բազմաց , եւայլն : »

« Կորնթիոսի վրայ 'ի վերայ ջուրց՝ եւ Աստուած փառաց՝ որոնաց . եւ Տէր ինքն 'ի վերայ ջուրց բազմաց , եւայլն : »

« Կորնթիոսի վրայ 'ի վերայ ջուրց՝ եւ Աստուած փառաց՝ որոնաց . եւ Տէր ինքն 'ի վերայ ջուրց բազմաց , եւայլն : »

(Փաղմոս ԿԻ. 'ի 30 սτίχον.)

Սարկաւազն. — Եւ եւս խաղաղութեան զՏէր աղաչեցուի :
Վասն 'ի վերուս խաղաղութեան եւ փրկութեան անձանց մերոց ,
զՏէր աղաչեցուի :

Դպիրք. — Տէր , ողորմեա :

Սարկաւազն. — Վասն սրբելոյ զգուրս զայս ներգործութեամբ
Հոգւոյն սրբոյ , զՏէր աղաչեցուի :

Դպիրք. — Տէր , ողորմեա :

Սարկաւազն. — Վասն որդիս յուսոյ առնելոյ զոր 'ի սմա մկրտին ,
զՏէր աղաչեցուի :

Դպիրք. — Տէր , ողորմեա :

Սարկաւազն. — Վասն ասուածային զօրութիւն՝ զգեցուցանելոյ
սորա՝ րնդդէմ հակառակամարտին օմամբ իւղոյս այսմիկ , զՏէր ա-
ղաչեցուի :

Դպիրք. — Տէր , ողորմեա :

Սարկաւազն. — Վասն անօր սրբութեան լինելոյ սորա առ րն-
դունելութիւն ասուածասուր խորհրդոցն , զՏէր աղաչեցուի :

Դպիրք. — Տէր , ողորմեա :

Սարկաւազն. — Վասն գնալոյ նորա յարժանաւոր հրաւէր վերսին
կոչման յոր կոչեցան , զՏէր աղաչեցուի :

Դպիրք. — Տէր , ողորմեա :

Սարկաւազն. — Վասն ամուր եւ հաստատուն շնորհել սորա զգի-
տութիւն առաքելական հաւատոյ , զՏէր աղաչեցուի :

Դպիրք. — Տէր , ողորմեա :

Սարկաւազն. — Վասն ծառանգորդս առնելոյ զսա արդարոցն
խոսմանց , զՏէր աղաչեցուի :

Դպիրք. — Տէր , ողորմեա :

Սարկաւազն. — Վասն փրկելոյ զսա եւ զմեզ յամենայն՝ ներդ-
րենէ , 'ի բարկութենէ , 'ի վշտաց՝ եւ 'ի վշտանգից , զՏէր աղաչե-
ցուի :

Դպիրք. — Տէր , ողորմեա :

Սարկաւազն. — Հնկնալ , կեցն եւ ողորմեա , եւ պահեա զմեզ , Տէր ,
բոյն շնորհիւ : Զամենասրբութի Սասուածածինն զմիտ սուրբ կոյս
հանդերձ ամենայն սրբով յիշելով , զՏէր աղաչեցուի :

Դպիրք. — Տէր , ողորմեա :

Սարկաւազն. — Եւ եւս միաբան վասն նեմարիս եւ սուրբ հաւա-
տոյս մերոյ , զՏէր աղաչեցուի :

Դպիրք. — Տէր , ողորմեա :

Սարկաւազն. — Զանձինս մեր եւ զմիմեանս Տեառն Սասուծոյ ա-
մենակալին յանձն արաւցուի :

Օ Διάκονος. — "Επι και ἔτι ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.
Υπὲρ τῆς ἁνῶ εἰρήνης και σωτηρίας ἡμῶν, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Օ Χορός. — Κύριε, ἑλέησον.

Օ Διάκονος. — Υπὲρ τοῦ ἁγιασθῆναι τὸ ὕδωρ τοῦτο τῇ ἐνεργείᾳ
τοῦ ἁγίου Πνεύματος, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Օ Χορός. — Κύριε, ἑλέησον.

Օ Διάκονος. — Υπὲρ τοῦ Υἱοῦ φωτὸς ποιῆσαι τοὺς ἐν αὐτῷ βα-
πτιζομένους, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Օ Χορός. — Κύριε, ἑλέησον.

Օ Διάκονος. — Υπὲρ τοῦ θεῖαν δύνάμιν ἐνδυσθῆναι αὐτὸν κατὰ
τοῦ ἀντιπάλου διὰ τῆς χρίσεως τοῦ ἐλαίου τούτου, τοῦ Κυρίου
δεηθῶμεν.

Օ Χορός. — Κύριε, ἑλέησον.

Օ Διάκονος. — Υπὲρ τοῦ γενέσθαι αὐτὸν σκευὸς ἁγιοσύνης πρὸς
ἀπόλαυσιν τῶν θεοσδότην μυστηρίων, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Օ Χορός. — Κύριε, ἑλέησον.

Օ Διάκονος. — Υπὲρ τοῦ πορεύεσθαι αὐτὸν ἐπαξίως τῆς ἁνῶ
κλήσεως εἰς ἣν ἐκλήθη, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Օ Χορός. — Κύριε, ἑλέησον.

Օ Διάκονος. — Υπὲρ τοῦ δωρηθῆναι αὐτῷ σπερεὰν και ἀκλόνητον
γνώσιν τῆς ἀποστολικῆς πίστεως, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Օ Χορός. — Κύριε, και ἑλέησον.

Օ Διάκονος. — Υπὲρ τοῦ γενέσθαι αὐτὸν κληρονόμον τῶν πρὸς
τοὺς δικαίους ἐπαγγελιῶν, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Օ Χορός. — Κύριε, ἑλέησον.

Օ Διάκονος. — Υπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι αὐτὸν και ἡμᾶς ἀπὸ πάσης
θλίψεως, ὀργῆς, ὀδύνης και κινδύνων, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Օ Χορός. — Κύριε, ἑλέησον.

Օ Διάκονος. — Ἀντιλαβοῦ, σῶσον, ἑλέησον και διαφύλαξον, Κύριε,
ἡμᾶς τῇ σῇ χάριτι.

Τῆς παναγίας Θεοτόκου και ὑπεραγίας ἀειπαρθένου μετὰ πάν-
των τῶν ἁγίων μνημονεύσαντες, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Օ Χορός. — Κύριε, ἑλέησον.

Օ Διάκονος. — "Επι και ἔτι ἐν ὁμονοίᾳ ὑπὲρ τῆς ἀληθοῦς και
ἀγίας ἡμῶν πίστεως, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Օ Χορός. — Κύριε, ἑλέησον.

Օ Διάκονος. — Ἐαυτοὺς και ἀλλήλους Κυρίῳ τῷ Θεῷ τῷ
Παντοκράτῳ παραθώμεθα.

Ապա հեղու գոտրք Մեռնեն յաւազանն յաշխման, եւ երգէ
զհետեւեալ Շարական (դձ) :

Առաքելոյ աղաւնոյ իջանելով մեծաւայն հնչմամբ 'ի բարձանց,
'ի նմանութիւն լուսոյ փայլման հրազիւնեաց անկիզբի զԱւակերսն,
մինչդեռ նստին 'ի սուրբ վերնասանն : Աննիրական աղաւնի,
անհնէի որ բնէ զսորս Ասուծոյ . զոր առեալ 'ի Հօրէ պատկ
զահաւոր եւ զմիւսանգամ գալուսն . զոր Բարոգեցին համադրա-
կան : Օրհնութիւն 'ի բարձունս, երդին 'ի Հօրէ Հոգւոյն սրբոյ .
որով առաքեալն արքեպան անմահական բաժակուն, եւ հրաւիրե-
ցին զերկիրս 'ի յերկինս :

Եւ կնխահայրն կանգնի մերձ յաւազանն . եւ Բահանայն աւս
զաղօրս զայս :

Որ կոչեցեր զժառայս Բո, Տէր, 'ի սրբութիւն եւ 'ի լուսաւորութիւն
միջնութեան, աղաչեմք զեղ, Տէր, առա զսա արժանի մեծի շնորհաց
բոց : Մերկեմ 'ի սմանէ զհնութիւն մեղաց, եւ նորոգեմ 'ի կեանս
նորս . եւ լցն զօրութեամբ հոգւոյդ սրբոյ 'ի նորոգութիւն փառաց
Քրիստոսի բոց : Եւ Բեզ հօգորդ' եւ միածնի Որդւոյ Բո' եւ ազատիչ
սուրբ Հոգւոյդ վայելէ' իշխանութիւն եւ զօրութիւն եւ փառք աշխ
եւ միտ եւ յաւիտեանս յաւիտեանց . Ամէն :

Հարցանէ Բահանայն . Երեխայս զի՞նչ խնդրէ :

Պատասխանէ Կնխահայրն . — Հաւատք, Յոյս, Սէր եւ Միջնութիւն :
Միջնի եւ արդարեալ, սրբի 'ի մեղաց, ազատի 'ի Դիւաց եւ ծա-
ռայել Ասուծոյ : (Երիցս կրկնէ) : Եւ աւս,

Բահանայն . — Ըստ հաւատնոց բոց եղիցի Բեզ : Եւ հարցանէ . —
Անձնն սորա :

Կնխահայրն . — Այսինչ :

Բահանայն ապա իջեցուցանէ զերախայն 'ի ջուրն, անուանելով
զմկրտելին, եւ աւս :

(Այս անուն) ծառայս Ասուծոյ, եկեալ յերեխայութենէ 'ի միջնու-
թիւն, միջնի յանուն Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն սրբոյ : Գնեալ ար-
եամբն Քրիստոսի 'ի ծառայութենէ մեղաց, բնդունի զորդեգրութիւն
Հօրն երկնաւորի, լինել ծառանգակից Քրիստոսի, եւ ամառ Հոգ-
ւոյն սրբոյ :

Չայս միանգամ աւելով' երիցս քաղէ զերախայն 'ի ջուրն, յօրինակ
երեւորեալ քաղեանն Քրիստոսի : Իսկ արդ' յաւելն, Յանուն Հօր,

Εἶτα καταχέει σταυροειδῶς τὸ ἅγιον Μύρον ἐν τῇ Κολυμβήθρᾳ
καὶ ψάλλει τὸν ἀκόλουθον Εἰρμὸν⁽²³⁾ εἰς ἤχοι (ηδ) Τέταρτον.

(Αἶνος) Τῇ ἀποσταλείσῃ ὑψόθεν Περιστερᾷ, κατελθούσῃ τε ὥσ-
περ φεγγεόλαν φῶς ἐν ἡχῷ βιαίας πνοῆς, καὶ καθοπλισάσῃ πυ-
ρὶ ἀφλέκτῳ τοὺς ἐν τῷ ἱερῷ Ὑπερώφ καθημένους Μαθητάς.
(Αἶνος) Τῇ ἄλφῃ καὶ μυστηριῶδει Περιστερᾷ, ἥπερ τὰ κρύφια
τοῦ Θεοῦ ἐτάζουσα καὶ παρὰ τοῦ Πατρὸς λαμβάνουσα ἐκδιηγεί-
ται τὴν φρικτὴν καὶ δευτέραν ἔλευσιν (τοῦ Ἰησοῦ), οἷς ἐκهرύχθη
δμοσύσιος. Εὐλογία τῷ παρὰ τοῦ ἐν ὑψίστοις Πατρὸς ἐκπορευο-
μένῳ ἁγίῳ Πνεύματι, δι' οὗ οἱ Ἀπόστολοι ποτισθέντες τῷ ποτη-
ρίῳ τῆς ἀθανασίας προσεκάλεσαν τὴν γῆν εἰς οὐρανούς.

Ὁ ἀνάδοχος ἱσταται παρὰ τῇ Κολυμβήθρᾳ καὶ ὁ Ἱερεὺς ἀνα-
γινώσκει τὴν ἀκόλουθον εὐχὴν.

Ὅνπερ ἐκάλεσας δοῦλόν σου, Κύριε, εἰς ἁγιασμόν καὶ φωτισμόν
διὰ τοῦ βαπτίσματος, δεόμεθά σου, Κύριε, ποιήσον ἄξιον τῶν μεγά-
λων σου δωρεῶν. Ἐκδυσον ἀπ' αὐτοῦ τὴν παλαιότητα τῶν ἁμαρ-
τιῶν, καὶ ἀνακαίνισον εἰς ζωὴν νέαν καὶ ἐμπλήσον τῆς δυνάμεως τοῦ
ἁγίου σου Πνεύματος, εἰς ἀνακαίνισιν τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ σου.
Σοὶ δὲ τῷ ἰσχυρῷ καὶ τῷ μονογενεῖ σου Ἰησὺ καὶ τῷ σώζοντι
Πνεύματι ἁγίῳ πρέπει τὸ κράτος, ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα νῦν καὶ
ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ὁ Ἱερεὺς ἐρωτᾷ. — Ὁ κατηχούμενος τί ἐξαιτεῖται ;

Ὁ Ἀνάδοχος ἀποκρίνεται. — Πίστιν, ἐλπίδα, ἀγάπην καὶ βά-
πτισμα. Βαπτισθῆναι καὶ δικαιωθῆναι, καθαρισθῆναι ἐξ ἁμαρτιῶν,
ρύθσθαι ἀπὸ τῶν Δαιμόνων καὶ δουλεύειν τῷ Θεῷ.

(Τὰ ἀνωτέρω ἐπαρалаυμάνονται τρεῖς,) Εἶτα λέγει.

Ὁ Ἱερεὺς. — Κατὰ τὴν πίστιν σου γεννηθήτω σοι. Καὶ ἐρωτᾷ. —
Τὸ ὄνομα αὐτοῦ ;

Ὁ Ἀνάδοχος. — Δεῖνα.

Εἶτα Καταβιβάζει ὁ Ἱερεὺς τὸ βαπτίζόμενον εἰς τὸ ὕδωρ καὶ
ὀνομάζων αὐτὸ λέγει.

Ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ (Δεῖνα) ἐλθὼν ἐκ τῆς κατηχήσεως εἰς τὸ
βάπτισμα, βαπτίζεται εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Ἰησοῦ
καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ἐξαγορασθεὶς διὰ τοῦ αἵματος τοῦ
Χριστοῦ ἐκ τῆς δουλείας τῶν ἁμαρτιῶν, δέχεται τὴν υἱοθεσίαν
τοῦ οὐρανοῦ Πατρὸς, γινόμενος συγκληρονόμος τοῦ Χριστοῦ καὶ
ναὸς τοῦ ἁγίου Πνεύματος.

Τὰ ἀνωτέρω ἅπαξ λέγων ὁ Ἱερεὺς καταδύει τρεῖς τὸν βαπτι-
ζόμενον ἐν τῷ ὕδατι εἰς τὴν τῆς τριήμερου ταφῆς τοῦ Κυρίου

ընկրման միակցում. յասեղն, եւ Որդւոյ, ընկրման միակցում եւս. եւ յասեղն, Հոգւոյն սրբոյ, ընկրման զարմանք: Եւ այսպէս կոչուան անուան անեկաստորք Երրորդութեան շիւնի միակցում, եւ ընկրման մէջ անգամ: Եւ հանեալ 'ի ջրոյն՝ սուկ:

Որք 'ի Քրիստոս մկրտեցայք, զՔրիստոս զգեցեալ էք. ալիւրիա: Որք 'ի Հայր լուսաւորեցայք, սուրբ Հոգին բերկրեցի 'ի ձեզ. ալիւրիա:

Ապա ընթերցուի զհետեւեալն:

« Բազում ներդրեալն եմ աղաւթոյ. յամենայն փրկէ, Եւայրն: (Սաղմոս 139. 'ի 20 համարէ գլխոյն): »

Փառք Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն սրբոյ այժմ եւ միշտ Եւայրն:

Ապա երգեն զհետեւեալ Շարական (դձ):

Որ համազօդ եւ Հօր եւ Որդւոյ, անճառաբար բղիտմն 'ի միւս էլն. այսօր բղիտեցեալ ջուր կենդանի յերուսաղէմ. հոգի Աստուծոյ, ողորմեան: Որ աւարչակից եւ Հօր եւ Որդւոյ, որով կենդանացեալք 'ի ջուրս աւարածք. այսօր Որդիս Աստուծոյ ծնանիս 'ի ջուրս. Հոգի Աստուծոյ, ողորմեան: Որ փառակից եւ Հօր եւ Որդւոյ. եւ քննեալ զխոսքս Աստուծոյ. այսօր խորագէս իմաստից զիմարս աշխարհի աւարեւ. Հոգի Աստուծոյ, ողորմեան:

Պօղոսի առաքելոյ 'ի Հռովմայեցոց բրդոյն է ընթերցուածս:

Երէ ոչ զիսէք՝ զի որ միակցում մկրտեցաք 'ի Քրիստոս Յիսուս, 'ի մահ անդր նորա մկրտեցաք. բաղեցաք ընդ նմին մկրտութեամբն 'ի մահ. զի որպէս յարեալ Քրիստոս 'ի մեռելոց փառք, Եւայրն: (Գլ. 2. Համար 3-12.)

Քահանայն. — Ալիւրիա. օրքի:

Սրբոյ Աւետարանիս Յիսուսի Քրիստոսի որ բոս Մասքէնսի:

Սարկաւազն. — Փառք քեզ, Տէր, Աստուծոյ մեր:

Քահանայն. — Պնօսիտմէ:

Դպիր. — Ասէ Աստուծոյ:

« Յայնժամ գայ Յիսուս 'ի Գալիլէէ 'ի Յորդանան առ Յովհաննէս՝ մկրտիլ 'ի նմանէ: Եւ Յովհաննէս աղօթելու զնա՝ եւ առէ, Եւայրն: » (Մատթ. Գլ. 4. 'ի 13 համարէ գլխոյն):

Յէտ ընթերցուի զՏեղաւորական աղօթք, երգեն զհետեւեալ Շարական (դկ):

Աղբիւր կենաց բաշխող շնորհաց Հոգիդ իջեալ 'ի բարձանց. զանապական պարգեւս եւ բաժանեցեալ յԱռաքելաւն: Որ 'ի վերայ ջուր-

նման. "Οθεν, ἐν τῷ λέγειν «εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς» καταδύει τὸ πρῶτον· ἐν τῷ λέγειν «καὶ τοῦ Υἱοῦ» καταδύει τὸ δεύτερον· ἐν δὲ τῷ λέγειν «καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος» καταδύει τὸ τρίτον· καὶ τελευταῖον. "Ὡστε ἡ μὲν ἐπίκλησις τῆς ἁγίας Τριάδος γίνε-
ται ἅπαξ, αἱ δὲ καταδύσεις τρίς. Ἐξαχθέντος δὲ τοῦ ὕδατος ὁ Ἰε-
ρεὺς λέγει τὰ ἀκόλουθα·

«Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε. Ἀλ-
ληλουΐα. Ὅσοι τῷ Πατρὶ ἐφωτίσθητε, τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐν-
φρανθήτω ἐν ὑμῖν. Ἀλληλουΐα.

Εἶτα ἀναγινώσκει τὰ ἀκόλουθα·

«Πολλαὶ αἱ θλίψεις τῶν δικαίων καὶ ἐκ πασῶν αὐτῶν ῥύσεται κτλ.
(Մատթ. ԼԳ' ἀπὸ στίχον 20 օր մէքրի տէլօս).

Δόξα Πατρὶ καὶ Υἱῷ καὶ Πνεύματι ἁγίῳ κτλ.

Εἶτα ψάλλεται ὁ ἀκόλουθος Εἰρμὸς εἰς ἤχον (դձ) Τρίτον.

Τὸ ἐμοσυσίως ὑπάρχον τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ ἀρρήτως ἐκ-
πορευόμενον ἐκ τοῦ αἰδίου ὄντος, σήμερον ἀνέβλυσας ὕδωρ ζῶν,
ἐν Ἱερουσαλήμ, Πνεῦμα Θεοῦ, ἐλέησον. Τὸ ἐν τῇ δημιουργίᾳ συ-
νυπάρχον τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ, δι' οὗ ἐξωγογήθησαν τὰ ἐν τοῖς
ὑδασι πλάσματα, σήμερον δὲ γεννᾷς ἐκ τοῦ ὕδατος τέκνα τῷ
Θεῷ, Πνεῦμα Θεοῦ, ἐλέησον. Τὸ συνένδοξον ὑπάρχον τῷ Πατρὶ
καὶ τῷ Υἱῷ καὶ ἐτάζον τὰ κρύφια τοῦ Θεοῦ, σήμερον πανσόφους
τοὺς τοῦ κόσμου μωροὺς ἐποίησας, Πνεῦμα Θεοῦ, ἐλέησον (24).

Εἶτα ἀναγινώσκονται ἐκ τῆς πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολῆς.

Ἡ ἀγνοεῖτε ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν εἰς τὸν
θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν; Συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ
βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον· ἵνα ὥσπερ ἠγέρθη κ.τ.λ.

(Կեթ. ՏԴ'. ἀπὸ 3օր սτίχον մէքրի տօ՛ 12օր).

Ὁ Ἰερεὺς. — Ἀλληλουΐα. Ὅρθοί.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον ἁγίου Εὐαγγελίου Ἰησοῦ Χριστοῦ

Ὁ Διάκονος. — Δόξα σοι, Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν.

Ὁ Ἰερεὺς. — Πρόσχωμεν.

Ὁ Χορός. — Λέγει ὁ Θεός.

«Τότε παράγινεται ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐπὶ τὸν Ἰορ-
δάνην πρὸς τὸν Ἰωάννην τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ κ.τ.λ.

(Մատթ. Կեթ. Գ' ἀπὸ սτίχον 13օր մէքրի տէլօս).

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν δὲ τῆς Κυριακῆς Προσευχῆς ψάλλεται ὁ
ἀκόλουθος Εἰρμὸς εἰς ἤχον (դկ) Πλάγιον τοῦ τετάρτου.

Πηγὴ τῆς ζωῆς καὶ διανομεὺς τῶν χαρίτων, Πνεῦμα κατελ-
θὼν ἐξ ὕψους, τὸ τὰς ἀδιαφθόρους δωρεὰς διανεῖμαν τοῖς Ἀπο-

ցրն գորով ստեղծանէիր զարարածս . իջեալ 'ի ջուրս աւազանին ծնանիս Որդիս Ասուծոյ : Որ զարդարեալ նորոգես միտ զնոր քն զկեղեցի . պէս պէս շնորհաց քոյ պարգեւօք փայլին մանկունք սոքա :

Ապա ընթեռնու զհետեւալ տղօր :

Որ լուսաւորեցեր զարարածս քն, Քրիստոս Ասուծոյ, ծագելով զոյս աւսուածգիտութեան յանձնես մեր . եւ այժմ ազատեցեր զձառապս քն զայս, սրբեցեր եւ արդարացուցեր, եւ ետուր սմա զորդեգրութեան պատիւն : Շնորհեա՛ սմա, Տէր՝ եւ զկեցացն հաւատարմութիւն, եւ պարգեւեա՛ն զհաւատարմութիւն անապականութիւն, դասելով զսաքնդ արդարս քն՝ եւ 'ի թիւս սրբոց քոց . եւ քնդ նոսին փառաւորել զՔեզ քնդ Հօր եւ քնդ Հոգւոյդ սրբոյ այժմ եւ միտս եւ յաւիտեանս յաւիտենից . Ամէն :

Քահանայն . — Խաղաղութիւն ամենեցուն :

Ասուծոյ, որ մեծդ ես եւ մեծցեցեալս՝ եւ ամենայն գաղտնեաց զիտակ . որ սուրբ ես եւ 'ի սուրբս հանգուցեալ, Փրկիչ ամենայն մարդկան : Որ շնորհեցեր զգիտութիւն նեմարտութեան քն՝ ամենայն հաւատացելոց . եւ ետուր իշխանութիւն լինել Որդիս Ասուծոյ՝ 'ի ձեռն վերսին ծննդեան ջրոյ եւ հոգւոյ : Որ եւ զձառապս քն (այս անուն) նորոգեցեր փառութեամբ սուրբ Աւազանի քն : Սուրբ արաքսա, Տէր, նեմարտութեամբ քոյ, եւ լուսով շնորհաց սուրբ Հոգւոյդ . զի եղիցի սաճար եւ բնական աւսուածութեանդ քն . եւ կարացի զնալ յամենայն հաւատարմս արդարութեան . եւ կալ հաւատարմութեամբ առաջի ահաւոր բեմի Միածնի քն՝ Տեսնու մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի : Ընդ որում քեզ Հօր ամենակալի, եւ կենդանարար եւ ազատիչ սուրբ Հոգւոյդ՝ վայելէ փառք, իշխանութիւն եւ պատիւ այժմ եւ միտս եւ յաւիտեանս յաւիտենից . Ամէն :

Լնու քահանայն զսուրբ իւղն 'ի յափն իւր, եւ երգե Շարական (դձ) :

Որ յառաջագոյն յօրէնս յօրինակ Միածնի քն, Հայր երկնաւոր, ետուր գորութիւն 'ի իւղ սրբութեան յօռումն օծելոց : Հեղ եւ իւղս յայս զերկնային քն զշնորհս : Որ խոնարհեցար 'ի մեզ իւղ բափեալ անուն օծեալդ Ասուծոյ, խառնելով զաւսուածութիւնդ՝ օծեալ ըզմարդկային առեւ բնութիւն : Հեղ եւ իւղս յայս զերկնային քն ըզշնորհս : Որ 'ի վերնասունն սուրբ իջանելով յԱռաքելան, օծումն օծելոց . եւ օծմամբս այսու վերաստեղծեր նոքօք զհողեղէնս Որդիս Ասուծոյ : Հեղ եւ իւղս յայս զերկնային քն զշնորհս : Որ զարդա-

ստձօլս, ἐπὶ τῶν ὕδατων φερόμενον, ἐδημιούργεις τὰ κτίσματα, καταβαίνον δὲ ἐν τῷ ὕδατι τῆς κολυμβήθρας, ἀναγεννῶς τέκνα τῷ Θεῷ. Τὸ ἀείποτε κεκοσμημένην ἀνακαινοῦν τὴν νέαν σου Ἐκκλησίαν, ἥς, διὰ τῶν σῶν πολυειδῶν χαρισμάτων, λάμπουσι τὰ τεκνία.

Εἶτα ὁ Ἱερὸς ἀναγινώσκει τὴν ἀκόλουθον εὐχὴν.

Σὺ ὅς ἐφώτισας τὰ πλάσματά σου, Χριστὲ ὁ Θεὸς, ἀνατείλας ἐφ' ἡμᾶς τὸ φῶς τῆς θεογονίας, νῦν δὲ ἔσωσας τὸν δοῦλόν σου τοῦτον, ἐκαθάρισας, ἐδικαίωσας καὶ ἔδωκας αὐτῷ τὴν τῆς υἱοθεσίας τιμὴν, χάρις αὐτῷ, Κύριε, καὶ τὴν τῆς ζωῆς ἰσότητά καὶ δώρησαι τὴν αἰδίου ἀφθαρσίαν κατατάττων αὐτὸν μετὰ τῶν δικαίων σου καὶ ἐν τῷ ἀριθμῷ τῶν ἁγίων σου, μεθ' ὧν δοξάζει. Σὲ σὺν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ὁ Ἱερὸς . — Εἰρήνη πᾶσι.

Θεέ, ὅς μέγας εἶ καὶ αἰδῖος καὶ πάντων τῶν κρυπτῶν γνώστης, ὅς ἅγιος εἶ καὶ ἁγίοις ἐπαναπαυόμενος, Σῶτερ πάντων τῶν ἀνθρώπων. Ὁ χαρισάμενος τὴν γνῶσιν τῆς ἀληθείας σου πᾶσι τοῖς πιστεύουσίν σε, καὶ δούς αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι διὰ τῆς ἐξ ὕδατος καὶ Πνεύματος παλιγγενεσίας. Ὁ καὶ τὸν δοῦλόν σου τοῦτον (δεῖνα) ἀνακαινίσας διὰ τοῦ ἐν τῇ ἱερᾷ σου κολυμβήθρᾳ ἐξιλασμοῦ. Ἀγτάσον αὐτὸν, Κύριε, τῇ ἀληθείᾳ σου καὶ τῷ φωτὶ τῆς χάριτος τοῦ ἁγίου σου Πνεύματος, ὅπως γένηται ναὸς καὶ ἐνδιαίτημα τῆς σῆς Θεότητος, καὶ δυνήθῃ πορεύεσθαι ἐν πάσῃ ὁδῷ δικαιοσύνης καὶ παραστῆναι μετὰ θάρρους ἐνώπιον τοῦ φοβικοῦ βήματος τοῦ Μονογενοῦς σου Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Μεθ' οὗ σοὶ τῷ Παντοκράτορι Πατρὶ καὶ τῷ ζωοποιῷ καὶ ῥύστη ἁγίῳ Πνεύματι πρέπει δόξα, τιμὴ καὶ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Χεεί ὁ Ἱερὸς τὸ ἅγιον ἔλαιον ἐν τῇ παλάμῃ αὐτοῦ ψαλλομένου τοῦ ἀκολούθου Εἰςμοῦ εἰς ἡχοῦ (դձ) Τέταρτον.

Ὁ ἐν τῷ προτέρῳ νόμῳ εἰς τύπον τοῦ Μονογενοῦς σου, Πάτερ ἐπουράνιε, δούς τῷ ἐλαίῳ ἰσχὺν ἁγιωσύνης εἰς χρίσμα τῶν χριστῶν σου. Ἐπίχεε καὶ ἐπὶ τὸ ἔλαιον τοῦτο τὴν χάριν σου τὴν οὐράνιον. Ὁ μέχρις ἡμῶν ταπεινώσας ἑαυτὸν, ἐλαίῳ κεχρισμένος ὀνόματι, ⁽²⁵⁾ Χριστὲ τοῦ Θεοῦ, ὥστε συγκερᾶσαι ἡμῖν τὴν σὴν Θεότητα, λαβεῖν δὲ κεχρισμένην ἀνθρωπίνην φύσιν. Ἐπίχεε καὶ εἰς τὸ ἔλαιον τοῦτο τὴν χάριν σου τὴν οὐράνιον. Τὸ εἰς τὸ ἱερὸν Ὑπερῶν κατελθὼν ἐπὶ τοὺς Ἀποστόλους χρίσμα τῶν χριστῶν, καὶ διὰ τοῦ χρίσματος τούτου ἀναπλάσαν αὐτοὺς τέκνα Θεοῦ τοὺς

րես սովալ 'ի հանդերձ լուսափայլս եւ գերապայծառս զհարսնացեալ եկեղեցի քո սուրբ . մանկունք սորա ընդ հրեշտակս օրհնեն սուրբ զերբորոքիւնդ :

Եւ աւերով զհետեւեալ կնիք սուրբ իղովն

Ձնախտն * Իւղ անոյժ յանուն Յիսուսի Քրիստոսի , հեղեալ 'ի վերայ քո՝ կնիք երկնաւոր պարգեւացն անապականութեան :

Ձաշուն * Կնիքս յանուն Յիսուսի Քրիստոսի լուսաւորեցեղ զաշն քո . զի մի երբեք ննջեցես 'ի մահ :

Ձախանջուն * Օծումն սրբութեան՝ եղիցի քեզ 'ի լսելութիւն աստուծային պատկերացն :

Ձհոսեղիսն * Կնիքս յանուն Յիսուսի Քրիստոսի , եղիցի քեզ հոս անուշութեան կենաց 'ի կեանս :

Ձրեանն * Կնիքս յանուն Յիսուսի Քրիստոսի , եղիցի քեզ պահպանութիւն բերանդ եւ դուռն ամուր օրացն քո :

Ձնեռն * Կնիքս յանուն Յիսուսի Քրիստոսի , եղիցի քեզ պատկերաբարեգործութեան ամենայն առաքիլն գործոց եւ վարուց :

Ձսրսն * Կնիքս աստուծային՝ սրբ սուրբ հաստեցեղ 'ի քեզ , եւ հոգի ուղիղ նորոգեցեղ 'ի փորի քո :

Ձբանակն * Կնիքս յանուն Յիսուսի Քրիստոսի , եղիցի քեզ վահան ամրութեան , որով կարացես զամենայն նեսս մոլիսս չարին շրջուցանել :

Ձոսն * Կնիքս աստուծային՝ ուղեցեղ զգնացս քո 'ի կեանսն յաւիտեան . զի մի սասանեցիս :

Եւ ապա յաւեր . Խաղաղութիւն ընդ քեզ փրկեալդ Աստուծոյ : Խաղաղութիւն ընդ քեզ օծեալդ Աստուծոյ :

Կնիքսայրն . — Եւ ընդ հոգւոյդ քո :

Եւ ապա զգեցուցանիք զկրեակն հանդերձ աշխատեալ եւ նոր , եւ կապեղնաւորսն , եւ այլ զերկու վառեալ մոռեղեկս 'ի ձեռն կնիքսորն .

Եւ Քահանայն երգի զհետեւեալ Շարական (բձ) :

Աստուծ խօսեցաւ 'ի բարձանց , լուարուք բնակիչք երկրի , որ եկն եւ փրկեաց զամենայն արարածս . զի զանուն Տեառն կարդացուք , եւ իսկ օրհնութիւն 'ի բարձունս : Նոր Բարայել կոչեցաւ 'ի Քրիստոս , եղաւ բաժին Տեառն եւ ժառանգակից Քրիստոսի . զի զանուն Տեառն կարդացուք , եւ իսկ օրհնութիւն 'ի բարձունս : Ի վիճակն կենդանութեան , նաեւեցաւ զի քաղցր է Տէր , եւ յիւղ սրբութեան օծաւ հաւատով . զի զանուն Տեառն կարդացուք , եւ իսկ օրհ-

չոյնս . 'Եπίχει και ἐπὶ τὸ ἔλαιον τοῦτο τὴν χάριν σου τὴν οὐράνιον . Ὁ δὲ αὐτοῦ κοσμῶν ἱματισμοῖς φεγγοδόλοις καὶ ὑπερλάμπροις τὴν σὴν νύμφην ἁγίαν Ἐκκλησίαν , ἥς τὰ τεκνία μετὰ ἀγγέλων εὐλογοῦσι τὴν ἁγίαν Τριάδα .

Καὶ ὁ Ἱερὺς λέγων τὰ ἀκόλουθα σφραγίζει τῷ ἁγίῳ ἐλαίῳ τοῦ βαπτισθέντος

Τὸ μὲτωπον * Ἐλαιον ἡδὺ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ , χεόμενον ἐπὶ σέ , σφραγὶς οὐρανόθεν δωρεᾶς εἰς ἀφθαρσίαν .

Τοὺς ὀφθαλμοὺς * Σφραγὶς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ , πρὸς φωτισμὸν τῶν ὀφθαλμῶν σου , ἵνα μὴ ὑπνώσῃ ποτὲ εἰς θάνατον .

Τὰ ὦτα * Χρίσμα ἁγιασμοῦ γένοιτό σοι εἰς τὸ ἀκούειν τὰς θείας ἐντολάς .

Τὴν ὄσφρησιν * Σφραγὶς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ , γένοιτό σοι ὁσμὴ εὐδίας τῆς ζωῆς ἐν τῇ ζωῇ .

Τὸ στόμα * Σφραγὶς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ , γένοιτό σοι φυλακὴ τῷ στόματί σου καὶ θύρα περιοχῆς περὶ τὰ χεῖλη σου .

Τὰς χεῖρας * Σφραγὶς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ , γένοιτό σοι αἰτία ἀγαθοεργίας πάσης ἐναρέτου πράξεως καὶ διαγωγῆς .

Τὴν καρδίαν * Σφραγὶς θεῖα καρδίαν καθαρὰν κτίσει ἐν σοὶ καὶ Πνεῦμα εὐθὺς ἐγκαινιῇ ἐν τοῖς ἐγκάτοις σου .

Τὰ πόδια * Σφραγὶς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ γένοιτό σοι ἀσπίς περιφρουρήσεως , ὥστε δυνήσθαι πάντα τὰ βέλη τοῦ πονηροῦ τὰ πεπυρωμένα σβέσαι .

Τοὺς πόδας * Σφραγὶς θεῖα κατευθύνει τὰ διαβήματά σου εἰς ζωὴν αἰώνιον ἵνα μὴ κλονισθῇς .

Εἶτα προστίθουσιν . Εἰρήνη μετὰ σοῦ , σεσωσμένε τοῦ Θεοῦ , εἰρήνη μετὰ σοῦ , κεχρισμένε τοῦ Θεοῦ .

Ὁ Ἀνάδοχος . Καὶ μετὰ τοῦ Πνεύματος σου .

Εἶτα ἐνδύει τὸν βαπτισθέντα ἐνδύμασι λευκοῖς καὶ καινοῖς καὶ περιστέφει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ τῷ ῥήματι Ναρόδ (Ναρος) , διδούς δὲ ταῖς χερσὶ τοῦ Ἀναδόχου δῶ ἀνημμένας λαμπάδας ὁ Ἱερὺς ψάλλει τὸν ἀκόλουθον Εἰρηὶδὸν εἰς ἡχον (բձ) Δεύτερον .

Θεὸς ἐλάλησεν ἐξ ὕψους , ἀκούσατε οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν , ὁ ἐλθὼν καὶ σώσας πάντα τὰ κτίσματα· ὅτι τὸ ὄνομα Κυρίου ὑμνήσωμεν καὶ ἀναπέμψωμεν εὐλογίαν τῷ ἐν τοῖς ὑψίστοις . Νέος Ἰσραὴλ ἐκλήθημεν ἐν Χριστῷ , γεγόναμεν δὲ μερὶς Κυρίου καὶ συγκληρονόμοι Χριστοῦ· ὅτι τὸ ὄνομα Κυρίου ὑμνήσωμεν καὶ ἀναπέμψωμεν εὐλογίαν τῷ ἐν τοῖς ὑψίστοις . Ἐκ τῆς Τραπεζῆς τῆς ζωῆς ἐγεύθημεν , ὅτι ἡδὺς ἐστίν (բձ) ὁ Κύριος , καὶ ἐλαίῳ ἁγία-

Եւ ընթեռնու զաղօրս զայս :

Օրհնեալ եւ բարեխնամող Աստուած , որ զգեցուցեր ծառայի ԲՈՒՄ
հանդերձ փրկութեան եւ պատմութեան ուրախութեան . եւ եղեր սա-
ղաւարտ փրկութեան եւ պսակ շնորհաց ի գլուխ սորա, եւ զէն ան-
վբար ընդդէմ հակառակամարտին: Վասն որոյ եւ մեք գոհուրեալք
փառաւորեսցուիք զիեզ ընդ Որդւոյ եւ ընդ սրբոյ Հոգւոյդ այժմ եւ
միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն :

Խաղաղութիւն ամենեցուն :

Սաղաղութիւն եւ հաստիչ խաղաղութեան Յիսուս Քրիստոս, օժեալ եւ երկրպագելի եւ քահանայապետ յաւիտեանից: Ահա ընկալաւ (այս ամուռն) ծառայս քո՝ զօծումն սրբութեան քո. վասն որոյ աղաչեմք զեղ, Տէր, մի ջնջեսցի սա ի դպրութենէ քոմմէ կեանաց: Եւ մեք արժանի լիցում երկնային փառաց քոց, յորժամ պսակես զսուրբս քո եւ զսիրելիս անուան քոմ սրբոյ. եւ անդադար փառաւորեցումք զեղ ընդ Հօր եւ սրբոյ Հոգւոյդ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտեանից. Ամէն:

Քահանայն հանձն ի քերն զմկրտաւն եւ ընթեռնու զհետեւեալն :

«Մէից առաջի սեղանոյ տասուծոյ առ Աստուած որ ուրախ առնէ զմանկութիւն իմ : Դաս արա ինձ Աստուած, եւ իրաւ արա ինձ ի դասասանի իմում » :

(Սաղմոս ԽԲ. ցվերջ :)

Եւ զկնի խոնարհեալ՝ երիցս ասեւ :

(Այս ական) ծառայա Քրիստոսի եկեալ յնախապրեցնէ ի մկրտութիւն, ի մկրտութեցէ յերկրպագութիւն : Երկրպագէ սուրբ Սեղանոյս. երկրպագէ սուրբ Խորանիս. երկրպագէ սուրբ Աւագանիս. որ մերկազաւ զանօրէնութիւն, եւ զգեզաւ զոյս աստուածգիտութեան :

Եւ հաղորդէ զնորոնձայն 'ի սուրբ մարմնոյ եւ յարեակ Տեառն.

եւ ասի քահանայն զհետեւեալ սղօքս :

Տէր ողորմեան, տէր ողորմեան, տէր ողորմեան :

Փառք քեզ քաջաւոր յալիսեմական, որ անեցուցանես եւ լցուցանես զեկեղեցի լուսով հաւատոյ անհամար փրկելոցս ի ձեռն նժամրիս աստուածածնօրորեան Բրիստոսի քո: Զորս վերստին ծննդեամբ արժանի արարեւ որդէգրութեան հօրդ երկնաւորի, հաղորդելով մարմ-

σμοῦ ἐχρίσθημεν ἐν πίστει· ὅτι τὸ ὄνομα Κυρίου ὑμνήσωμεν καὶ ἀναπέμψωμεν εὐλογίαν τῇ ἐν τοῖς ὑψίστοις. Σοὶ καταφεύγομεν, Μήτηρ καὶ δούλη Χριστοῦ, πρέσβευε ὑπὲρ ἡμῶν· ὅτι τὸ ὄνομα Κυρίου δοξάσωμεν σὲ δὲ μεγαλύνοντες τιμήσωμεν.

Καὶ ἀναγινώσκει τὴν ἀκόλουθον εὐχὴν.

Εὐλόγητός εἰ, συντηρητὰ Θεε, ὁ ἐνδύσας τὸν δοῦλόν σου χι-
τῶνα σωτηρίου καὶ ἱματισμὸν ἀγαλλιᾶσεως, θέμενος περικεφα-
λαίαν σωτηρίας καὶ διάδημα χαρίτων ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ
καὶ ὄπλον ἀμύνης κατὰ τοῦ ἀντιπάλου. Διὸ καὶ ἡμεῖς μετ' εὐχα-
ριστήσεως δοξάζομεν σε σὺν τῷ Υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ σου Πνεύματι
νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Εἰρήνη πᾶσι.

Εἰρήνην καὶ χορηγὴν τῆς εἰρήνης, Ἰησοῦ Χριστέ, κεχρισμένε καὶ προσκυνητὲ καὶ ἀρχιερεὺ αἰώνιε. Ἰδοὺ ἐδέξατο ὁ δούλος σου (δεῖνα) τὸ χρίσμα τῆς ἀγιωσύνης σου· διὸ δεόμεθά σου, Κύριε, ἵνα μὴ ἐξαλειφθῇ οὗτος ἐκ τῆς σῆς βίβλου τῆς ζωῆς. Δός καὶ ἡμῖν ἅγιους γενέσθαι τῆς οὐρανόου δοξῆς σου ὅταν στέψῃς τοὺς ἁγίους σου καὶ τοὺς ἀγαπῶντας τὸ ὄνομά σου τὸ ἅγιον, καὶ ἀδιαλείπτως δοξάζωμέν σε σὺν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ὁ Ἰερὺς ἀναθιβάει τὸν βαπτισθέντα εἰς τὸ βῆμα καὶ ἀναγινώσκει τὸν ἀπόλουτον ψαλμὸν.

Ἄ Καὶ εἰσελεύσομαι πρὸς τὸ θυσιαστήριον τοῦ Θεοῦ, πρὸς τὸν Θεὸν τὸν εὐφραίνοντα τὴν νεότητά μου· Κρίνον με ὁ Θεὸς, καὶ δικάσον τὴν δίκην μου ἐξ ἔθνους οὐχ ὁσίου κτλ.

(Ψαλ. MB' μέχρι τέλους).

Εἶτα κλέων ἐπαραλαμβάνει τοὺς τὰ ἐξῆς.

Ὁ δούλος τοῦ Χριστοῦ (δεῖνα) ἐκ τῆς κατηχήσεως ἐλθὼν εἰς τὸ
βάπτισμα, ἐκ δὲ τοῦ βαπτίσματος εἰς προσκύνησιν. Προσκυνεῖ
τὴν ἁγίαν Τράπεζαν, προσκυνεῖ τὸ ἱερὸν Βῆμα, προσκυνεῖ
τὴν ἱερὰν Κολυμβήθραν, ὁ ἐκδύεις τὴν ἀνομίαν καὶ ἐνδύεις τὸ
φῶς τῆς θεογνωσίας.

Καὶ μεταδὸνς τῷ βαπτισθέντι τοῦ ἁγίου σώματος καὶ αἵματος
τοῦ Κυρίου, ἐπιλέγει ὁ ἱερεὺς τὴν ἀκόλουθον εὐχήν.

Κύριε ἐλέησον, Κύριε ἐλέησον, Κύριε ἐλέησον.

Δόξα σοι, βασιλεῦ αἰώνι, ὁ αὐξάνων τὴν σὴν Ἐκκλησίαν καὶ πληρῶν τῷ φωτὶ τῆς πίστεως ἀναριθμῆτων σσωσμένων διὰ τῆς ἀληθοῦς θεογνωσίας τοῦ Χριστοῦ σου, οὓς διὰ τῆς ἀναγεννήσεως ἁγίου ἐποίησας τῆς υἱοθεσίας σου τοῦ Πατρὸς τοῦ οὐρανοῦ, καὶ

Եւ յեւանել նորա ի ջրոյն անա բացան նմա երկինք. սուրբ Հոգին աղանակեալ գայր ի վերայ կենարարին, օրհնութիւն առա-
նողին :

Καὶ ἀναβαίνοντος αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ὕδατος, ἰδοὺ ἠνεώχθησαν αὐ-
τῶν οἱ οὐρανοί, τὸ δὲ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐν εἰδὲ περιστερᾶς καταβαί-
νον ἐπὶ τὸν ζωοποιούντα. Εὐλογία τῷ ἀποστείλαντι.

լուռ լինէին. քանզի ընդ միմեանս վիճէին 'ի նաւապարհին քէ՛ ռվ մեծ էցէ :

(Գլ. Թ. համար 33—37.)

Եւ երգեն զհետեւեալ շարական . (դձ) :

Նոր Սիրովն ծնեալ մանկունք սուրբ Աւագանաւն . շնորհազարեալք հոգւովն Ասուծոյ . օրհնեցէք զՀայրն երկնաւոր յաւուր ծննդեան սրբուհւոյ Կուսին . յոր օրհնեցայք յանիծից նախնայն : Արեամբ գառինն անարատի, փրկեալ ժողովուրդք, յաւուր ծննդեան մօր անհանելոյն, գովեցէք զՄիածինն որ հանեցաւ առնուլ մաքսին անսերուն 'ի նմանէ . յոր օրհնեցայք յանիծից նախնայն : Յառաւարտ ընտրեալ հոգւոյն լուսազարեալ, ազգք հեքանոսաց, յաւուր ծննդեան մօր բանին ծնողի . զփառակից Որդւոյ զՀոգին . բարեբանեցէք հոգեւոր երգով . որ մաքազարդեաց զմարմնաբան Որդւոյն :

Եւ քահանայն առ զպօրս զայս :

Օրհնեալ ես, Տէր Ասուած ամենապալ, եւ օրհնեալ է անբաւ գութ մարդասիրութեան քն, որ արժանի արարեւ զժողովս քն զմասնեցեալս առ քեզ լինել հաղորդ Հոգւոյդ քն սրբոյ : Եւ այժմ աղաչեմք զքեզ, ուղղեալ զքեզս սրբա եւ անբաւ զայս յերկրիդ քն . զգուցան զսա լուսաւոր պատկերաց քն, եւ զամենայն աւուրս կենաց իւրոց խաղաղութեամբ եւ առանց մեղաց պահեալ : Շնորհօք եւ մարդասիրութեամբ Տեառն մերոյ եւ Փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի . ընդ որում օրհնեալ ես Հայր ամենապալ՝ ընդ կենդանաւոր սուրբ Հոգւոյդ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից . Ամէն :

Սարկաւագն . — Սուրբ խաչիւս աղաչեցունք զՏէր զի սովաւ փրկեցէք զմեզ, եւն :

Քահանայն . — Պահպանիչ եւ յոյս հաւատացեալոց Քրիստոս Ասուած մեր պահեալ զնորածին երախտս եւ զկենդանաւորս եւ զամենայն հաւատացեալ ժողովուրդս քն ընդ հովանեալ Սուրբ եւ պատուական խաչի քն 'ի խաղաղութեան : Փրկեալ յերկրի եւ յաներեւոյք փորձութեանց, արժանաւորեալ զոմութեամբ փառաւորել զքեզ ընդ Հոր եւ Հոգւոյդ սրբոյ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից,

Ամէն :

Յեւ աւերոյ զՏեղումնալսն աղօրս աւարտի խոնորդն միջնութեան :

πρὸς ἀλλήλους γὰρ διελέχθησαν ἐν τῇ ὁδῷ τίς μείζων κ.τ.λ. (Κεφ. Թ' στίχ. 33—37).

Եἶτα ψάλλεται ὁ ἀκόλουθος Եὐρυδὸς εἰς ἤχον (η̅ϛ) Դέταρτον. Νέα Σιών, γεννηθέντα τέκνιά, διὰ τῆς ἁγίας Κολυμβήθρας, καὶ κεκοσμημένα τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ, εὐλογεῖτε τὸν Πατέρα τὸν ἐπουράνιον, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ τόκου τῆς ἁγίας Παρθένου, ἐν ᾗ ἐλυτρώθημεν ⁽³⁸⁾ ἐκ τῆς προὑπαρχούσης κατάρας. Διὰ τοῦ αἵματος τοῦ ἀμώμου ἀμνοῦ, σεσωσμένοι λαοί, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ τόκου τῆς Μητρὸς τοῦ ἀφορήτου, αἰνεῖτε τὸν Μονογενῆ, τὸν εὐδοκήσαντα λαβεῖν σῶμα ἀσπύρως παρ' αὐτῆς, ἐν ᾗ ἐλυτρώθημεν ἐκ τῆς προὑπαρχούσης κατάρας. Διὰ τῶν προαναβλυσάντων χαρισμάτων τοῦ Πνεύματος, φωτὶ κοσμηθεῖσθαι, φυλαί τῶν ἐθνῶν, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ τόκου τῆς τεξάσης τὸν λόγον Μητρὸς, τὸ συνένδοξον τῷ Ὑῖῳ Πνεύμα, αἰνεῖτε ἐν ὕμνοις πνευματικοῖς, τὸ ἐξαγνίσαν τὸ δοχεῖον τοῦ σώματος τοῦ Ὑῖου.

Եἶτα ὁ Երբունք ποιεῖ τὴν ἀκόλουθον εὐχήν.

Εὐλογητὸς εἰ, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ Παντοκράτωρ, καὶ εὐλογημένη ἡ ἄπειρος εὐσπλαγχνία τῆς σῆς φιλανθρωπίας· ὁ καταξιώσας τὸν δούλόν σου, τὸν προσφερόμενόν σοι, γενέσθαι κοινωνόν τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Νῦν δὲ δεόμεθά σοι, κατεύθυνον τὰ διαβήματα αὐτοῦ καὶ στερέωσον αὐτὸν ἐν τῷ σῶ φέβῳ· ποιήσον αὐτὸν προστακτικὸν ταῖς φωτειναῖς ἐντολαῖς, καὶ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀναμαρτήτως διαφύλαξον. Χάριτι καὶ φιλανθρωπία τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ εὐλογητὸς εἰ, Πάτερ Παντοκράτωρ, σὺν τῷ ζωοποιῷ ἁγίῳ Πνεύματι νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ὁ Διάκονος. — Διὰ τοῦ ἁγίου σταυροῦ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν, ὅτι δι' αὐτοῦ σώσει ἡμᾶς κ.τ.λ.

Ὁ Երբունք. — Φύλαξ καὶ ἐλπίς τῶν πιστῶν, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, διαφύλαξον τὸν νεοφώτιστον τοῦτον παῖδα καὶ τὸν Ἀνάδοχον καὶ πάντας τοὺς πιστεύοντάς σοι λαοὺς ὑπὸ τὴν σκέπην τοῦ ἁγίου καὶ τιμίου σταυροῦ σου ἐν εἰρήνῃ. Σῶσον αὐτὸν ἐξ ἐρατῶν καὶ ἀοράτων πειρασμῶν, ἀξιώσον αὐτὸν μετὰ προθυμίας δοξάζειν σε σὺν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Καὶ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς «Κυριακῆς προσευχῆς» γίνεται ἡ ἀπόλυσις.

ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՒԱՏՈՅ

ՆԵՐՏՈՒՔ ՇՆՈՐՀԱԼԻՈՅ

Կարողիկոս անկեանց Հայոց

Եւ բարակցութիւն նորին ընդ ինճակալին Յունաց Մանուէլի

Ծիրանածին Կոմնինոսի, Եւ Միքայէլի

Տիեզերական Պատրիարքի

Բանիւք դուզնաւեայ իմն խօսելով 'ի խելիս խոնճազունիդ եւ աստուածաւորի անձին յաղագս մերոյ հաւատոյ եւ կարգաց եկեղեցւոյ հարցմանց՝ որ 'ի մէջ տալով (տուեալ էր) պատասխանի : Եւ քանզի խօսեցեալն իմաստ՝ արարեմ' ոչ է բնաւորեալ 'ի տեսնաւանս յիշողականին մեալ անձախապէս, զմոռացութիւնն ունելով հակառակ, վասն որոյ՝ խնդրէք զրով արձանացուցանել զնոյն յաղագս անաղոս մեալոյ առ ձեզ յիշատակ բանիցն որ 'ի մէջ . զոր եւ տալով սիրաբար սիրողիդ զիմաստութիւն ըստ ախմար զիշտութեան մերոյ եւ սկարութեան եւ ժամուս փութոյ՝ համարոս եւ յայտնի բանի . սակայն զրովանդակեմ պարագրելով հաւատոյ մեր նշանաւորութիւն եւ զեկեղեցւոյ կարգաւորութիւն՝ 'ի հարցն արեւոյ աւանդից ընկալեալ, որ է այսպէս :

Խոստովանիմք զամենասուրբ զերոդոտիւնն՝ Հայր եւ զՈրդի եւ զսուրբ Հոգին, յերիս անձնաւորութիւնս բաժանեալ, եւ 'ի մի բնութիւն եւ յաստուածութիւն ժողովեալ :

Հայր անձին եւ անսկիզբն յառաջ քան զյալիսեանս : Որդի ծնեալ 'ի բնութենէ Հօր՝ անախտ եւ անմարմին Եւսի քան զժամանակս : Հոգին սուրբ բոլորումն 'ի Հօրէ ոչ ըստ Որդւոյ ծննդեամբ, այլ յառաջ եկեալ աղբիւրաբար, ինճեան միայնոյ բննելի օրինակն եւ յարաւանց անգիտելի :

Եւ ոչ էր երբեմն Հայր՝ յորժամ ոչ էր ընդ նմին Որդի եւ Հոգի, այլ որպէս Հայր՝ միշտ հայր եւ ոչ յետոյստացեալ զանուն հայրութեան . նոյնպէս եւ Որդի՝ միշտ որդի ընդ Հօր իւրոյ մեծնդեմաւոր : Այսպէս եւ Հոգին Սուրբ՝ միշտ հոգի Աստուծոյ, անմեկնելի 'ի Հօրէ եւ յՈրդւոյ, մի էութիւն, մի իշխանութիւն, մի կամք եւ մի արարչագործ

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΟΜΟΛΟΓΙΑΣ ΠΙΣΤΕΩΣ

ΥΠΟ

ΝΕΡΣΕΣ ΤΟΥ ΧΑΡΙΕΝΤΟΣ (*)

Καθολικῶν πάσης Ἀσμερίας

καὶ ἐπιστολαὶ διαμειφθεῖσαι μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ αὐτοκράτορος

Μανουὴλ Πορφυρογεννήτου τοῦ Κομνηνοῦ καὶ Μιχαὴλ

τοῦ Οἰκουµενικοῦ Πατριάρχου.

Συνδιαλεχθέντες ἐν συντομίᾳ μετὰ τῆς Ὑμετέρας συνετωπάτης θεοφιλείας ⁽²⁹⁾ ἀπηντήσαμεν αὐτῇ περὶ τῆς παρ' ἡμῖν πίστεως καὶ τῶν διατάξεων τῆς Ἐκκλησίας. Ἐπειδὴ δὲ τῆς προφορικῆς ἡμῶν ἀναπτύξεως ἡ ἔννοια οὐκ ἔστι δυνατὸν διαμείναι ἐναποτεταµειυμένη ἐν τῇ μνήμῃ, ὡς ἔχουσα τὴν λήθην παρομαρτοῦσαν, τούτου ἕνεκεν ἡξιώσατο ἐγγραφὸν αὐτῶν καταθεσιν, ὅπως τὰ ἡμέτερα μένωσιν ἐν ὑμῖν σῶα καὶ ἀνεξάλειπτα. Τοῦτο ἤδη, ἐν συντομίᾳ μὲν, ἀλλ' ἐναργῶς, συνάμα δὲ καὶ εὐχαρίστως, ποιούμεεν πρὸς ὑμᾶς τὸν γνήσιον τῆς σοφίας ἐραστήν, καθόσον ἐπιτρέπει ἡμῖν ἡ τε ἀπειρία ἡμῶν καὶ ἀδυναμία καὶ τὸ κατεπεῖγον τῆς ὥρας. Τὰ δὲ ἐκτιθέμενα περὶ τῆς παρ' ἡμῖν ἀληθοῦς πίστεως καὶ τῶν διατάξεων τῆς Ἐκκλησίας εἰσι συνωδὰ ταῖς παραδόσεσι τῶν ἁγίων Πατέρων, ἔχουσι δὲ οὕτως.

Ὁμολογοῦμεν τὴν παναγίαν Τριάδα, Πατέρα, Υἱὸν καὶ ἅγιον Πνεῦμα, ἐν τρισὶν ὑποστάσεσι διηρημένην καὶ μιᾷ φύσει καὶ Θεότητι συνημμένην.

Πατέρα ἀγέννητον καὶ ἀναρχον, πρὸ τῶν αἰώνων. Υἱὸν γεννηθέντα ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ Πατρὸς, ἀπαθῆ καὶ ἀσώματον, τὸν πρὸ τοῦ χρόνου. Πνεῦμα ἅγιον ἐκπορευόμενον παρὰ τοῦ Πατρὸς, οὐ κατὰ τὴν τοῦ Υἱοῦ γέννησιν, ἀλλὰ προερχόμενον ὡς ἀπὸ πηγῆς, κατὰ τρόπον ἐαυτῷ μόνον ἐταστὸν, τοῖς δὲ κτίσμασιν ἀκατάληπτον.

Καὶ οὐκ ἦν ποτὲ Πατὴρ, ὅτε οὐκ ἦν σὺν αὐτῷ Υἱὸς καὶ Πνεῦμα, ἀλλ' ὥσπερ ὁ Πατὴρ ἀεὶ Πατὴρ, καὶ οὐ κατόπιν κτησάμενος τὸ ὄνομα τῆς πατρότητος, οὕτω καὶ ὁ Υἱὸς ἀεὶ Υἱὸς μετὰ τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ συναίδιος. Οὕτω καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἀεὶ Πνεῦμα Θεοῦ, ἀχώριστον τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ, μία οὐσία, ἐν κράτος, μία θέλησις, μία δημιουργικὴ δύναμις, ἐν τρισὶν ὑποστάσεσιν ἐννοουμένη.

գորութիւն յերիս անձնաւորութիւնս իմանի : Ո՛չ մեծութիւն եւ ոչ փոքրութիւն, ոչ բարձրութիւն եւ ոչ խոնարհութիւն, ոչ առաւելութիւն եւ ոչ նուազութիւն, այլ մի կարգ, մի պատճառ, մի երկրպագութիւն սուրբ երրորդութեանն դաւանի, որով գոյացան յոյժեց եղբայրս ամենայն, երկինք երկնաւորոքն եւ երկիրս երկրաւորոքս, երեւելի եւ աներեւոյր արարածք յառաջին եղեալ արարչութեան :

Իսկ յերկրորդումս՝ մի յերրորդութենէն բանն Հօր Որդին միածին կամաւ Հօր եւ Հոգւոյն աւետեօք հրեշտակապետին Գաբրիէլի էջ յորովայն կուսին Մարիամու, ոչ նուազելով ՚ի ծոցոյ Հօր ըստ սաստուածային անպարագելի բնութեանն, եւ ձգեալ յինքն յարեմէ ամենամաքուր Կուսին որ ՚ի գանգուածոյն Ադամայ, միացոյց ընդ սաստուածութեանն իւրում անկենին եւ անճառելի խառնմամբ, եւ եղեւ յերկուց կատարեալ բնութեանց՝ յաստուածայնոյ եւ ՚ի մարդկայնոյ մի անձնաւորութիւն կատարեալ, անայլայլելի եւ անբաժանելի բնութեամբ, ոչ փոփոխելով մարդկային բանձը եւ յօղական բնութիւնս յանյօդ եւ պարզական բնութիւնն Աստուծոյ՝ զիւրն կորուսանելով, եւ ոչ պարզ անմարմնական բնութիւնն Աստուծոյ խառնելով ընդ բնութեան մարմնոյ՝ վերպեաց յիւրն յաւէտ պարզութենէ, քեպէս եւ սուր՝ Անմարմնոյն մարմնանալ եւ բանին բանձրանալ յաղագս անբալ միաւորութեանն :

Այլ եւ խառնի ընդ մարմնոյ անմարմին Բանն, եւ միացուցանէ ընդ ինքեան գաւառիկային բնութիւնս, սաստուածացուցանելով զնա խառնմամբն եւ միաւորութեամբն, ոչ փոփոխումն կամ այլայլութիւն ունելով ՚ի միաւորութեանն, ըստ որում եւ ոչ հոգի եւ մարմին մարդկան, քեպէս եւ գերագոյն Բան զօրինակն իմանի նշմարութիւնն որպէս ընդ արարիչ եւ ընդ արարած գոյ համեմատութիւն, այլ միաւորեալ զմեզս ընդ իւրումն անհասանելի յեղանակաւ՝ եւ մնացեալ անփոփոխ առօրն եւ առեալն, ոչ ընթանողապէս որպէս օդ եւ ջուր յամանի՝ զի յարեալս եղանին դատարկանայ, այլ բնաւորապէս միացեալ ՚ի վեր Բան զբան՝ անբաժանելի եւ անշեղ միաւորութեամբ : Եւ առնելով զբնութիւն Ադամայ՝ ոչ զոր յանմեղութեանն եւ ՚ի դրախտին, այլ զոր յեւ մեղանացն եւ ապականութեանն. զի եւ կոյսն Մարիամ՝ յորմէ մարմին առ Քրիստոս, ՚ի մեղանշականին Ադամայ բնութենէն էր, սակայն միաւորելով ընդ բնութիւնն Աստուծոյ, մեղանշականն եղեւ անմեղ, եւ ապականացուն՝ արեալոյ անգոսնելի ապականութեան կրից : Որպէս եւ հրահալիլի նիւթ յորժամ ընդ հեոյ միանան, ծանց ապականութեան երէ իցէ ՚ի նստա՝ ծախի. իսկ բնութիւնն մաքրելով յապականութենէն՝ անծախելի մնայ, զի որոյ սկիզբն անապական, (զի առանց սեման յանապական կուսէ

Օ՛ւտե մեցեոս օ՛ւտե սմիքօտիս, օ՛ւտե Եփօս օ՛ւտե տաքեւնօտիս, օ՛ւտե մեյօն օ՛ւտե էլապտոն, ալլա միա տափիս, միա լաքրեա, միա քոսկոյնիս տի ափիս Տրիաձի ծոցօյիս, ձի՛ հիս էցենետ էկ տօ մի ծոցօս քանտա տա Եփաքոնտա՝ օի օրանօի մետա տօն օրանօն, հիցի մետա տօն էփիցիւն, ծրատա տե կաի աօրատա քլասմատա տա ցեննիենտա էն տի քրօտի ծիմօրցիգի.

Եւ ձե տի ծեւտերա, հի միա տիս Տրիաձօս (Եփօստաիս), ծ Լօցօս տօյ Քատրօս, Կիօս մօնօցենիս, տի քօլիսիս տօյ Քատրօս կաի տօյ Քնեւմատօս, էն տօ Եփաքիսմօ տօյ Արքաքքելօ Գաբրիէլ, կաթիլեւն էն տի կօլիգի տիս քարթենօ Մարիաւմ, օւկ էկէլիփս էկ տօն կօլքօն տօյ Քատրօս, կաթա տիւն ծիւքիւն աքերիգաքտօն քօսին, քոսլաքօն ձե սարքա էկ տօն աիմատօն տիս քանաքրանտօ Քարթենօ, տիս օսիս էկ տօյ քօրաքատօս տօյ Աձաւմ, հիւոսե տի Յեօտիտի աւտօյ աքերեւնիքա կաի ափա տօս սիւքիս, կաի էցենետ էկ ծօա տելեւն քօսեւն, տիս Յեիս կաի ա նքօքինիս, միա Եփօստաիս տելեա, աքալլօիւտօս կաի աձիաքրետօս, մի մետաքիլիէիս տիս աքքօքինիս Եփաքօս կաի սոնքետօ քօսեւս էիս տիւն աօսնքետօն կաի աքլիւն քօսին տօյ Յեօս, տիս էաւտիս աքալե սքիէիս, օւտե տիս աքլիս կաի աօքաքատօ քօսեւս տօյ Յեօս սիգքա քիէիս տի քօսի տօյ սօքատօս, հի քարէկլիւնիէիս տիս էաւտօյ աձիւս կաթարիօտիէիս, կաիտօ կեցօմենօն տօն Աօքաքտօն սօքաքօմենօն կաի տօն Լօցօն էնսարքօմենօն ձիա տիւն աձիալտօն էնօտիէա.

Ալլա միւն, միցնտա տօյ սօքաքի ծ աօքաքատօս Լօցօս կաի էնօի էաւտօ տիւն աքքօքինիւն քօսին, Յեօքիլիէիս տաւտիս ձիա տիս միքեւս կաի էնօսեւս, մետաքօլիւն հի ալլօիւսին մի քոսլաքօսիս, օսքեր օւտե քօքի կաի օւտե սօքա աքքօքինօն (մետաքալլէաի), կաիտօ Եփերտերա տօյ քարաքիգատօս նօիէաի հի ալիէիա, օիա մետաքօ քիստօս կաի քիսմատօս Եփաքի աքալօցիա. Եւնօքիս տօյնուն տի հիւտերա, կաթա տօն էաւտօյ աքքիքտօն տրօքօն, էմիւնէն աքետաքիէիս ծե կաթօն կաի հի կիքիէիս, օւ կաթալիքտօս, օսքեր աքիւր կաի Եփօր էն աքքիւր, էք օւ էքքեօմենա կեւօնտա, ալլա քօսիքօս հիւնօմենօս, Եփեր քանտա կօցօն, էն աձիաքիէիս կաի աօքքիւտօն էնօտիէա. Քոսէլաքի ձե տիւն քօսին տօյ Աձաւմ, օւ տիւն էն աթօտիէա կաի տիւն էն տօյ քարաքիէիս, ալլա տիւն մետա տիւն աքարտիւն կաի քօքօրան. հի ցար քարթենօս Մարիաւմ, էք հիս սօքա քոսէլաքիւն է Խրիստօս, հի էկ տիս աքարտալիս տօյ Աձաւմ քօսեւս, էնօքիէա ձե տի քօսի տօյ Յեօս, հի աքարտալի աթօա, կաի տօ քօքարտօն էքա տօն քերիքրօնիէիս տիս քօքօրան քաթօն էցենետ. Կաթաքեր աի քիւրօտիքտօ Եփաի, ծե էնօնտա տօյ քիւր, տօն իօն տիս քօքօրան, էի Եփաքի էն աւտաիս, աքօքալլօնտա, հի ձե քօսիս, կաթարիսքիէա տիս քօքօրան, աքնէքիէիս ձիաքիւնէիս. օւտինօս ցար հի աքքի էստին աքքարտօս (աօքօրօս ցար տիս Քարթենօս հիւն տօքօս) կաի տօ տելօս

էր ծնունդն), եւ կատարումն անապական, զի մարմինն նորա 'ի գերեզմանին ոչ ետես զապականութիւն, հարկ է՝ զի եւ 'ի մէջ ժամանակին որ ընդ ծնունդն եւ ընդ մահն՝ լինել անապական :

Ոչ 'ի հարկաւոր եւ 'ի կամաւոր կրիցս ասեմք զոյ անապական : այսինքն 'ի քաղցոյ եւ 'ի ծարաւոյ, 'ի նեղելոյ եւ 'ի վասակելոյ, 'ի սրտելոյ եւ յարսասուելոյ, որք նեմարիս եւ ոչ առաջօք սան իմանալ մեզ զանապականութիւն, այլ յակամայ եւ յանգստեցի կրից խոստովանիմ ունել զանապականութիւն . զի էր ինչ 'ի նմա նման մեռումն, եւ էր՝ որ 'ի վեր քան զմերս . բւս գրեցեալմն քէ՝ «Մարդ՝ եւ 'ի վեր քան զմարդ» . եւ քէ՝ «Մարդ է, եւ ոչ ծանիցէ զնա» :

Արդ բւս մեռումն հասանելոյ այսպէս եղեալ միաւորութեան յեղանակ յարգանդի Կուսին, բնակելով 'ի նմա ինքնամտեան ժամանակաւ՝ հինգ յաւելեալ աւուրք բւս անդրանկութեանն : եւ այն որ կարողն էր 'ի միում վայրկեանի լինել կատարեալ . որ բւս որք անմասն զարգանայ, որպէս զի խափանեցի այսոքիւք առաջօք կարծելն զմարդեղութիւնն :

Եւ ծնանի որպէս մարդ՝ Աստուած մարդացեալ, զկուսութիւնն ծնողին անապական պահելով, զի եւ զծնունդն օրհնեցէ յանիծիցն . եւ զկուսութիւնն նախապատուեցէ :

Թլխատեցաւ ուրօրեալ, զի զուխն որ ընդ հարսն՝ կատարեցէ, եւ մեզ ուսուցէ զթլխատութիւնն օրհի հոգեւորապէս :

Նկն 'ի տանարն քառասորեալ բւս օրհնացն յրնձայտմն . զի զմարդկային բնութիւնն ինքեամբն ընձայեցէ Հօր 'ի բարձունս :

Փախեալ յեգիպտոս, զի զմայրաքաղաք կուսպատութեանն դարձուցէ յաստուածապատութիւն, եւ զմեզ խրատեցէ յօժարութեամբ փախչել ընդ նմա հալածանօք :

Շրջեցաւ յաշխարհի ամա երեսուն աղբատութեամբ եւ խոնարհութեամբ՝ ծածկելով զաստուածութիւնն, զի զմեզ նոխարուցեալ բարձրացուցէ, յորժամ նորին հանապարհին լինիմք հետեւողք :

Նկն 'ի Յորդանան 'ի լրումն երեսնից ամաց՝ յայնչելով զփառս Աստուածութեան իւրոյ վկայութեամբ Հօր, քէ՝ «Դն է որդի իմ սիրելի» . եւ Հոգւոյն աղանակեալ իջմամբ : Մկրտեցաւ 'ի Յովհաննէ, զի զշուրսն սրբեցէ եւ զնորութիւն մեղացն ընկղմեցէ 'ի նմա, եւ զհոգեւորականն քանցէ մեզ մկրտութիւն բւս վկայելուն Յովհաննէ . քէ՝ «Նա մկրտեցէ զմեզ 'ի Հոգին սուրբ եւ 'ի հոռ» :

օթարտոն, (τὸ γὰρ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῷ τάφῳ οὐκ οἶδε φθοράν), δέον ἄρα καὶ ἐν τῷ χρονικῷ διαστήματι τῆς γεννήσεως καὶ τοῦ θανάτου ἵνα ἀδιάφθορος ᾖ.

Οὐκ ἐκ τῶν κατ' ἀνάγκην καὶ ἐκουσίων παθήσεων φημί εἶναι ἄφθοarton, τουτέστι, τῆς πείνης, τῆς δίψης, τοῦ ὕπνου, τοῦ καμάτου, τῆς θλίψεως καὶ τῶν δακρύων, ἅπερ ἀληθῆ καὶ οὐ κατὰ φαινόμενον διδόσκειν ἡμῖν νοεῖν τὴν ἀφθορίαν, ἀλλ' ἐκ τῶν ἀκουσίων καὶ περιρρονητέων παθήσεων ὁμολογῶ ἔχειν τὴν ἀφθορίαν, ἣν γὰρ ἐν αὐτῷ τι ὅμοιον τῷ ἡμετέρῳ, ἣν καὶ τι ἀνώτερον τοῦ ἡμετέρου, καθὰ γέγραπται «ἄνθρωπός ἐστι, καὶ ὑπέρτερος ἀνθρώπου» καὶ ὅτι «ἄνθρωπός ἐστι, τίς δὲ γνώσεται αὐτόν;»

Κατὰ τὴν ἡμετέραν ἄρα κατάληψιν, οὕτω γέγονεν ὁ τρόπος τῆς ἐνώσεως ἐν τῇ μήτρᾳ τῆς Παρθένου, σκηνώσαντος (τοῦ Λόγου) ἐν αὐτῇ ἐννεάμηνον χρόνου διάστημα πρὸς ταῖς πέντε περιπτεουσiais ἡμέραις κατὰ τὴν πρωτοτοκίαν⁽³⁰⁾. Ὁ δυνάμενος ἐν μιᾷ στιγμῇ τέλειος γενέσθαι, τῇ καθ' ἡμέραν αὐξήσει ἀναπτύσσεται, πρὸς τὸ ἀποτρέφαι διὰ τούτου τὸ κατὰ φαινόμενον νομίζειν τὴν ἐνανθρωπίσιν.

Γεννᾶται ὡς ἄνθρωπος Θεὸς ὁ ἐνανθρωπίσας, τὴν παρθενίαν τῆς τεκούσης ἄφθορον διατηρήσας, ἵνα τὸν γεννώμενον ἀπαλλάξῃ ἐκ τῆς κατάρας καὶ τὴν παρθενίαν τιμήσῃ.

Περιετμήθη ὀκταήμερος, ἵνα τελέσῃ τὴν μετὰ τῶν πατέρων διαθήκην, ἡμῖν δὲ διδάξῃ τὴν τῆς καρδίας πνευματικὴν περιτομήν.

Ἦλθεν εἰς τὸν Ναὸν τεσσαρακονθήμερος, κατὰ τὸν νόμον, εἰς προσφοράν, ἵνα τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν δι' ἑαυτοῦ προσφέρῃ τῷ Πατρὶ τῷ ἐν ὑψίστοις.

Ἐφυγεν εἰς Αἴγυπτον, ἵνα τὴν τῆς μητροπόλεως εἰδωλολατρείαν μετατρέψῃ εἰς θεοσέβειαν, διδάξῃ δὲ φεύγειν ἡμᾶς προθύμως σὺν αὐτῷ ἐν διωγμοῖς.

Διέτριψεν ἐν τῷ κόσμῳ ἔτη τριάκοντα, τῇ πενίᾳ καὶ ταπεινότητι καλύψας τὴν Θεότητα, ἵνα ἡμᾶς τριστολβεῖους ὑψώσῃ, ὅτε τῆς δόξης αὐτοῦ γινόμεθα ἀκόλουθοι.

Ἦλθεν εἰς Ἰορδάνην, ἐν τέλει τῶν τριάκοντα ἐτῶν, ἀποκαλύψας τὴν δόξαν τῆς Θεότητος αὐτοῦ, προσμαρτυροῦντος τοῦ Πατρὸς «Οὗτός ἐστιν ὁ Υἱός μου ὁ ἀγαπητός» καὶ τοῦ Πνεύματος διὰ τῆς ἐν εἰδει Περιστερᾶς ἐπιφοιτήσεως. Ἐβαπτίσθη ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου ἵνα ἐξαγιασθῇ τὰ ὕδατα, καὶ τὴν παλαιότητα τῶν ἁμαρτιῶν καταβυθίσῃ ἐν αὐτοῖς, καὶ δῶ ἡμῖν τὸ πνευματικὸν Βάπτισμα, κατὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰωάννου «οὗτος βαπτίσει ὑμᾶς ἐν Πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρί».

անձնաւորութիւնն եւ մի Բրիստոսն չարչարիւր եւ մեռանէր մահ-
կանացու մարմնովն որ 'ի մէջ , եւ կենդանի էր անմահ եւ կեն-
դանաւար աստուածութեամբն որ 'ի Հօրէ . որպէս եւ սուրբն Արամա-
սակ , քէ՛ «Մահկանացու մարմնն ոչ վնասեաց զանմահ աստուա-
ծութիւնն , քանզի անախս էր , այլ մնաց մանուանդ եւ ինքն ան-
ախս անմահին զօրութեամբ » : Եւ յէս սակաւուց ասէ քէ՛ «Մահ
մարմնոյն եղի համագոյակց ինմահկանացուաց » :

Վասն որոյ եւ մեկ խոստովանիմք Աստուած եւ մարդ զԲրիստոս .
ոչ բաժանելոյ աղաքաւ զայս ասեմք , մի լիցի , զի նա ինքն է չար-
չարեալ եւ ոչ չարչարեալ . աստուածային բնութեամբն անփոփոխելի
եւ անչարչարելի , իսկ մարմնովն չարչարեալ եւ զմահ մտաւկեալ :
Յաղագս որոյ մոլորին որք ասեմն քէ , այլ ոմն է որ չարչարե-
ցաւ :

Բայց ոչ այլ ոք է քան զԲանն՝ որ չարչարեցաւ եւ զմահ ընկալաւ
մարմնովն , զի նոյն ինքն անչարչարելի եւ անմարմին Բանն՝ լինել
մարմին չարչարելի յանձն էաւ , զի չարչարանօք փրկեցէ զմար-
դիկ : Քանզի զոր ինչ մարդկեղէնն չարչարիւր մարմին Բանին , զայն
ընդ նմին գոյով Բանն յինքն վերաբերէր , եւ լինէր յոյժ հոգեափա-
ռագոյն իր : Ձի ինքն էր որ չարչարիւր , եւ ինքն էր որ ոչ չարչարիւր .
չարչարելեան , զի իւր ինքեան չարչարիւր մարմին , եւ 'ի նմին
չարչարելումն էր ինքն առանց չարչարանաց անբաժանելի 'ի
չարչարելոյ մարմնոյն . զի Աստուած գոյով Բանն՝ անչարչարելի էր
բնութեամբ , սակայն ընդ չարչարելի մարմնոյն անբաժանելի միաց-
եալ էր անմարմինն , եւ մարմինն ունեցով ինքեան զանչարչարելի
Բանն ջնջիչ սկառութեան իւրոյ : Զայսոսիկ ասաց Արամասիս :

Ընդ նմին եւ մեկ անբաժանելի դաւանեմք զԱստուածութիւնն յէս
մահուն՝ 'ի մարմնոյն եւ 'ի մարդկեղէն հոգւոյն . եւ յորժամ 'ի խա-
չին էր եւ 'ի գերեզմանին մարմնովն , աստուածութեամբն էր ընդ
աջմէ Հօր , եւ փառօք նորա լի էին երկինք եւ երկիր : Էր եւ Հայր
ընդ նմա յերկրի , որպէս եւ ասաց . «Հայրիմ ընդ իս է , եւ ոչ երող
զիս միայն » . զի ուր Հայր է , անդ է եւ Որդի եւ Հօգի , եւ ուր
Որդի՝ անդ է եւ Հօգին եւ Հայր , եւ ուր Հօգին սուրբ՝ անդ եւ Հայր
եւ Որդի :

Արդ՝ իջեալ 'ի գերեզման մեռեալ մարմնովն եւ կենդանի Աստուա-
ծութեամբ , արար աւարումն դժխոց . եւ յարուցեալ յերրորդ յաւուր՝
յարոյց ընդ ինքեան 'ի մեռելութենէ մեղաց զհոգիս մարդկան հաւա-
սացելոց , եւ ես յոյս եւ մարմնոյ յարութեան քս նմանութեան իւ-
րով 'ի յերրորդ զալսեանն :

Եւ յէս քառասնօրեայ աւուրց վերացաւ յերկինս առ Հայր՝ նո-

Χριστὸς ἔπαθε καὶ ἀπέθανε τῷ θνητῷ σώματι, τῷ ἡμετέρῳ, ἣν δὲ
ζῶν τῇ ἀθανάτῳ καὶ ζωοποιῷ Θεότητι τῇ ἐκ τοῦ Πατρὸς. Καθὰ καὶ
ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος λέγει· «Τὸ θνητὸν σῶμα οὐκ ἐζημίωσε τὴν ἀ-
θάνατον Θεότητα, ἣν γὰρ ἀπαθῆς, ἀλλ' ἔμεινε μάλιστα καὶ αὐτὸ
ἀπαθὲς, τῇ δυνάμει τοῦ ἀθανάτου.» Καὶ παρακατιῶν λέγει «ὅτι
θάνατος σώματος ἐγένετο, τοῦ ὁμοουσίου ἡμῖν τοῖς θνητοῖς.»

Διὸ καὶ ἡμεῖς ὁμολογοῦμεν Θεὸν καὶ ἄνθρωπον τὸν Χριστόν, οὐ
πρὸς διαίρεσιν λέγοντες τοῦτο, μὴ γένοιτο, αὐτὸς γάρ ἐστιν ὁ παθὼν
καὶ ὁ μὴ παθὼν, κατὰ μὲν τὴν θείαν φύσιν ἀμετάβλητος καὶ ἀπα-
θῆς, κατὰ δὲ τὸ σῶμα παθητὸς καὶ θανάτου γευσάμενος.

Τούτου ἐνεκεν, πλανῶνται οἱ λέγοντες ὅτι, ἄλλος τις ἦν ὁ
παθὼν καὶ ἄλλος ὁ μὴ παθὼν.

Ἄλλ' οὐχ ἕτερός τις ἐστίν, εἰμὴ ὁ Λόγος ὁ παθὼν καὶ τὸν θά-
νατον λαβὼν σωματικῶς, αὐτὸς γάρ οὗτος ὁ ἀπαθῆς καὶ ἀσώματος
Λόγος κατεδέχθη σὰρξ παθητὴ γενέσθαι, ἵνα διὰ τῶν παθῶν σώσῃ
τοὺς ἀνθρώπους. Ἐπειδὴ ὅτι ἂν τὸ ἀνθρώπινον ἔπασχε σῶμα τοῦ
Λόγου, τοῦτο, μετ' αὐτοῦ ὄντος τοῦ Λόγου, εἰς ἑαυτὸν ἀνεφέρετο,
καὶ ἐγένετο παραδοξότατον λίαν τὸ πρᾶγμα. Αὐτὸ γάρ ἦν τὸ πά-
σχον καὶ τὸ μὴ πάσχον. Ἐπασχε τῷ παθητῷ, διότι τὸ ἑαυτοῦ
ἔπασχε σῶμα. Ἐν τῷ πάσχειν δὲ αὐτὸ, ἦν ἐκεῖνος ἄνευ παθῶν,
ἀδιαίρετος τοῦ παθητοῦ σώματος, Θεὸς γάρ ὢν ὁ Λόγος, ἀπαθῆς ἦν
τῇ φύσει, μετὰ τοῦ παθητοῦ δὲ σώματος ἀδιαίρετως ἠνωμένος ἦν ὁ
ἀσώματος, τὸ δὲ σῶμα ἔσχεν ἐν ἑαυτῷ τὸν ἀπαθῆ Λόγον, τὸν κα-
ταστρέφοντα τὴν ἀδυναμίαν αὐτοῦ. Ταῦτα λέγει ὁ μέγας Ἀθανάσιος.

Σὺν αὐτῷ καὶ ἡμεῖς ἀχώριστον δοξάζομεν τὴν Θεότητα,
μετὰ θάνατον, ἐκ τοῦ σώματος καὶ τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, καὶ ὅτε
ἦν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ καὶ ἐν τῷ ταφῷ σωματικῶς, θεϊκῶς δὲ ἦν ἐκ
δεξιῶν τοῦ Πατρὸς καὶ τῆς δόξης αὐτοῦ πλήρεις ἦσαν οἱ οὐρανοὶ καὶ
ἡ γῆ. Ὁ Πατὴρ ἦν μετ' αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς, ὥσπερ ἔφη· «Ὁ Πατὴρ
μου ἐστὶ μετ' ἐμοῦ καὶ οὐκ ἐγκαταλείψει με μόνον» ὅπου γάρ ἐστιν
ὁ Πατὴρ, ἐκεῖ καὶ ὁ Υἱὸς ἐστὶ καὶ τὸ Πνεῦμα, καὶ ὅπου ὁ Υἱὸς, ἐκεῖ
καὶ τὸ Πνεῦμα καὶ ὁ Πατὴρ, καὶ ὅπου τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἐκεῖ καὶ
ὁ Πατὴρ καὶ ὁ Υἱός.

Ὅθεν καταβάς εἰς τὸν τάφον νεκρὸς τῷ σώματι καὶ ζῶν τῇ
Θεότητι, κατέστρεψε τὸν Ἀδὲν, ἀναστὰς δὲ τριήμερος, ἤγειρε μεθ'
ἑαυτοῦ ἐκ τοῦ θανάτου τῶν ἁμαρτιῶν τὰς τῶν πιστῶν ψυχὰς, δοὺς
τὴν ἐλπίδα καὶ τῆς τῶν σωμάτων ἀναστάσεως, ὁμοίας τῇ ἑαυτοῦ,
ἐν τῇ δευτέρᾳ ἐλεύσει αὐτοῦ.

Μετὰ δὲ ἡμέρας τεσσαράκοντα ἀνελήφθη εἰς τοὺς οὐρανοὺς

վին մարմնով յանդիման Առաքելոցն, եւ նստաւ ընդ աջմէ մեծութեանն Հօր 'ի բարձունս ըստ Առաքելոյ: Գալոց է մերով մարմնովս որով համբարձաւ՝ դասել զկենդանիս եւ զմեռեալս՝ աղաւորեամբ, եւ հասուցանել իւրաքանչիւր զգործս:

Արդ՝ որ յաղագս սրբոյ Երրորդութեանն եւ Տնօրէնութեանն Քրիստոսի այս է մերս նւարիս խոստովանութիւնն հաւատոյ՝ զոր հիմանոս բանիւ եղաք առաջի:

Թուրք կրկին անգամ պատառխանի դարձեալ ի քաղաւորէն Հռոմոց ի կիս Մանուէլէ, Ներսիս Կարողիկոսի Հայոց, յաղագս նոյն խնդրոյ միաբանութեան երկաւանչիւրոց ազգաց եկեղեցւոյ ի սէր մեր Քրիստոս:

Մանուէլ 'ի Քրիստոս Աստուած հաւատացեալ քաղաւոր ծիրանածին աստուածապաւկեալ արքայ, զօրաւոր եւ բարձր միտք, եւ ինքնակալ Հռոմոց Կոմնիոսս. պատուական եւ սրբազան Կարողիկոսի Հայոց տեառն Ներսիսի՝ զօրոյն նորին:

Առ 'ի քէն առաքեալ զիր քաղաւորութեանս իմոյ ընդ արս պատուականութեան քն՝ ընծայեցաւ եւ ընթերցաւ առաջի մերոյ քաղաւորութեանս. ցուցաւ իսկ եւ սրբանեալ Պատրիարքին եւ սուրբ եւ աստուածային ժողովոյն սրբոյ Աստուծոյ մեծի Եկեղեցւոյն. ընկալաւ իսկ եւ քաղաւորութիւնս իմ որքան քն պատուականութիւնդ ծանոց սակս երկուց բնութեանցն՝ զորս 'ի մի յանձնաւորութիւնն Քրիստոսի, այս է՝ միոյ երեսաց. եւ վասն անշիտք եւ անբաժանելի սոցունց միաւորութեանն, որպէս հետեւող դաւանութեանց աստուածազգեցից հարցն: Այլ քանզի զսի զքն պատուականութիւնդ ոչ խոսան զոլ ասել եւ զմի բնութիւնն 'ի վերայ միոյ անձնաւորութեանն Քրիստոսի՝ որ է յերկուց բնութեանց, այլ մանաւանդ եւ ընդունելի, զարմացայ՝ թէ զիմոյ աւենեւին զայսպիսի ասացուածս ընկալաւ, զորս ոչ ընդունի կարողիկէ ուղղափառ եկեղեցի, վասն զի ոչ երգակցի սահմանաց եւ կարգաց նորին. եւ զբիւր խոստս եւ զվկայութիւնս աստուածազգեցից հարցն ընկեցիկ եւ խոսան առնելով, որպէս հանոյակից զոլ այնցիկ՝ որ շիտորուն ասեն երկուց բնութեանցն որ 'ի Քրիստոս. քայտեւ մեծն Կիւրեղ ուրեմ ուրեմ գտանի մի բնութիւն ասելով Բանին մարմնացելոյ, այլ ոչ որպէս իմանի եւ ընդունելի լինի ասացուածս այս յեկեղեցւոյ Հայոց, ոչ թէ այնպէս եւ 'ի կարողիկէ եկեղեցւոյ վարդապետի, այլ որպէս նոյնիման աստուածայինն Կիւրեղ 'ի բազում նառս իւր գնոյն պատմէ:

πρὸς τὸν Πατέρα, τῷ ἰδίῳ σώματι, ἔμπροσθεν τῶν Ἀποστόλων, καὶ ἐκάθησεν ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρὸς τοῦ ἐν Ὑψίστοις, κατὰ τὸν Ἀπόστολον, καὶ πάλιν ἐλεύσεται τῷ ἰδίῳ σώματι μεθ' οὗ ἀνελήφθη, κρῖναι ζῶντας καὶ νεκροὺς ἐν δικαιοσύνῃ, ἀποδώσων ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ.»

Աստի էստին ἡ περὶ τῆς ἁγίας Τράδος καὶ τῆς οἰκονομίας τοῦ Χριστοῦ ἡμετέρα ἀληθὲς ὁμολογία τῆς πίστεως ἣν καὶ ἐν συνόψει ἐξεθέσαμεν.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ σταλθεῖσα τὸ δεῦτερον ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τῶν Ῥωμαίων Κυροῦ Μανουὴλ πρὸς τὸν Καθολικὸν τῶν Ἀρμενίων Νερσὲς περὶ τῆς ἐν Χριστῷ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν ἐνώσεως τῶν δύο Ἐκκλησιῶν.

Μανουὴλ ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ πιστὸς, βασιλεὺς Πορφυρογέννητος θεοστεφής, ἀναξ κραταῖος, ὑψηλός, αἰ Αὔγουστος καὶ αὐτοκράτωρ Ῥωμαίων ὁ Κομνηνός, τῷ τιμιωτάτῳ καὶ εὐλαβεστάτῳ τῶν Ἀρμενίων Καθολικῷ κυρίῳ Νερσὲς τὴν χάριν αὐτοῦ.

Τὸ μετὰ τῶν ἀνθρώπων τῆς σῆς τιμιότητος σταλὲν γράμμα τῇ βασιλείᾳ μου διεκομίσθη αὐτῇ. ὑπεδείχθη δὲ τῷ ἁγιωτάτῳ οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ καὶ τῇ ἱερᾷ καὶ θείᾳ Συνόδῳ τῆς ἁγιωτάτης τοῦ Θεοῦ Μεγάλῃς Ἐκκλησίᾳ. ἀπεδέξατο μὲν ἡ βασιλεία μου ὅσα περὶ τῶν δύο φύσεων τῶν ἐν τῇ μιᾷ τοῦ Χριστοῦ ὑποστάσει, ἤτουν τῷ ἐνὶ προσώπῳ, καὶ περὶ τῆς ἀσυγχύτου καὶ ἀδιαίρετου ἐνώσεως ἡ σὴ τιμιότης ἐδήλωσεν, ὡς τοῖς τῶν θεοφόρων Πατέρων ἀκόλουθος δόγμασιν. ἐπεὶ δὲ τὸ μίαν φύσιν λέγειν ἐπὶ τῆς ἐκ δύο φύσεων μιᾶς τοῦ Χριστοῦ ὑποστάσεως, ὅπως τὴν τοιαύτην ὅλως ῥῆσιν παρεδέξατο τοῖς τῆς καθολικῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ὅροις μὴ συνάδουσιν, καὶ μυρίαὶ θεοφόρων Πατέρων γνώμαις ἀπορρήπτισιμον, ὡς ἀρέσκουσιν τοῖς τὴν σύγχυσιν τῶν ἐν τῷ Χριστῷ δύο φύσεων δογματίζουσιν. Εἰ γὰρ καὶ ὁ μέγας Κύριλλος ἐν τισιν εὕρισκεται μίαν φύσιν τοῦ Λόγου σεσαρκωμένην εἰπών, ἀλλ' ὡς παρὰ τῆς τῶν Ἀρμενίων Ἐκκλησίας ἡ τοιαύτη ῥῆσις οὐκ ἐκλαμβάνεται, οὕτω καὶ παρὰ τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας οὐχ ἐρμηνεύεται. ἀλλ' αὐτὸς οὗτος ὁ θεὸς Κύριλλος ἐν διαφόροις αὐτοῦ λόγοις ταύτην ἐπέξηγησατο.

Առաջեցան արդ եւս առ քս Ասուծոյ սրբազանութիւնդ՝ ինք
բազաւորութեան մերոյ՝ այդ Թէոփանէ Մայիսն, եւ հայրդ որ
քս Փրիլպուպօրեաց՝ հայր վանից Յովհաննէս անուն, զի ինկիցի
հաւաւումն ժողովոյ առ ի ձեռք քս խոսման քս պատուականու-
թեանդ, խնդրեցի եւ յաղագս այսր գլխակարգութեան որպէս եւ
այլոցն՝ եւ մեծագոյն եւս եւ առաջին եւ նախապատեալ բաժան-
մանն եւ միջոցի մեր եւ ձեռք: Յաւելցի դարձեալ եւ այլ գլխա-
կարգութեանցն բան՝ զոր ոչ յիշեցիք յառաջասացեալ գրուցաւորու-
թիւնն ձեռք, զոր յասուածային գրոց. եւ այնպէս խաղաղաբար
Քրիստոսի օգնականութեամբն զամենայն պատեալս գայրակողու-
թեանցն ի բաց ընկերով՝ բաժանեալքն միաւորեցին, եւ քս Տեառն
ձայնի՝ ամենեւեան մի հօտ եղիցուք ընդ միոյ վարդապետի եւ հով-
ուի՝ Ասուածամարդոյն կարգեալք Յիսուսի. եւ կարացէ հաւատալ
քս պատուականութիւնդ առ ի դոցանէ ասացելոցն: Ողջ լիք ի
Քրիստոս:

Գրեցաւ յամենան Գեղեցեւորի, յԸնդիփոնին ի հինգն:

Պատախաճի բորոյն մեծի բազաւորին Հռոմոց Կիւ Մանուէլի,
գրեալ սրբոյն Ներսիսի կարողիւսի վասն նշանիս դաւանութեան
հաւատոյ Հայաստանեայց եկեղեցւոյ:

Հրամանք ինքնակալութեանն ձեռոյ, ուլ քրիստոսապաշտեալ արքայ
Հռովմայեցւոց միտ յաղորդ օգոստէ, սիրող բարեպաշտութեան եւ
խաղաղութեան եկեղեցւոյ, եհաւ առ նուաւսն՝ յաղորդաբար սուրբ
բազաւորութեանդ, յորմէ ծանեալ գլխաւ ձեռք ասուածայնոյն հետե-
ւող կամաց: Զի որպէս անուանակոչութեան՝ այսպէս եւ գործոյ
նշանիս նմանութիւն փութայք ինքն նմանող, այնմ՝ որ արար խա-
ղաղութիւն յերկրն եւ յերկրի եւ զմիջնորմն ցանկոյն փախեաց քս
Առաքելոյ: Ընդ գրաւորական հրամանիս ծանուցին եւ բանականս
զհրամայեալն առ ի ձեռք բան՝ առաքելաւ ի սուրբ բազաւորութե-
նէդ, փրկիստփոս Մայիսն Թէոփանոս եւ համագրի մեր եւ հա-
մակոցն Յովհաննէս հայր վանաց, յորոց ծանեալ ձայրագոյն ունել
ձեռք յօժարութիւն կամաց յաղագս միաբանութեան կարողիկէ եկե-
ղեցւոյ: Եւ հաւատացաւ ոչ մարդկային ինքն գայս խնդիր, այլ
ասուածային ճշտութիւն եւ բարձրագոյն: Զի որպէս գերակաւար
բնութիւնն խոնարհեցաւ ի մերս, զի զմեզ բարձրացուցէ. եւ լցու-
ցիչն ամենայնի բախեցաւ յիւրոյն փառաց առ փոքր մի, զի զմերս
ունայնութիւն լցցէ ի բնութենէ իւրմէ, քս այսմ օրհնակի եւ դուք

Աւետարանեալսն տոնսն եւս առ քս Մայիսն Սրբազանութիւնդ՝ ինք
բազաւորութեան մերոյ՝ այդ Թէոփանէ Մայիսն, եւ հայրդ որ
քս Փրիլպուպօրեաց՝ հայր վանից Յովհաննէս անուն, զի ինկիցի
հաւաւումն ժողովոյ առ ի ձեռք քս խոսման քս պատուականու-
թեանդ, խնդրեցի եւ յաղագս այսր գլխակարգութեան որպէս եւ
այլոցն՝ եւ մեծագոյն եւս եւ առաջին եւ նախապատեալ բաժան-
մանն եւ միջոցի մեր եւ ձեռք: Յաւելցի դարձեալ եւ այլ գլխա-
կարգութեանցն բան՝ զոր ոչ յիշեցիք յառաջասացեալ գրուցաւորու-
թիւնն ձեռք, զոր յասուածային գրոց. եւ այնպէս խաղաղաբար
Քրիստոսի օգնականութեամբն զամենայն պատեալս գայրակողու-
թեանցն ի բաց ընկերով՝ բաժանեալքն միաւորեցին, եւ քս Տեառն
ձայնի՝ ամենեւեան մի հօտ եղիցուք ընդ միոյ վարդապետի եւ հով-
ուի՝ Ասուածամարդոյն կարգեալք Յիսուսի. եւ կարացէ հաւատալ
քս պատուականութիւնդ առ ի դոցանէ ասացելոցն: Ողջ լիք ի
Քրիստոս:

Մերի Դեկեմբրի, Ինձիւտոն վերջոյ:

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ πρὸς τὴν ἐπιστολὴν τοῦ αὐτοκράτορος τῶν Ῥωμαίων Κυροῦ
Μανουῆλ ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Καθολικοῦ Νερσῆς περὶ τῶν
δογματῶν τῆς τῶν Ἀρμενίων Ἐκκλησίας.

Οἱ ὀρίσμοι τῆς αὐτοκρατορίας ὑμῶν, ὦ Χριστόπτεστε βασιλεῦ
τῶν Ῥωμαίων, αἰὶ νικητὰ Αὐγουστε, φίλε τῆς εὐσεβείας καὶ τῆς
εἰρήνης τῆς Ἐκκλησίας, κατέλαβον πρὸς ἡμᾶς τοὺς εὐτελεῖς, εὐ-
χέτας τῆς ἀγίας ὑμῶν βασιλείας, ἐξ ὧν διέγνωμεν τὸ θέλημα ὑμῶν
τῷ θεῷ ἐπόμενον θελήματι. ὥσπερ γὰρ διὰ τῆς ὁμῶνυμίας, οὕτω
καὶ διὰ τῶν ἔργων τῷ κατ' ἀλήθειαν Ἐμμανουὴλ προθυμεῖσθε
ὁμοιωθῆναι, τῷ ποιήσαντι εἰρήνην ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῇ, καὶ
τὸ μεσότηχον τοῦ φραγμοῦ διαλύσαντι κατὰ τὸν Ἀπόστολον. Μετὰ
γούν τῶν ἐγγράφων ὀρισμῶν, διεδηλώκασι καὶ διὰ ζώσης φωνῆς
τὰ παρὰ τῆς βασιλείας ὑμῶν ὀρισθέντα οἱ ἀποσταλέντες παρ' ὑμῶν,
ὅ τε φιλόσοφος καὶ μαῖστωρ Θεωριανὸς καὶ ὁ ὁμόφυλος καὶ ὁμόδοξος
ἡμῶν Ἰωάννης ὁ ἡγούμενος, ἐξ ὧν τελείαν ἐγνώκαμεν ἔχειν ὑμᾶς
προθυμίαν περὶ τῆς εἰς τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν ἐνώσεως, καὶ
πεπιστεύκαμεν οὐκ ἀνθρώπινον εἶναι τὸ τοιοῦτον ζήτημα, ἀλλὰ
θειότερόν τε καὶ ὑψηλότερον. ὅτι ὥσπερ ἡ ἀνωτάτη φύσις ἐκλίνειν
εἰς τὴν ἡμετέραν ταπεινῶσιν ἐν ἡμᾶς ὑψώσῃ, καὶ ὁ πλήρης ἐκένω-
σεν ἑαυτὸν ἀπὸ τῆς ἰδίας δόξης ἐπὶ μικρὸν ἵνα τὸ κενὸν ἡμῶν πλη-
ρώσῃ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἡ ἀγία βασι-

անկարօս գոյով յամենայնի, բայց իբրեւ զկարօսս կարօսիք մերումս հաղորդիլ աղբասութեան . ոչ 'ի նուագութեան ինչ լրումն, այլ աստուածային սիրոյն յաղբելով, այն որ հրամայէն սիրել ոչ միայն զընկերս իբրեւ զանձն, այլ եւ զբեռնամիս . եւ ոչ զանձին եւ եթ խնդրեի զօգուտ, այլ մանաւանդ զընկերին : Վասն որոյ եւ մեք խօսելով յԱստուածաբանն զորոց ընդ առաքեալ իմաստասէրս 'ի սուրբ քաղաւորութենէդ, ողջացաք մօտ 'ի լսելն զբան հաւատոյ եկեղեցւոյդ Հռոմոց : Քանզի 'ի սգիսաց ոմանց' որ յայսկոյս ծովու յանուանեալ Հռոմոց, լուեալ էաք մեք եւ որ յառաջ քան զմեզ' բանս ոչ առողջս 'ի սնօրհնութիւն Քրիստոսի խօսեցեալս, եւ էաք հիւանդացեալ զայրակողութեամբ մտաց' իբր քէ 'ի մասն ինչ կ'արժեաց 'Նեստորի խոնարհելով ձեք, որպէս եւ դուք վասն մեր 'ի մերոց սգիսաց եւ ապստամբելոց 'ի մէնջ յաղագս անկարգ գնացից իւրեանց' լուեալ էիք, որք եւ զչարախօսութիւնն որ վասն մեր' իբրեւ զընծայ ինչ մասուցանէին առաջի ձեք, եւ որոց նախ քան զձեզ' 'ի հանոյս լինել ձեզ կ'արժելով, որով էիք եւ դուք գայրակղեալ 'ի միսս' համարելով զմեզ համախոհ եւսիքեայ եւ որոց բոս նմա' մի բնութիւն ասողացն չարաչար: Սակայն 'ի բնութենէ անսի մերկացաւ պատուակեալ ստաբանութիւնն որ յաղաքս երկախանչիւրոցս, եւ հալածեցաւ . եւ յայճի եղև նամարտութիւնն եւ հաստատեցաւ, հեռի գոյով ձեք 'ի 'Նեստորի բաժանմանէն, եւ մեր յեւսիքեայ շփոթմանէն, եւ հուպ եկեալք միմեանց ուղիղ դաւանութեամբ հաւատոյ' շնորհօքն Աստուծոյ :

Բայց Բանգի արքոն քաղաւորութեան մերոյ՝ որով եւ Բահանայա-
պետականն իշխանութիւն յառաջանայ, բարձեալ է այժմ 'ի բռնա-
կալութենէ Այլասգետց, նորին աղագաւ եւ Հայրապետութեանս հա-
լածեալ 'ի հայրենին աշխարհէ եւ Արքոռոյ՝ օտարաշխարհ սարաբերի
պանդխտութեամբ, յորոց պատճառէ ոչ ունիմք մեծ զորս բոս ժա-
մանակիս եպիսկոպոսունք են Հայաստանաց եւ վարդապետք, եւ
առանց խորհրդակցութեան նոցա՝ անմարք է զկատարեալն զալ պա-
տասխանի հարցմանց ձեռոց, զի մի փոխանակ միաբանութեան զա-
նազան պատճառս տալով բաժանմանց, եւ տարժուլ եւ փոփոխա-
կան երեսնացին բանք մեր: Յաղագս այսորիկ ոչ պատշաճ համարե-
ցաք միայն մերս մերձակցոք գրել զպատասխանին մեծի խորհրդոյս,
մինչեւ առաքեսցուք 'ի մեծն Հայք եւ յամենայն կողմանս, եւ ժո-
ղովեսցուք զամենեսեան յորս իցէ զօրութիւն իմաստութեան, եւ ա-
ռաջի դիցուք նոցա զոր խնդրէքս 'ի մէնջ զհաւատոյ եւ զկարգաց ե-
կեղեցւոյ բան. եւ մեք թելադիր եւ յորդորիչ 'ի պատճառս սիրոյն

λεία ὑμῶν, ἀνενδεής ἐκ πάντων ὑπάρχουσα, ὡς ἐνδεής ἐπιθυμεῖ τῇ
 ἡμετέρᾳ πτωχείᾳ κοινωνῆσαι, οὐκ εἰς ἀναπλήρωσιν τῆς ὑστερήσεως
 αὐτῆς, ἀλλ' ὑπὸ τῆς θείας ἀγάπης ἡττηθεῖσα τοῦ κελεύσαντος ἀ-
 γαπᾶν οὐ μόνον τὸν πλησίον ὡς ἑαυτὸν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐχθρόν, καί
 μὴ τὸ ἑαυτοῦ μόνον ζητεῖν συμφέρον, ἀλλὰ καὶ τὸ τοῦ πλησίον.
 Διὸ καὶ ἡμεῖς διαλεχθέντες ἐκ τῆς θεοπνεύστου Γραφῆς μετὰ τοῦ
 ἀποσταλέντος φιλοσόφου παρὰ τῆς ἀγίας βασιλείας ὑμῶν, ἰάθημεν
 τὸν νοῦν, ἀκούσαντες τῶν λόγων τῆς πίστεως τῆς τῶν Ῥωμαίων
 Ἐκκλησίας. Καὶ γὰρ ἀπὸ ιδιωτῶν τινῶν τῶν ἀπὸ τῶν ἐνταῦθα τῆς
 θαλάσσης καλουμένων Ῥωμαίων, ἠκούομεν ἡμεῖς τε καὶ οἱ πρὸ ἡ-
 μῶν λόγους οὐχ ὑγιεῖς εἰς τὴν οἰκονομίαν τοῦ Χριστοῦ λαλοῦμένους·
 ἠρῳστῶμεν τοῦ ἡμετέρου νοὸς σκανδαλιζομένου, ὑπολαμβάνοντες
 καὶ εἰς τι μέρος τοῦ Νεστορίου παρεκκλίνειν ὑμᾶς, καθάπερ καὶ ὑμεῖς
 περὶ ἡμῶν ἐκ τῶν ἡμετέρων ιδιωτῶν τῶν ἀποσχιστησάντων ἀφ'
 ἡμῶν διὰ τὴν ἄτακτον διαγωγὴν αὐτῶν, ἠκούετε οἱ τὴν καθ' ἡμῶν
 καταλαλιὰν ὡς τι δῶρον προσέφερον ἐνώπιον ὑμῶν κατὰ τοῦ πρὸ
 ὑμῶν εὐδοκιμεῖν πρὸς ὑμᾶς καὶ ἐκ τοῦ οἰκείουσθαι ὑπολαμβάνοντες,
 διὸ ἐσκανδαλίζεσθε τὸν νοῦν καὶ ὑμεῖς, νομίζοντες ἡμᾶς ὁμόφρονas
 εἶναι τοῦ Εὐτυχοῦς καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ, τῶν λεγόντων μίαν φύσιν
 κακῶς. Πλὴν ἐκ τῆς ἐρεῦνης ταύτης ἐγυμνώθη ἡ κεκαλυμμένη ἀπά-
 τη τῆς ψευδολογίας ἐκατέρων, καὶ ἐδιώχθη καὶ φανερά γέγονεν ἡ
 ἀλήθεια, καὶ ἐστερεώθη ὅτι μακρὰν ἀφ' ὑμῶν ἐστὶν ἡ τοῦ Νεστορίου
 διαίρεσις, καὶ ἀφ' ἡμῶν ἡ τοῦ Εὐτυχοῦς σύγχυσις, καὶ πλησίον ἀλ-
 λήλων γεγόναμεν τῇ ὀρθότητι τῶν δογμάτων, χάριτι τοῦ Θεοῦ.

Ἐπειδὴ ὁ θρόνος τῆς ἡμετέρας βασιλείας, ἀφ' οὗ ἡ τῆς ἀρχιερωσύνης αὐθεντία κρατύνεται, ἀφῆρηται ἤδη ἀπὸ τοῦ γένους ἡμῶν ἐκ τῆς τυραννίδος τῶν ἀλλοφύλων, διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἀρχιερωσύνη ἐδιώχθη ἀπὸ τῆς πατρίου χώρας καὶ τοῦ θρόνου, εἰς ἀλλοτρίαν χώραν κλυδωνίζεται παροικοῦσα· ἐξ ἧς αἰτίας οὐκ ἔχομεν ἐγγὺς πρὸς τὸ παρὸν τοὺς ἐπισκόπους τῶν Ἀρμενίων καὶ διδασκάλους· καὶ ἄνευ τῆς μετ' αὐτῶν συνεννοήσεως, ἀδύνατόν ἐστι τὴν τελείαν δοῦναι ἀπολογίαν τῶν ἐρωτημάτων ὑμῶν, ἵνα μὴ ἀντὶ ἐνώσεως, διαφόρους αἰτίας παρέξωμεν χωρισμοῦ, καὶ σεσαλευμένοι καὶ ἀλλόκοτοι φανῶσιν οἱ λόγοι ἡμῶν. Διὰ τοῦτο οὐχ ἀρμόδιον ἔδοξεν ἡμῖν μετὰ μόνον τῶν ἐγγὺς γράφαι τὴν ἀπολογίαν τοῦ τοιοῦτου μεγάλου ζητήματος, μέχρις ἂν ἀποστείλωμεν εἰς τὴν μεγάλην Ἀρμενίαν, καὶ εἰς πᾶν μέρος, καὶ ἐπισυνάξωμεν ἅπαντας τοὺς οἷς ἐστι δυνάμεις σοφίας, καὶ ἐνώπιον αὐτῶν προθήσωμεν τὸν παρ' ὑμῶν ζητούμενον περὶ τῆς πίστεως καὶ τῆς τάξεως τῆς Ἐκκλησίας λόγον, ἐμοῦ καταναγκάζον-

Իսկ գմի բնութեանն յեղանակ՝ զոր ասեմք մեք, մի ոք յայլ-դէմս կարծիցէ, բայց յաղագս ՚ի յերկուց բնութեանց անբաժանելի միա-
ւորութեանն՝ զոր ուսաք ՚ի յուղղափառ վարդապետաց եկեղեցւոյ,
մանաւանդ ՚ի սրբոյն Կիրղէ Աղէքսանդրացւոյ ընդդէմ Նեստորի.
որպէս եւ գրէ յառաջին քրթին որ առ Սեկունդոս, թէ՛ «**Խոստովա-**
նիմք մի բնութիւն Բանին մարմնացելոյ, որպէս եւ հարկն ասացին»:
Իսկ յերկրորդումք քրթին որ առ նոյն, եւս յայնմագոյն ասէ. Բան-
զի նախ դնէ զհակառակացն բան՝ որք ընդդէմ դառնային ասացե-
լոցն ՚ի նմանէ բանի այնմ՝ եթէ «**Մի է բնութիւն բանին մարմնա-**
ցելոյ»:
«**Ձի թէ յերկուց բնութեանց, ասեն, ժողովեցաւ Էմանուէլ,**
եւ ՚ի միաւորութեանն մի բնութիւն երեւի Բանին մարմնացելոյ,
հետեւի ամենայն իրօք պարս զով ասել զնա չարչարելի յիւրն բնու-
թիւն». որոց առնէ պատասխանի յէս յովից բանից եւ զայս եւս
թէ՛ «**Ձի՞նչ հարկ էր չարչարիլ ՚ի յիւրն բնութիւն, թէեւ ասի յէս**
միաւորութեանն մի բնութիւն Ռդուոյն մարմնացելոյ». Բանզի թէ ոչ
էր ՚ի բանս տնօրէնութեանն բնաւորեալն կրել զչարչարանս, ուղ-
ղակի ասէին զայս թէ՛ հարկ էր ամենայն իրօք բանին բնութեան
ընդունել զչարչարանս : Եւ դարձեալ ասէ. «**Ասեն հակառակորդքն.**
զի եթէ մի է բնութիւն Բանին մարմնացելոյ, հարկ է ամենայնիւ
ասել շփոթումն ընդունել եւ խառնակումն որպէս ծախեցելոյ
մարդկայնոյն բնութեան ՚ի նմա : Եւ անգիտացան դարձեալ՝ որք
զուրիդսն քիւրեն, եթէ ըստ նշմարութեան է մի բնութիւն Բանին
մարմնացելոյ», Եւ յէս սակաւուց օրինակաւ յայտնէ զբանն՝ «**Ոչ**

Τὸ δὲ λέγειν ἡμᾶς μίαν φύσιν, μή τις δι' ἄλλο τι ὑπολάβῃ, ἀλλ' ἢ διὰ τὴν τῶν δύο φύσεων ἀχώριστον ἔνωσιν· ὁ μεμαθήκαμεν παρὰ τῶν ὀρθοδόξων διδασκάλων τῆς Ἐκκλησίας, μάλιστα δὲ παρὰ τοῦ ἁγίου Κυρίλλου τοῦ Ἀλεξανδρείας, καθὼς γράφει οὗτος κατὰ Νεστορίου ἐν τῇ πρώτῃ πρὸς Σούκενσον ἐπιστολῇ, «ὁμολογοῦμεν μίαν φύσιν τοῦ Λόγου σαρκαωμένην, ὡς οἱ πατέρες εἰρήκασιν». Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ πρὸς αὐτὸν ἐπιστολῇ ἐτι ἀριδηλότερον λέγει, «τιβεῖς πρῶτον τὸν λόγον τῶν ἐναντιουμένων αὐτῷ λέγοντι, «μίαν φύσιν τοῦ Λόγου σαρκαωμένην, εἰ ἐκ δύο φύσεων, φησί, συνήνεχθη ὁ Ἐμμανουὴλ, μετὰ δὲ τὴν ἔνωσιν μία φύσις νοεῖται τοῦ Λόγου σαρκαωμένη, ἔφεται πάντως τὸ χρῆναι λέγειν αὐτὸν παθεῖν εἰς ἰδίαν φύσιν.» πρὸς οὓς ἀπολογεῖται μετὰ τινος λόγου καὶ τοῦτο, «ποία τοίνυν παθεῖν αὐτὸν ἀνάγκη εἰς ἰδίαν φύσιν, εἰ λέγοιτο μετὰ τὴν ἔνωσιν μία φύσις Υἱοῦ σαρκαωμένη; εἰ μὲν γὰρ οὐκ ἦν ἐν τοῖς λόγοις τῆς οἰκονομίας τὸ πεφυκὸς ὑπομένειν τὸ πάθος, ὁρθῶς ἂν ἔφησαν ὅτι ὄντος τοῦ πεφυκότες πάσχειν, πᾶσά πως ἀνάγκη τῇ τοῦ Λόγου φύσει συμβαίνειν τὸ πάθος». Καὶ πάλιν λέγει ὅτι, «λέγουσιν οἱ ἐναντιούμενοι, εἰ μία φύσις τοῦ Λόγου σαρκαωμένη, πᾶσά πως ἀνάγκη λέγειν φερμὸν γενέσθαι καὶ σύγκρασιν, μειουμένης ὥσπερ καὶ ὑποκλεπτομένης τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἐν αὐτῷ· ἡγνόησαν πάλιν οἱ τὰ ὀρθὰ διαστρέφοντες, ὅτι κατ' ἀλήθειαν ἐστὶ μία φύσις τοῦ Λόγου σαρκαωμένη». Καὶ μετ' ὀλίγα διὰ πα-

բնութեան առանձին անկարելի է մահուամբ կեանք առ մարդկան, սակայն միաւորելովն Բանին Աստուծոյ բնդ մարդոյ բանականի բնութեան՝ անհնարելին հնարաւոր եղել եւ անկարելին կարելի: Քանզի շարչարեցաւ անշարչարելին շարչարելեալն եւ մեռաւ անմահն մահկանացուաւն, որով կենդանացաւ մարմինն նորա եւ անդամս, յօրեալք ՚ի կենդանի եւ կենդանարար զուխն մեր Քրիստոս, որ է օրհնեալ յաիսեանս. ամէն:

Արդ այս ինչ յայժմուս տուաւ փոքր ի շատէ՝ յաղհասիմաց եւ՝ ի սկար իմաստից մեր՝ ձեռնով գերակասար իմաստութեան, առ ՚ի զիսելոյ գրովանդակ եկեղեցւոյ Հայաստանեայց զանփոփոխելի դաւանութիւն հաւատոյ՝ որ ՚ի սուրբ Երրորդութիւնն եւ ՚ի Տնորէնութիւնն Քրիստոսի, որով ՚ի մասնէն կարող է գրուորն ճանաչել, որպէս որք դոյզն ճաշակաւ գրովանդակն ՚ի կերտկրոց եւ յրմպելեաց իմանան զախորժելին եւ կամ զոչն ախորժելի: Իսկ զկատարեալն բան յաղագս ամենայն խնդրոյ՝ որքան է ՚ի միջի մեռում անհաւասարութիւն ինչ, ՚ի հաւաքումն ժողովոյն ըստ վերագրելոց՝ գրեալ տալով առաջի սուրբ քաղաւորութեան ձեռոյ:

Գրեցաւ ՚ի բուականութեան Հայոց վեց հարիւր ինն եւ տասն. յամենան Հայոց՝ Արեգ, եւ Հռոմոնց՝ Հոկտեմբեր:

Թուղք տեառն Միխայէլի պատրիարքին Կոստանդնուպոլսոյ՝ սակաւ յայտ խնդրոյ, առ սուրբ հայրապետ Ներսէս:

Միխայէլ ողորմութեամբն Աստուծոյ արք եպիսկոպոս Կոստանդնուպոլսի նոր Հռոմեայ եւ տիեզերական պատրիարք: Պատուական եւ սուրբ սիրեցելոյ սրբասնեալ Կարողիկոսին ամենայն Հայաստանեայց տեառն Ներսիսի:

Խաղաղութիւն բազում ասէ՝ որք սիրեն զօրէնս Աստուծոյ, եւ ոչ զոյ ՚ի նոսա գայրակողութիւն: Աստուծոյ օրէնք՝ սէրն եւ հոգեւոր կապակցութիւնն եւ լինել մի՝ պարձելոցն յանուն նորա. մի եղելոցն դարձեալ՝ ոչ է այնպէս որպէս առ նոյն ինքն մահուր հաւատն եւ Բանն ճեմարտութեան՝ որ ըստ ամենայնի անբիծ ունի զուղիւրութիւնն: Եւ որչափ հեռի է յԱստուծոյ եւ ՚ի լուսոյ գիտութեանն խոյս տուեալ՝ որ ունի զերկմտութիւն եւ զպառակտումն, այնչափ մեղմեցայ առ Աստուած՝ որ զնորին խաղաղութիւնն նախապատուեցէ: Լծակից եւ այսմ խաղաղութեան լինի սրբութիւնն: Զխաղաղութեան զննե երբալ, եւ զսրբութեան՝ սուրբ զիրն, հրամայէ, այսինքն՝ իսկ բաց երեսոք եւ զփառսն Աստուծոյ իբրեւ ընդ հայելի տեսանեն:

και η ίδια τῷ ἀνθρώπῳ φύσις ἀδύνατόν ἐστι διὰ τοῦ θανάτου ζῶν διδοῦναι τοῖς ἀνθρώποις, πλὴν ἐνωθέντος τοῦ Θεοῦ Λόγου τῇ τοῦ ἀνθρώπου λογικῇ φύσει τὸ ἀνένδεκτον ἐνδεκτόν, καὶ τὸ ἀδύνατον δυνατόν ἐγεγόνει· καὶ γὰρ ὁ ἀπαθὴς ἔπαθε τῷ παθητῷ, καὶ ὁ ἀθάνατος τῷ θνητῷ ἀπέθανε· διὸ ἐξωποιοῦν ἡμεῖς) σῶμα αὐτοῦ καὶ μέλη (ὄντες) ἀρμολογούμενα τῷ ζῶντι καὶ ζωοποιῶντι (ἡμᾶς) Χριστῷ, τῇ κεφαλῇ ἡμῶν, ὅς ἐστιν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Τοῦτο τοῖνον ὀλίγον πρὸς τὸ παρὸν ἐκδίδεται ἀπὸ τοῦ πενιχροῦ καὶ ἀσθενοῦς ἡμῶν νοῦς τῇ Ὑμετέρᾳ ὑπερτάτῃ σοφίᾳ, ὡς ἀν νοήσῃ κεφαλαιωδῶς τὸ τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἀρμενίων στερεὸν δόγμα εἰς τὴν πίστιν τὴν εἰς τὴν ἁγίαν Τριάδα καὶ εἰς τὴν οἰκονομίαν τοῦ Χριστοῦ· καὶ ἀπὸ τοῦ μέρους δύνασθε τὸ ὅλον γνωρίσαι, ὥσπερ ἀπὸ μικρᾶς ἀπογεύσεως τῆς ὅλης βρώσεως καὶ τῆς πόσεως τὸ ὀρεκτικὸν ἢ μὴ ὀρεκτικὸν κατανοεῖται. Τὸν δὲ τέλειον λόγον περὶ πάντων τῶν ζητημάτων τῆς μέσον ἡμῶν ἀνισότητος, ἐν τῇ συναξει τῆς Συνόδου, ὡς ἀνώθεν εἴρηται, ἐγγράφως δώσομεν ἐνώπιον τῆς ἁγίας βασιλείας ὑμῶν.

Γέγραπται· τῷ χιθ' ἔτει τῆς Ἀρμενικῆς χρονολογίας μηνὶ Ἀρῆκ, κατὰ δὲ Ῥωμαίους μηνὶ Ὀκτωβρίῳ.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ τοῦ Παναγιωτάτου οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Κυρίου Μιχαήλ τὸν πρὸς Μακαριώτατον Καθολικὸν τῶν Ἀρμενίων Νερσῆς τὸν Χαρίεντα.

Μιχαήλ ἐλέφ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης. Τῷ τιμιωτάτῳ καὶ ὀσιωτάτῳ ἀγαπητῷ ἡμῖν Καθολικῷ τῶν Ἀρμενίων Κυρίῳ Νερσῆς.

«Εἰρήνη πολλή» φησὶ «τοῖς ἀγαπῶσι τὸν νόμον, καὶ οὐκ ἔστιν αὐτοῖς σκάνδαλον». Θεοῦ δὲ νόμος, ἡ ἀγάπη καὶ ὁ πνευματικὸς σύνδεσμος, καὶ τὸ εἶναι ἐν τοῖς ἐγκαυχωμένους τῷ ὀνόματι αὐτοῦ· ἐνοποιὸν δὲ οὐκ ἔστιν οὕτως, ὡς ἡ πρὸς αὐτὸν ἀκραίφνεστάτη πίστις, καὶ ὁ λόγος τῆς ἀληθείας, ὁ πανταχόθεν ἀμώμητος ὡς ἐχόμενος τῆς ὀρθότητος. Καὶ ὅσον πόρρω Θεοῦ καὶ τοῦ φωτὸς τῆς γνώσεως φέρεται ὁ τὴν διχόνοιαν ἐθέλων καὶ τὴν διάσπασιν, τοσοῦτον ἐνίζει τῷ Θεῷ ὁ τὴν αὐτοῦ εἰρήνην πρὸ τῶν ἄλλων πάντων τιθέμενος. Συνέξευκται γὰρ τῇ εἰρήνῃ ταύτῃ καὶ ὁ ἁγιασμός. «Εἰρήνην γάρ,» φησὶ, «διώκετε καὶ ἁγιασμόν,» τὸ Γράμμα τὸ ἱερὸν, οἱ τοιοῦτοι γὰρ ἀνακεκαλυμμένοι τῷ προσώπῳ, τὴν δόξαν Κυρίου καταποτρίζονται.

Այսու լուսովս ի զոյ սուրբ մեր մեծ եւ ինքնակալ քաջաւորս՝ ոչ դադարէ զհետ երբալ Աստուծոյ խաղաղութեան ի սուէ եւ ի գիւտերի, եւ յառաջ քան զաշխարհական փրկութեանցն զհոգս՝ զսոյն միայն կալեալ յանձին հոգայ եւ նախափայլեալ յառաջանայ : Վասն որոյ եւ փառաւորեալ է յամենայնի, եւ աստուածային օգնութեամբն կասարելապէս նոխանայ . եւ եւս մեծանան սորին մեծագործութիւնն, եւ աստուածապսակեալ սա գրեթէ ամենայն քաջաւորէ երկրի հնազանդ ինքն սմա, այլ եւ տնաւոր է յաշտ ամենեցուն որ շուրջ են զնովս : Քանզի է հաղորդաւոր եւ հեմարհի քաջաւոր եւ հայր, եւ բարի կամի ինքն ամենեցուն, որ եւ անձանձոռոյ կեանքէ զսեպնումն : Նա զի՝ եւ զամենայն եկեղեցիս կամի սա զի ի մի ժողովեցէ, եւ մի արացէ զնոսա քս աստուածասուր միաւորութեանն : Եւ աւաղիկ եղիս հարսարայեան զհիւր գործոյն, յայտ առնեմք՝ զո պատուականութիւնդ . յորժամ խօսեցաւ եւ գրեաց, իսկոյն եղիս զո աստուածասիրութիւնդ ոչ խիս եւ կամ անընդունակ առ իրադ, այլ մտաւոր եւ աշողակ եւ աստուածային միաբանութեանն ծառաւի եւ նախընդունակ : Եւ յառաջարկեալ բարի սերմանեացդ ցացէ Աստուած եւ զկասարումն արժանապէս, բարի քաջաւորին առաքիւնութեանն եւ փութոյ եւ քո նախանձուր՝ զովութիւն :

Ուրախացաւ արդ եւ մեք եւ որ ընդ մեզ Աստուծոյ եկեղեցիս ի խոկումնս յայտարար մերոյ սուրբ ինքնակալիս եւ ընդ քո բարեմտութեան եւ արժանանախանձ փափագումնդ : Այլ եւ ընդ արուեստաւոր ընդդիմաբանութիւնս եւ ընդարձակումն սոքոք քո անխաղախ հաստատութեանդ, եւ զարդար եւ զանենեզ եւ զգեղեցիկ պարզութիւնդ երանեցաւ, եւ գոհութիւն ամենատառնն Աստուծոյ ի սրէ մասնցաւ . վասն զի անեստ արար զմեզս մեր բարեբառութիւն նորա, եւ տեսցուք օր փրկութեան, եւ ուրախ եղիցին զօրութիւնն աստուածասեմ եւ երկնային ի համաշնչումն սեփական ժողովրդեանն եւ ժառանգութեան իւրում, եւ փառաւորեցի զլուսն փառք անդամոց իւրոց . եւ եղիցի խախաց կապակցեալ եւ ժողովեալ զբաժանեալսն՝ նորին մարդասիրութեան հանդարտութիւնն, եւ առաջնորդ իրցի իսկ այսմ բարի գործոյս, զկնի Աստուծոյ՝ եւ սուրբ քաջաւորն, ընդ նմին դարձեալ օժանդակ պատուականագոյն եւ բարի կարողիկոսդ Ներսէս՝ կայցի ընթացակից իւր եւ զպարս քանանայապետիցն իւր, միանգամայն եւ զամենայն բազմութիւնսն Հայաստանեայց . եղէզն եւ խոս մի խառնեցի ի հաստատուն շինուածս յայս յանխախտի հիմանս Տեառն եւ քաջաւորին մերոյ Աստուծոյ եւ Փրկչին Քրիստոսի շինուածոյս :

Տούτου τοῦ φωτός ἀνάμεσος ὢν ὁ θειότατος ἡμῶν Αὐτοκράτωρ, οὐ παύεται τὴν τοῦ Θεοῦ διώκων εἰρήνην ἐν πάσῃ ἡμέρᾳ καὶ νυκτί, καὶ πρὸ τῶν αὐτοῦ κοσμιωτέρων μεριμνῶν, αὕτη ἡ φροντίς ἐπίμονος προπορεύεται.

Διὸ καὶ δοξάζεται ἐν πᾶσι καὶ τὴν θείαν ἐπικουρίαν ἄκρως πλουτεῖ, καὶ μεγαθύνεται. ἔτι τὰ τούτου μεγαλουργήματα, καὶ τῷ θεοκροτήτῳ στέφει αὐτοῦ αἱ βασιλεῖαι πάσης σχεδὸν τῆς γῆς ὑποτάσσονται, καὶ ἐστὶ φοβερός παρὰ πᾶσι τοῖς περὶ κύκλῳ αὐτοῦ. Ἐπεὶ δ' ἐστὶ φιλόκοινος καὶ τῷ ὄντι βασιλεὺς καὶ πατήρ, καὶ ἀγαθύνεσθαι θέλει τοὺς ἅπαντας, ἀκατάληκτον τρέφει τὸν ἔρωτα, ἵνα καὶ τὰς ἐπὶ γῆς ἀπάσης Ἐκκλησίας εἰς μίαν συναγάγῃ τὴν πίστιν καὶ ἐνοποιήσῃ ταύτας κατὰ τὴν θεοπαράδοτον ἑνωσιν. Καὶ εὗρεν ὁ τεχνίτης τὴν ὕλην τῆς οἰκοδομῆς εὐεργῇ, δηλαδὴ τὴν σὴν τιμιότητα· ἅμα γὰρ ἐλάλησέ τε καὶ ἔγραψε, καὶ ἅμα τὴν σὴν φιλοθείαν ἐφεῦρεν, οὐ πρὸς τὸ πρᾶγμα σκληράν καὶ ἀπόκροτον, ἀλλ' εὐφῶα καὶ ἐπιδεξίαν, καὶ τὴν κατὰ Θεὸν ὁμόνοιαν διψῶσαν καὶ προαρπάζουσαν.

Καὶ τὰ μὲν προκαταβληθέντα σπέρματα ἀγαθὰ. Δοίη δὲ Θεὸς καὶ τὸ τέλος ἐπάξιον τῆς τοῦ ἀγαθοῦ βασιλείως ἀρετῆς καὶ σπουδῆς, καὶ κατὰ τὸν σὸν ζῆλον αἰσίον.

Ἐχάρημεν οὖν καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ καθ' ἡμᾶς ἀγία τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησία ἐπὶ τῇ μελιδῶνι ταύτῃ τοῦ ἀγίου ἡμῶν Αὐτοκράτορος, καὶ τῇ σῇ εὐενδότῳ καὶ ἀξιολόγῳ διαθέσει. Πρὸς δὲ καὶ ταῖς ἐπιστημονικαῖς τῶν θείων Γραφῶν ἀναπτύξεσι, καὶ ταῖς τεχνικαῖς ἀντιθέσεσι, καὶ ταῖς πρὸς τὰς λύσεις τούτων ραδιουργήτοις συγκαταθέσει, καὶ τὴν ὄντως ἄδολον καὶ καλὴν ἀπλότητα μακαρίσαντες, τὴν εὐχαριστίαν ἐγκάρδιον τῷ Θεῷ ἀνηνέγομεν· καὶ παραβλέψαιτο τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν ἡ ἀγαθότης αὐτοῦ, καὶ ἰδοίμεν ἡμέραν σωτήριον, καὶ χαρείησαν αἱ δυνάμεις αἱ οὐράνιαι καὶ θεοεἰδὲς ἐπὶ τῇ συμπνοῇ τοῦ περιουσίου λαοῦ καὶ κλήρου αὐτοῦ, καὶ ἐνδοξασθεῖν ἡ κεφαλὴ τῆς δοξῆς τῶν μελῶν αὐτῆς, καὶ γένοιτο συνδέουσα καὶ συνάγουσα τὰ διεστώτα ἡ τῆς αὐτῆς φιланθρωπίας εὐμένεια ! Καὶ προηγῆσαιτο μὲν τούτου τοῦ ἀγαθοῦ ἔργου, μετὰ Θεὸν, ὁ ἅγιος βασιλεὺς, ἐφέποιτο δὲ καὶ συγκροτοίη ὁ τιμιώτατος καὶ ἀγαθὸς Καθολικὸς ὁ Νερσῆς, καὶ ὁμοφρονούντα τὸν χωρὸν τῶν ἀρχιερέων αὐτοῦ, καὶ τὴν σύμπασαν τῶν Ἀρμενίων πληθύν· καλὰ μὲν δὲ καὶ χόρτος μὴ συμπεριληφθεῖν τῇ στερεᾷ ταύτῃ οἰκοδομῇ ἐπὶ τῷ ἁρραγεῖ θεμελίῳ τῷ Δεσπότη καὶ βασιλεῖ ἡμῶν Θεῷ Σωτῆρι Χριστῷ ἐχούσῃ τὴν σύμπληξιν.

Ահաւասիկ դարձեալ չափաւորութիւնս մեր եւ որ ըստ մեզ սուրբ եւ առաքելական եկեղեցիս զգիրկս իւր պարգեալ ունի ձերումս սրբութեանդ, եւ է պահաւանս ի ձեր բնութեանդ։ Եւ միաւորեալք ի Տէր՝ կերիցուի միանգամայն մօտ սրբով առանց իրիք քայքայողութեան զանաւանդան հացն՝ զկենսաւորն եւ զիրկականն, եւ կենդանականի ընդրեաց նորա հաղորդեցուի առանց ամօրայ, եւ փառս համանգամայն նորին անուանն վերառաքելուք։ Ողջ լիք պահուական եւ սուրբ սիրեցեալ Կարողիկոս, այր սրբաւանդ։

Գրեալ յամենան Ապրիլի։ Ինդիկիւնն Ե.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅՆ ՄԷՋ ԳՈՐԾԱԾԵԱԼ

ՀԵՂԵՑԱԿԱՆ ԲԱՌԵՐ

Ազապ
Ամբոն (Ամպիոն)
Անաքեմա
Արքեպիսկոպոս
Արքեմանդրիս
Բեմ
Եկեղեցի
Եփաւր
Եպիսկոպոս
Երեց
Իսպոլանտ (Ի բազում ամս)
Թեմ
Կարողիկէ
Կարողիկոս
Կանոն
Կերոն
Կղեր
Կիւրակէ

Լողորես
Մեղեցի
Միւրոն
Որքի
Նոսար
Ուրար
Պատրիարք
Պոստիւլուէ
Սեմ
Տիսղո
Փելոն
Քարսուղար
Քրիստոնեայ
Քրիստոս
Քորեպիսկոպոս
Սաղմոս
Օմպիւր

Ἰδοὺ δὲ καὶ ἡ μετριότης ἡμῶν καὶ ἡ καθ' ἡμᾶς ἀγία ἀποστολικὴ Ἐκκλησία τὰς ἀγκάλας αὐτῆς ἐξήπλωσε τῇ ὑμῶν ὁσιότητι, καὶ ἔστιν ἔτοιμος εἰς τὴν ὑμετέραν ὑποδοχὴν· καὶ μιᾶς πίστεως γεγονότες φάγομεν ὁμοῦ μετὰ συνειδότος ἀνακακαθαρμένου καὶ ἄτερ σκανδάλου παντὸς τὸν θεῖον ἄρτον τὸν ζωοποιὸν καὶ σωτήριον, καὶ τοῦ μυστικοῦ αὐτοῦ δείπνου μεταλάβοιμεν ἀνεπαισχύντως, καὶ δόξαν ὁμοῦ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἀνενέγκοιμεν. Ἐρῶσο, τιμιώτατε καὶ ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὲ Καθολικὲ ἄνερ ὁσιώτατε.

Γέγραπται κατὰ Ἀπρίλιον Ἰνδικτιῶνος ε'.

ΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΡΜΕΝΙΚΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ ΕΝ ΧΡΗΣΕΙ ΕΛΛΗΝΙΚΑΙ ΛΕΞΕΙΣ

Ἀγάπαι	Λογοθέτης
Ἀμων	Μελέτη
Ἀνάθεμα	Μύρον
Ἀρχιεπίσκοπος	Νοτάριος
Ἀρχιμανδρίτης	Ὁρθόι
Βῆμα	Οὐράριον
Ἐκκλησία	Πατριάρχης
Ἐξάρχος	Πρόσχωμεν
Ἐπίσκοπος	Σχῆμα
Ἱερεύς	Τίτλος
Εἰς πολλὰ ἔτη	Φελώνη
Θέμα	Χαρτουλάριος
Καθολικὴ	Χριστιανός
Καθολικός	Χριστός
Κανών	Χωρεπίσκοπος
Κηρίον	Ψαλμός
Κληῖρος	Ὡμοφόριον
Κυριακή	

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΟΥ

(¹). Παρά τῇ Ἀρμενικῇ Ἐκκλησίᾳ, ἐξαιρουμένων τῶν ὁμολογουμένων ἐκτάκτων περιστάσεων, οὐδέποτε συγχωρεῖται ἡ τελετὴ τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος κατ' οἶκον.

(²). Ἐπειδὴ ἐν τῇ παρούσῃ ἡμῶν μεταφράσει ἠκολουθήσαμεν σχεδὸν τὴν κατὰ λέξιν, διὰ τοῦτο, ἀντὶ ἀγίῳ Πνεύματι ὅπως τὸ παρ' ἡμῶν σύνηθες, ἀφήκαμεν αὐτὸ κατὰ τὸ Ἀρμενικὸν κείμενον καὶ Πνεύματι ἁγίῳ.

(³). Τὸ ῥῆμα «εὐλογεῖν» καὶ τὸ ῥηματικὸν «εὐλογητός» λίαν συνήθως λέγονται ἐπὶ Θεοῦ, οὐχὶ δὲ καὶ τὸ ἀφρημένον «εὐλογία» ἀντὶ τοῦ «Αἵνος». Ὅθεν ἡδύνατο ν' ἀντικατασταθῇ τοῦτο ἀντ' ἐκείνου [εἰμὴ εὐρίσκετο ἐν τῇ Ἀποκαλύψει δις. α' Ἀξίον ἐστὶ τὸ ἀρνίον τὸ ἐσφαγμένον λαβεῖν δόξαν καὶ εὐλογίαν] καὶ «τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ τῷ ἀρνίῳ ἡ εὐλογία». (Κεφ. Ε'. στίχ. 12 καὶ 13).

(⁴). Ἐν τῷ Ἀρμενικῷ κειμένῳ ἀντὶ τοῦ «Σοί» εὐρίσκεται τριτοπροσώπως «Αὐτῇ» (սὴν).

(⁵). Σημειωτέον ὅτι ὁ Εἰρμός οὗτος ψάλλεται καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς.

(⁶). Ἴδε Ἰωήλ· Κεφαλ. Β'. στίχ. 28.

(⁷). Ἀντὶ τοῦ παρ' ἡμῶν «τῇ δυνάμει τοῦ σταυροῦ σου» κ. τ. λ.

(⁸). Ἐννοητέον «τὸν δεχόμενον τὸ Ναρόδ τοῦτο», καθότι ἄλλως δὲν ἐξηγεῖται. Ἡ χρῆσις αὕτη τοῦ Ναρόδ διασώζεται μέχρι σήμερον καὶ παρὰ τοῖς ὁμοδόξοις ἡμῶν Χαϊχωρώμ, τῶν ὁποίων οἱ Ἱερεῖς περὶ ζωννύουσι τὴν ὁσφὺν τοῦ βαπτισθέντος με ζώνην ἐρυθρόλευκον.

(⁹). Ἐν ἄλλοις κειμένοις ὑπάρχουσι παρεντεθιμένα ἐνταῦθα καὶ αἱ λέξεις «Ἀπάλλαξον αὐτὸν ἀπὸ πάσης στενοχωρίας ἁμαρτιῶν καὶ ρῦσαι ἐκ τῆς δουλείας τοῦ Σατανᾶ».

(¹⁰). Ἡ τῶν Ἀρμενίων Ἐκκλησία οὐδέποτε συγχωρεῖ ταῖς γυναῖξιν ἀναδέχεσθαι βαπτιζόμενον ἢ στεφανοῦν ἐν γάμῳ.

(¹¹). Τὴν ἐκφώνησιν «ἀδελφοί» (ἀδελφοί) ἐκφωνοῦσιν οἱ Ἀρμένιοι Ἑλληνιστί.

(¹²). Ἐπίσης καὶ τὴν λέξιν «πρόσχωμεν» (պրօսχωմե) λέγουσιν Ἑλληνιστί.

(¹³). Ἐν τῇ Ἀρμενικῇ Ἐκκλησίᾳ πρὸ παντός ἐκφωνηθησομένου

Εὐαγγελίου προτάσσονται καὶ αἱ λέξεις «Λέγει ὁ Θεός» (Ասի Աստուծ).

(¹⁴). Καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ἀναγνώσεως τοῦ ἱεροῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως, οἱ ἐκκλησιαζόμενοι Ἀρμένιοι συνάπτουσι τὰς παλάμας τῶν δύο χειρῶν ἐμφαίνοντες διὰ τοῦτο τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως.

(¹⁵). Ἐν τῇ Ἀρμενικῇ Ἐκκλησίᾳ ὑπάρχει καὶ ἕτερος τύπος Συμβόλου ἥτοι ὁμολογίας πίστεως ἀναγινωσκόμενος ὑπὸ τοῦ χειροτονουμένου Ἱερέως ἀμέσως μετὰ τὴν ὀνομασί ἀποκήρυξιν καὶ ἀναθεμάτισιν τῶν Αἰρεσιάρχων, ἥτοι, τοῦ Ἀρείου, τοῦ Νεστορίου, τοῦ Μακεδῶνος, τοῦ Εὐτυχοῦς, τοῦ Ἐπιφάνου, Παύλου τοῦ Σαμοσατέως, τοῦ Λέοντος καὶ λοιπῶν, ἔχει δὲ ὡς ἑξῆς. — «Ὁμολογοῦμεν καὶ πιστεύομεν ἐξ ὅλης καρδίας, Πατέρα Θεόν, ἄκτιστον, ἀγέννητον καὶ ἀναρχον, ἀλλὰ γεννήσαντα τὸν Υἱὸν καὶ πέμποντα τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. Πιστεύομεν εἰς τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ ἀκτίστως γεννηθέντα, ἔχοντα τὴν αὐτὴν ἀρχὴν παρὰ τοῦ Πατρὸς πρὸ τῶν αἰώνων, οὐ μεταγεννη καὶ νεώτερον, ἀλλ' ἐν ὅσῳ ὁ Πατὴρ (ἐστὶ) Πατὴρ, σὺν αὐτῷ καὶ ὁ Υἱὸς (ἐστὶν) Υἱός. Πιστεύομεν εἰς τὸ ἅγιον Πνεῦμα, ἄκτιστον, ἄχρονον, οὐ γεννώμενον, ἀλλ' ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον, ὁμοούσιον τῷ Πατρί καὶ συνένδοξον τῷ Υἱῷ. Πιστεύομεν εἰς τὴν ἁγίαν Τριάδα, μίαν φύσιν, μίαν οὐσίαν, μίαν θεότητα· οὐχὶ τρεῖς θεοὺς, ἀλλ' ἓνα Θεόν, μίαν θέλησιν, μίαν βασιλείαν, ἐν κράτος, κτιστὴν ὁρατῶν τε καὶ ἀοράτων. Πιστεύομεν εἰς τὴν ἐν τῇ ἁγίᾳ Ἐκκλησίᾳ ἄφρσιν τῶν ἁμαρτιῶν διὰ τῆς μετὰ τῶν ἁγίων κοινωνίας. Πιστεύομεν εἰς τὴν μίαν τῶν τριῶν ὑποστάσεων, τὸν Θεὸν Λόγον, γεννηθέντα ἐκ τοῦ Πατρὸς πρὸ τῶν αἰώνων. Ἐν χρόνῳ δὲ κατελθόντα εἰς τὴν Θεομήτορα Παρθένον, λαβόντα ἐκ τοῦ αἵματος αὐτῆς καὶ ἐνώσαντα τῇ θεότητι αὐτοῦ, ὑπομείναντα ἐννεάμηνον (χρόνου) ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς ἀσπίλου Παρθένου, ὄντα τέλειον Θεόν καὶ τέλειον ἄνθρωπον, τῇ ψυχῇ, τῷ νῷ καὶ τῷ σώματι, μίαν ὑπόστασιν, ἐν πρόσωπον· Θεὸν ἐνανθρωπήσαντα, ἄνευ μεταβολῆς καὶ ἄνευ ἁλλοιώσεως, ἀσπὸρφ συλλήψει καὶ ἀδιασπὸρφ κυήσει. Ὡς περ οὐκ ἔστι τέλος τῆς θεότητος αὐτοῦ, οὐκ ἔστι τέλος καὶ τῆς ἀνθρωπότητος αὐτοῦ· (ὁ γὰρ Ἰησοῦς Χριστὸς οἶος ᾗθες καὶ σήμερον, τοιοῦτος καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας). Πιστεύομεν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν διατρέψαντα ἐπὶ τῆς γῆς, μετὰ δὲ τριάκοντα ἔτη ἐλθόντα εἰς τὸ Βάπτισμα καὶ τὸν Πατέρα προσμαρτυρήσαντα ὑψόθεν αὐτοῦ ἐστὶν ὁ Υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός» καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον κατελθὼν ἐν εἵδει Περιστερᾶς ἐπ' αὐτοῦ· Πειρασθέντα ὑπὸ τοῦ Διαβόλου, καὶ νικήσαντα αὐτὸν, κη-

ρύξαντα εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὴν σωτηρίαν, κοπιάσαντα σωματικῶς, μοχθήσαντα, πινάσαντα καὶ διψήσαντα. Μετὰ δὲ ταῦτα, προσελθόντα, οἰκεία προαιρέσει, εἰς τὰ πάθη, σταυρωθέντα, θανόντα τῷ σώματι καὶ ζῶντα τῇ θεότητι. Καταβάντα τῷ πνεύματι εἰς τὸν Ἄδην, ἀχωρίστως τῆς θεότητος αὐτοῦ, καλέσαντα (τὸ Ἄρμεν· κηρύξαντα) τὰ πνεύματα, καταστρέψαντα τὸν Ἄδην καὶ ἐλευθερώσαντα τὰς ψυχάς, καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστάντα ἐκ νεκρῶν καὶ φανέντα τοῖς Ἀποστόλοις. Πιστεύομεν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τῷ ἰδίῳ σώματι ἀναληφθέντα εἰς τοὺς οὐρανούς καὶ καθεσθέντα ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρὸς, καὶ ἐλευσόμενον τῷ ἰδίῳ σώματι καὶ τῇ δόξῃ τοῦ Πατρὸς, ἵνα κρίνῃ ζώντας τε καὶ νεκρούς. Πιστεύομεν εἰς τὴν ἀνάστασιν πάντων τῶν ἀνθρώπων, τὴν ἀνταπόδοσιν τῶν ἔργων, τὴν εἰς τοὺς δικαίους ζωὴν τὴν αἰώνιον καὶ τὴν εἰς τοὺς ἁμαρτωλοὺς κόλασιν τὴν αἰώνιον.» (Ἰδε Մեծ Մատենի Կանոնի ձեռնարկը σελίς 261).

(16). Ἐν ἄλλοις κειμένις εὐρίσκεται «*en fawrahaw qhuphawuh*» ἥτοι τὸ «κηρύξαν τοὺς Ἀποστόλους» δηλαδή τὸ «κηρύκας ἀναδείξαν τοὺς Ἀποστόλους.»

(17). Καὶ τὴν λέξιν ταύτην ἐκφωνοῦσιν (Կարգիւի) Ἑλληνιστί.

(18). Ἐν τῷ Πηδαλίῳ Κανὼν τῆς Ἀ'. Οἰκουμένης Συνόδου σελίς 122 ἔχει οὕτω. «Τοὺς δὲ λέγοντας ὅτι ἦν ποτὲ, ὅτε οὐκ ἦν, καὶ πρὶν ἀγεννηθῆναι οὐκ ἦν, καὶ ὅτι ἐξ οὐκ ὄντων ἐγένετο, ἢ ἐξ ἐτέρας ὑποστάσεως ἢ οὐσίας φάσκοντας εἶναι, ἢ τρεπτόν ἢ ἀλλοιωτόν τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, τοὺτους ἀναθεματίζει ἡ Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία.»

(19). Ἡ περίοδος αὕτη προσθήκη οὕσα τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὶ· ἡμῶν Γρηγορίου τοῦ Φωτιστοῦ (Գրիգոր Լուսավորի) ἀναπόσπαστος ἐστὶ κατὰ πᾶσαν ἀνάγνωσιν τοῦ Ἱεροῦ Συμβόλου.

(20). Τὰς κατωτέρω σημειώσεις, ἀφορώσας τὰς προσθηκαφαιρέσεις ἐν τῷ Συμβόλῳ τῆς Πίστεως τῆς Ἀρμενικῆς Ἐκκλησίας, ἐπέδωκέ μοι ἐν χειρογράφῳ ὁ Μακαριώτατος, Σαφωάτος, καὶ εὐκλεῶς νῦν Πατριαρχεὺς Κύριος Κύριος Νερσὲς Βαρζαπεδιάν, ὃς εὐχαρίστως μεταφράσας καταχωρῶ ἐνταῦθα χάριν πλείονος σαφανείας.

«Ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ Πατρὸς ἐπεξήγησις τοῦ Ὁμοούσιος τῷ Πατρί.»

«Γεννηθέντα τελείως» προσθήκη κατὰ Μαρκίονος καὶ Ἀπελλοῦ, οἵτινες ἔλεγον ὅτι ἡ ἐνσάρκωσις ἐγένετο ἐν τῷ οὐρανῷ ἢ ἐν ἀστράσι.

«Διὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος» ἀντὶ τοῦ «ἐκ Πνεύματος ἁγίου.»

«Ἐπὶ Ποντίῳ Πηλάτῳ» παρελείφθη ὡς περιττόν, διότι ἀναφέροντες

τὴν ἐπὶ Πηλάτου σταύρωσιν τοῦ Χριστοῦ δεόν ἦν ἀναφέρεσθαι καὶ ἡ ἐπὶ Καίσαρος Αὐγούστου γέννησις αὐτοῦ.

«Κατὰ τὰς Γραφάς» παρελείφθη, καθότι πᾶσαι αἱ οἰκονομίαι τοῦ Χριστοῦ ἐγένοντο κατὰ τὰς Γραφάς.

«Ἀληθεὶς καὶ οὐ δοκῆσει» προσετέθη κατὰ Βασιλειῶν, Βαλεντιανῶν, Μαρκινιανῶν καὶ λοιπῶν, οἵτινες τὴν ἐνσάρκωσιν κατὰ φαινόμενον ἔλεγον.

«Τῷ αὐτῷ σώματι» προσετέθη ὡσαύτως κατὰ Ἀπελλοῦ καὶ Ἑρμογένους.

«Καὶ πάλιν» παρελείφθη ὡς ἐννοούμενον. — Ἀντὶ δὲ «Κύριον καὶ ζωοποιόν» προσετέθη «ἀκτιστόν καὶ τέλειον» ἀπερ' ἀναπληροῦσι τὴν θέσιν αὐτῶν καὶ σημαίνουσι «Τέλειον Θεὸν ἰσοδύναμον τῷ Πατρί· καὶ τῷ Υἱῷ.»

Σημειωτέον ὅτι, αἱ ἐν τῷ Ἱερῷ Συμβόλῳ προσθηκαφαιρέσεις αὗται ἐγένοντο, καθὰ φαίνεται, εἰς τὰς κατὰ διαφόρους ἐποχὰς συγκροτηθείσας ἐν Ἀρμενίᾳ τοποπικὰς Συνόδους, αἵτινες εἰσὶ κυρίως ἐξ τῶν ἀριθμῶν.

Πρώτη ἐν Βαγαρσαπάδ, κατὰ τὸ 325 ἔτος, ὑπὸ τὴν προεδρίαν Γρηγορίου τοῦ Μεγάλου Φωτιστοῦ τῆς Ἀρμενίας.

Δευτέρα, ἐν Βαγαρσαπάδ, κατὰ τὸ 366 ἔτος, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Μεγάλου Νερσὲς Καθολικοῦ τότε τῶν Ἀρμενίων.

Τρίτη, ἐν Βαγαρσαπάδ, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ αὐτοῦ Νερσὲς κατὰ τὸ 383 ἔτος.

Τετάρτη, ὡσαύτως ἐν Βαγαρσαπάδ, κατὰ τὸ 426 ἔτος, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Καθολικοῦ Μεγάλου Σαχάκ τοῦ καὶ ἁγίου.

Σημ. Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Καθολικοῦ τούτου ἐφγυρῆθσαν καὶ οἱ γραφικοὶ χαρακτῆρες τῆς Ἀρμενικῆς γλώσσης (τῷ 407 ἔτει) ὑπὸ τοῦ Διδασκάλου (Βαρταπέδ Կարգաւի) Μεσρόπ, πῇ συμπράξει τοῦ Ἑλλήνος Γραμματικοῦ Ρωμανοῦ. (Ἱστορία Ἀρμενικῆ Զարգիւի σελίς 188 τύπος Βιέννης.) Πρὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης οἱ Ἀρμένιοι μετεχειρίζοντο κυρίως τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα.

Πέμτη, ἐν Ἀρδισάδ, κατὰ τὸ 432 ἔτος, ὑπὸ τὴν προεδρίαν Σαχάκ τοῦ ἁγίου.

Ἑκτὴ, ὡσαύτως ἐν Ἀρδισάδ, κατὰ τὸ 436 ἔτος, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ αὐτοῦ Καθολικοῦ Σαχάκ.

(21). Ἡ Ἱερὰ Κολυμβήθρα παρ' Ἀρμενίοις λιθίνη οὕσα καὶ ἀμετα-

κίνητος, ἔχει κατασκευῆν εἰς τάφου σχῆμα, καθότι ἡ Ἀρμενικὴ Ἐκκλησία ἀκολουθοῦσα τὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου «Συνταφέντες αὐτῷ (τῷ Χριστῷ) ἐν τῷ βαπτίσματι» (Κολ. Κεφ. ΣΓ'. ἐδφ. 12) καὶ «Ἀπεθάναμεν σὺν Χριστῷ... συζήσωμεν αὐτῷ» (Ῥωμ. Κεφ. ΣΤ'. ἐδφ. 9.) καὶ αὐτόθι, «Ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἑβαπτίσθημεν» βαπτίζει εἰς τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

(22). Ἐνταῦθα ἐννοητέον αὐτῆς χάριτος τοῦ ἐορταζομένου ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἀγίου τὴν ἡμέραν ταύτην.»

(23). Καίτοι, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ εἴρηται, ἐπιχειρήσαντες τὴν κατὰ λέξιν σχεδὸν μετάφρασιν τῆς ἀνὰ χειρας Ἱερᾶς Ἀκολουθίας κατὰ τὰ ὑπ' ὄψιν ἡμῶν Ἀρμενικὰ κείμενα, ἐδέησεν ὅμως εἰς τὸν Εἰρμόν τοῦτον ἵνα προσθέσωμεν τὰς ἐν παρενθέσει λέξεις «Αἶνος» καὶ «αὐτοῦ Υἱοῦ» χάριν σαφηνείας τινός, ἐπειδὴ εἰς τοὺς Εἰρμούς ἀπαντῶνται συγνάκεις μέρη ὅλως ἀσαφῆ καὶ ὑφ' ἡμῶν μὴ συνάδουσα τοῖς κανόσι καὶ αὐτῆς τῆς τῶν Ἀρμενίων γλώσσης.

(24). Καὶ ὁ Εἰρμός οὗτος ἐπειδὴ ψάλλεται κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς διὰ τοῦτο εὐρίσκονται ἐν αὐτῷ αἱ λέξεις «σήμερον ἀνέβλυσαν καὶ σήμερον πανσόφους τοὺς τοῦ κόσμου μωροὺς ἀνέδειξας.»

(25). Ἡ φράσις αὕτη ἐν τῷ Ἀρμενικῷ κειμένῳ ἐτέθη πρὸς ἐξήγησιν τῆς λέξεως «Χριστός» ἣν τηραῦσιν Ἑλληνιστί.

(26). Ἀντὶ τοῦ «ὅτι χρῆστος ἐστὶν ὁ Κύριος.»

(27). Ἰδε Ἱερεκνὶλ Κεφάλαιον Α'. μέχρι τέλους αὐτοῦ.

(28). Ἐν τισιν ἐτέροις κειμένοις ἀντὶ τοῦ «Ἐλυτρώθημεν» ὑπάρχει «Ἡυλόγηθημεν.»

(29). Ἐκρίναμεν ἀρμόδιον ἵνα παραθέσωμεν προσέτι, ὡς ἐν παραρτήματι, μετὰ τῶν Ἐπιστολῶν, καὶ μετάφρασιν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν τῆς ἀπώλεσθείσης ἤδη ὁμολογίας Πίστεως τῆς τῶν Ἀρμενίων Ἐκκλησίας ἣν ἀπέστειλε Νερσῆς ὁ Χαρίεις (Συνορχαλῆ) πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα Μαυρουήλ Πορφυρογέννητον τὸν Κομνηνόν, τῇ αἰτήσῃ τοῦ Γαμβροῦ αὐτοῦ Ἀλεξίου τοῦ Μεγάλου Πρωτοστράτορος κατὰ τὴν ἐν Ἀνατολῇ περιοδείαν αὐτοῦ, διατρίβοντος τότε (ἔτει Σωτηρίῳ 4165) ἐν Μοψουεστῇ Μητροπόλει τῆς Κιλικίας. Ταύτην λαβὼν ὁ Αὐτοκράτωρ ἀπαντᾷ πρὸς τὸν Χαρίεντα Νερσῆς διὰ τοῦ τότε Πατριαρχέοντος καὶ Ὑπάτου τῶν φιλοσόφων γενομένου Μιχαήλ τὰ ἐξῆς· «Ἡ μὲν οὖν παρὰ τῆς σῆς τιμιότητος γραφεῖσα καὶ ἀποσταλεῖσα τῇ βασιλείᾳ ἡμῶν τῆς Πίστεως ἐκθεσις ὑπανεγνώσθη αὐτῇ καὶ ἔδοξε πλήρης σοφίας καὶ ἀληθείας

καὶ τῆς ἡμετέρας ἀγίας Ἐκκλησίας οὐκ ἀλλοτριόφρων, οὐδὲ ἀσύνδρομος, καὶ μᾶλλον κατάγε τὸν νοῦν καὶ τὴν τῆς ἀληθείας ἀκρίβειαν κ. τ. λ.» (Ἰδ. Πατρολ. Τόμ. 133. σελίς 228).

(30). Φαίνεται ὅτι, κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἐπεκράτει ἐν Ἀρμενίᾳ ἡ δόξα αὕτη, ὅτι δηλαδὴ ὁ πρωτότοκος μένει ἐν τῇ μήτρᾳ τῆς μητρὸς ἐννέα μῆνας καὶ πέντε ἡμέρας πλέον. Ἐρωτηθεὶς περὶ τούτου ὁ Καθολικὸς Νερσῆς ὑπὸ τοῦ Μαγίστρου Θεωριανοῦ, ἀπεκρίνατο, ἅψυχον ἀπὸ τῶν ἡμετέρων διδασκάλων, ὅτι τὰ πρωτότοκα παιδία ποιοῦσιν ἐν τῇ μήτρᾳ τῶν ἑαυτῶν μητέρων, ἐπέκεινα τῶν μὴ πρωτοτόκων, πέντε ἡμέρας. Καὶ τοῦτο πιστοῦνται ἀπὸ τοῦ σοφοῦ Σολομῶντος λέγοντος περὶ ἑαυτοῦ· «Δεκαμηνιαίῳ χρόνῳ παγεῖς ἐν σώματι» τούτου βουλομένου δηλοῦν, ὅτι οὐ μόνον ἐννέα μῆνας ἦν ἐν τῇ μήτρᾳ τῆς ἑαυτοῦ μητρὸς, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦ δεκάτου ἔλαβεν. Ὡς πρωτότοκον οὖν ὁ Ἐμμανουήλ, τὸν ἴσον αὐτοῖς χρόνον ἐν τῇ μήτρᾳ τῆς ἑαυτοῦ μητρὸς πεποίηκεν.» (Ἰδε Πατρολ. Τόμ. 133. Διάλεξις Θεωριανοῦ· σελίς 181).

(*) Νερσῆς ὁ Κλαένσιος ὁ καὶ Χαρίεις ἐπικληθεὶς, κατήγετο ἐκ τῆς δευτέρας τῶν Παχλαβουῆ ἡγεμονικῆς οἰκογενείας υἱὸς ὢν τοῦ ἡγεμονίσκου Ἀπίραδ, ὅστις, βλέπων τὴν ὁσημέραι πρὸς τὰ μέρη ἐκεῖνα πρόσδον τῶν Σαρακηνῶν, ἀπεσύρθη, ὡς σύνηθες τοῖς τότε ἡγεμονίσκοις εἰς τι φρούριον τῆς Γερμανικείας (Μαρᾶς) ἐν Κιλικίᾳ Ντσόδ (ճուճ) καλούμενον, ὅπῃ ὀχυρώσας ἐπὶ μᾶλλον, ὠκοδόμησεν ἐν αὐτῷ καὶ μεγалоπρεπστάτην ἐκκλησίαν, ἣτις ἐμελλε νὰ χρησιμεύσῃ καὶ ὡς Μητρόπολις τῶν δῶα αὐτοῦ υἱῶν, τοῦ τε Κρηκοῦ καὶ τοῦ Νερσῆς, οὗς εἶχεν ἀποστείλει εἰς τὸ ὄρος Ἀμανὸν παρὰ τῷ Θεῷ αὐτῶν καὶ Καθολικῷ Γρηγορίῳ τῷ Β'. (Վղայաւեր) Μαρτυροφίλῳ ἐπικαλουμένῳ, ἵνα τῇ φροντίδι τοῦ εἰρημένου ἐκπαιδευθῶσιν ὑπὸ τῶν ἑκείσε ἐν τοῖς πολυαριθμοῖς μοναστηρίοις ἀσκουμένων καὶ ἐπὶ παιδείᾳ διαπρεπόντων τότε Μοναχῶν. Μετὰ τινα ἔτη, ἀποβιώσαντος Γρηγορίου τοῦ Β', ἀναγορεύεται Καθολικὸς ὁ πρεσβύτερος ἀδελφὸς τοῦ Νερσῆς Κρηκοῦς ἄγων τότε τὸ δέκατον ὄγδοον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ (τῷ 4443 ἔτει).

Ὁ Νερσῆς ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐποπτεῖαν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Καθολικοῦ Κρηκοῦς, ἐξεπαιδεύετο ἔχων καθηγητὴν καὶ διδάσκαλον τὸν ἐπὶ σο-

φίλα διαπρέποντα Ἀρχιεπίσκοπον Στέφανον τὸν καὶ Πολυμαθῆ (qhsdwlwsi) ἐπικληθέντα. Ὁ νέος Νερσές διὰ τῆς εὐγενοῦς αὐτοῦ καταγωγῆς, τῆς χριστιανικωτάτης πολιτείας, καὶ τοῦ πρὸς τὴν πεδείαν διακαοῦς αὐτοῦ ἔρωτος, κατέστη ἀγαπητὸς, μᾶλλον δὲ σεβαστὸς, τοῖς μετ' αὐτοῦ ἀναστρεφόμενοις, ἐνθέρμως δὲ καὶ συνετῶς βοηθῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Καθολικὸν Κρηκορίς ἐν ταῖς σπουδαιοτέραις τοῦ τε ἔθνους αὐτῶν καὶ τῆς Ἐκκλησίας περιστάσεσι, προεμήνυνεν ὅτι ἦν προωρισμένος, ἵνα, ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, ἀναδειχθῇ εἰς ἐξ ἐκείνων τῶν θνητῶν, οὓς ἡ θεία Πρόνοια, εὐδοκοῦσα, ἀποστέλλει κατὰ καιροὺς εἰς τὸν κόσμον, ὡς μέσα ἐπανορθώσεως τῶν κακῶς ἐχόντων, καὶ μεταδόσεως τῆς τοῦ Θεοῦ ἀγάπης τοῖς τε συγχρόνοις καὶ μεταγενεστέροις, καὶ ὧν ἡ τῶν ὀνομάτων μνήμη εὐλογουμένη καὶ ἀθάνατος παρὰ πᾶσι διασώζεται.

Οὗτος ὁ τῆς τῶν Ἀρμενίων Ἐκκλησίας Φωστήρ, ὃς, διὰ τῆς εὐσεβοῦς, συνετῆς καὶ ταπεινόφρονος αὐτοῦ πολιτείας, πρὸς δὲ καὶ διὰ τῆς ἐν διαφόροις συγγράμμασι καὶ ποιήμασιν ἐν τῇ γλώσσῃ καὶ τῇ ὑφῇ τοῦ λόγου γλαφυρότητος αὐτοῦ, ἐπαξίως ὠνομάσθη (Շնորհալի) Χαρίεις, ἐγεννήθη τῷ 1102φ ἔτει, διεδέχθη τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Καθολικὸν Κρηκορίς τῷ 1166φ ἔτει, ἀπεβίωσε δὲ τὴν ὁγδόην Ὀκτωβρίου τοῦ 1173 ἔτους.

Ὅποσον δὲ αἱ θεολογικαὶ γνώσεις τοῦ διασήμεου τούτου ἀνδρὸς ἐξετιμήθησαν παρὰ τῶν ἐν Βυζαντίῳ τὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πολιτείας διεπόντων, καὶ οἶαν οὗτος ἔχερε παρ' αὐτοῖς ὑπόληψιν, ἐξάγεται πρὸς τοῖς ἄλλοις, καὶ ἐκ τῆς ἐπομένης περικοπῆς τῆς ἐπιστολῆς, ἣν ὡς ἀπὸ προσώπου τοῦ Αὐτοκράτορος Μανουὴλ Κομνηνοῦ τοῦ Πορφυρογεννήτου, ἔγραψεν αὐτῷ ὁ τότε Πατριαρχεὺς Μιχαήλ, ὁ καὶ Ὑπατος τῶν φιλοσόφων, ἔχει δὲ ἐπὶ λέξεως ὧδε. «Ἡ γραφή σου ἀπεκομίσθη τῇ βασιλείᾳ μου, Καθολικὲ τιμιώτατε, καὶ ἐπέγνω τὸ κράτος ἡμῶν ὅτι τὴν τῆς δικαιοσύνης ἐπέγνως ὁδόν, καὶ κατὰ τὸ ἱερὸν λόγιον, ἐμαθητεύθης τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν, καὶ ἔοικας ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότη ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ παλαιὰ καὶ καινὰ ἐκβάλλοντι, καὶ ταῖς πρώταις καὶ θείαις ἀποστολικαῖς συμφωνῶν καὶ ἐπόμενος παραδόσεσι, καὶ μὲν ἄλλ' οὐδὲ τῶν πατροπαραδότων καὶ ὑστέρων θεσμοθεσιῶν καὶ ὄρων ὑπερόρια βαδίζειν αἰρούμενος. Ἐξέκαυσας γὰρ ἐν τῇ μελέτῃ σου πῦρ καὶ πυρώσας καὶ δοκιμάσας τὸν ἐν Χριστῷ τῷ ἀληθινῷ Θεῷ καὶ Σωτῆρι ἡμῶν λόγον, ὁρθῶς ἐξελέπτυνας καὶ τῇ πνευματικῇ χωνείᾳ παρέδωκας· καὶ εἴτι τῆς ἀληθείας λαμπρότητι ζωοποιὸν παραμείμικτο,

ἐξέδωκας τῇ καύσει τῆς ἐν σοὶ θειοτάτης δοκιμασίας, καὶ ἀπετεφρώθη ὡς φρύγανον εὐκατάπρηστον κ. τ. λ.» (Πατρολ. Τόμ. 133. Σελ. 231). Καὶ ἀλλαχοῦ α. . . ἐνθεν τοι καὶ ἀποδεξαμένη τὴν οὕτω περὶ τὴν ὁρθόδοξον πίστιν ἀσφαλῇ κρηπίδα τῆς σῆς τιμιότητος, καὶ πιστεύσασα ὡς καὶ τοῖς λοιποῖς ὁδὸς καὶ θύρα γενήσῃ πρὸς τὴν εὐσέβειαν, καὶ τὰ παρὰ τοῦ πονηροῦ τῇ τοῦ Χριστοῦ ἀρούρα ἐγκατασπαρέντα ζιζάνια διὰ τῆς τοῦ ἐκ Θεοῦ δοθέντος σοι λόγου τομωτάτης δρεπάνης ἐκριζωθήσεται, καὶ τοῦ καθαροῦ τῆς Εὐαγγελικῆς ἄλωνος σίτου ἀποσκυβαλισθήσεται κ. τ. λ.» (Αὐτόθι Σελίς 233).

Περὶ τοῦ ἐνδόξου τούτου Καθολικοῦ ἀναφέρων καὶ ὁ Σεβασμιώτατος Ἱεράρχης ὁ ἀπὸ Χίου Ἡρακλείας Γρηγόριος ἐν τῇ περὶ Ἀρμενίων σοφῇ αὐτοῦ Πραγματεῖα λέγει τὰ ἐξῆς, «ὁ μᾶλλον μοχθήσας πρὸς ἄρσιν πάσης ὑπονοίας τῶν Ἑλλήνων περὶ τῆς Ἀρμενικῆς Ἐκκλησίας, ὡς δῆθεν εὐτυχιανιζούσης, καὶ ἐμπέδωσιν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς εἰρήνης ἐστὶν Νερσές ὁ Δος. (δηλ. ὁ Χαρίεις) ὅστις ἔγραψεν ἐπὶ τούτῳ πρὸς Μανουὴλ τὸν Κομνηνὸν τὰ εἰκότα. κ. τ. λ.» (Ἰδε Κεφ. Β'. σελ. 25). Διὰ τὴν περικοσμῶσιν αὐτὸν παιδεῖαν καὶ τὸν περὶ εἰρήνης τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ἐνθερμον αὐτοῦ ζῆλον δικαίως ἐπεκλήθη ὑπὸ τῆς αὐλῆς τοῦ Βυζαντίου ὁ Ἱεράρχης αὐτὸς ἀδευτέρως Ἀπόστολος Παῦλος.»

Τ Ε Λ Ο Σ



Բաժին	Բաժին
Գեր. Սիմեոն Եպիսկոպոս Սէ- ֆերեան	Մկրտիչ Դալֆաեան 1
Գեր. Խորէն Արքեպիսկոպոս Լուսինեան	Գրիգոր Ղազարսեան 1
Գեր. Պետրոս Եպիսկոպոս	Նշան Մեղրոնեան 1
Գեր. Եղնիկ Եպիսկոպոս	Կարապետ Թրքաբեան 1
Արժ. Գէորգ վարդապետ Բու- ճուրբեան	Նշան Պէրպէրեան 1
Արժ. Գարեգին վարդապետ Թաթարեան	Ստեփան Տամառեան 1
Արժ. Ներսէս վարդապետ Արս- լանեան	Սահակ Գարաեան 1
Արժ. Խորէն քահանայ Փէշլի- վանեան	Ստեփան Գարաեան 1
Մեծապատիւ Տեառք	Պօղոս Մկրտիչեան 1
Տիգրան Եոսուսեֆեան	Գրիգոր Շամսոսեան 5
Աբրահամ Ֆրէնկեան	Եղբարք Տիգրեան 5
Յակոբ Պէրխուստարեան	Սարգիս Կ. Յակոբովիչ 2
Ղազարոս Հովուեան	Մ. Մկրտիչ Քաղապեան 1
Կարապետ Խաչատուրեան	Մ. Յովհաննէս Նաչապետեան 1
Բարթող Թեւեան	Պօղոս Թէնպէրիճեան 1
Ազարիկ Գ. Ազարեան	Միսաք Էլմասեան 1
Յակոբ Անտոնեան	Մ. Գալուստ Թրքաբեան 1
Յակոբ Պարոնեան	Մարգար Լեւոնեան 1
Կարապետ Յ. Խլիպապեան	Գրիգոր Գէորգեան 1
Կարապետ Յ. Հաճեան	Ազրիպատ Փափազեան 1
Յովհաննէս Թուղաճեան	Յովհաննէս Կրճիկեան 1
Խաչիկ Մարգարեան	Կարապետ Կիւրճիկեան 1
Սեպուհ Փրատեան	Մ. Յարութիւն Տէյրմէնճի 1
Աւետիս Փռանեան	Տոգ. Պ. Մաթթեոսեան 1
Ա. Է. Ք. Թաճեան Եղբարք	Մ. Թորոս Արապեան 2
Անտոն Մէլիքեան	Շնորհք Մ. Մարտիրոսեան 1
	Տիգրան Մաղաղաճեան 1
	Օննիկ Պ. Սահաթեան 1
	Օննիկ Յ. Գափամաճեան 1
	Մարկոս Գ. Նաուրեան 1
	Բ. Էսմէրեան 1
	Բ. Բարուչեան 1
	Ս. Տէմիրճիպաճեան 1

Տօմ.	Տօմ.
Օ Խանք. Փիլաճելֆեյաս կնիս	Օ Ի. Դէօնիմալ Կնիս
Դերասիմոս	Յերակլէս Կալիաճիս 2
Օ Մեղաս Փրօթօսթկեղլոս կնր.	Տումեօն Փաթաճաճիս 1
Օ Թանասիօս Մեղակլիս	Մարկոս Բասիլեաճիս 1
Օ Դը. Երիցուսթօլեօս կնիս	Օնտօնիօս Տաթաճիս 1
Փօթիօս	Դ. Դ. Մանօլօսուլօս 1
Օ Դըլիմ. Փիլաթետ Բաթեճիս	Դեօրցիօս Նիկօլաճիս 1
Օ Դըլիմ. Դըլիցիօս Զիլաճիս	Կօնստանտինօս Քալմօնիօս 1
Օ Մեղաս Դըլիցիօս Դօսկեմ	Եւաղըլ Միսաղիճիս 1
Օ Դըլիմ. Փրօթօրիօս տօ Տին.	Փրօթ. Կալփօս Դեօրցիօս 1
Մետօլիօս	Դեօրցիօս Դ. Նօմիկօս 1
Օ Դըլիմ. Փաղկատիօս Բաթօ-	Տ. Դ. Դելեղկաս 1
թեճիօս	Կարալիմօս Տաթաճիս 1
Օ Դըլ. Դրիթեւօն Փրօթօրիօս	Ն. Դ. Դափանճիս 1
Օ Դըլ. Դալեքանճօս Լաւրիօնիս	Կօն. Դափանճիս 1
Օ Ալճ. Փրօթ. տիս Զ. Փիլիս	Դիմօս Կըլիմօս 1
կնր. Եւթնեյօս	Դեօրցիօս Տ. Քրիսթօթըրցիս 1
Օ Դըլիցիօս կնր. Դըլիցիօս Մ.	Տէփան. Քալիօթիս 1
Փեմելի	Ն. Դ. Դըլիցիօս 1
Օ Դ. Նիկօլիմօս Դալեքանճիս	Դ. Դ. Դըլիցիօս 5
Օ Դըլիմ. Դերասիմօս Բաթօրիօս	Օնտօնիօս Կալփօս Դաթաճիս 1
Օ Դըլ. Դըլիցիօս Միսաղիճիս	Միլիաճիս Կաթաճիս 1
Բաթօրիօս	Կ. Դըլիցիօս 1
Օ Դըլիցիօս կնր. Կալիկիօս	Դ. Դ. Դըլիցիօս 1
Օ Դըլիցիօս կնր. Մեթիօս	Դ. Դ. Դըլիցիօս 1
	Մ. Դըլիցիօս 1
Օ Դըլիցիօս Կաթօ-կըլիցիօս	Դ. Դ. Դըլիցիօս 1
Տաթաճիս Դըլիցիօս Դըլիցիօս	Դ. Դ. Դըլիցիօս 1
Օ Դըլիցիօս Դըլիցիօս Նիկօլաճիս	Կօնստ. Մ. Փաթաճիս 1
Տէփանօս » Դըլիցիօս	Միսաղ. Բըլիցիօս 1
Դըլիցիօս » Կալիցիօս	Դ. Դ. Դըլիցիօս 2
Միսաղի » Դըլիցիօս	Դ. Դ. Դըլիցիօս 1
Միկօլի » Կաթաճիս	Դ. Դ. Դըլիցիօս 1

Σώμ.		Σώμ.
Παναγιώτης 'Αποστολίδης	1 Νικόλαος Βασιλειάδης	1
Νικόλαος Κολλυβίδης	1 Λεόντιος 'Ελευθεριάδης	1
Θεόδωρος Α. Βόλτος	1 Γεώρ. Φ. Πινάτσης	1
Δημήτριος Φιλιππίδης	1 Χρ. Μιχαηλίδης (Ίατρος)	1
Χρήστος 'Ιωαννίδης	1 Λάζαρος Ματζαρίνης	1
Βασίλειος Προδρόμου	1 Γεώργιος 'Εσένογλους	1
Κωνστ. Χ. Διαμαντόπουλος	1 Χ. Κωνσταντής Γιαγκογιάν	1
Κωνστ. Παπαδόπουλος	1 Χ. Γιαγκος Γιαγκογιάν	1
'Ανδρέας Βασιλείου	1 Δημήτριος Γεωργιάδης	1
Ζαφείριος Παλαιολόγος	1 'Ιωάννης Τζολακίδης	1
'Αθαν. Γεωργιάδης	1 Χωνστ. Καραθεοδωρής εξ 'Ηρακλ.	1
'Ελευθέριος Γρ. Ταπεινός	1 Βαχάρης Θεοδοσιάδης	1
'Ιωάν. Δημητριάδης	1 'Ανέστης Χρήστου	1
Σάββας Σπανόπουλος	1 Βασίλ. Χατζέτογλους	1
G. Bégleris	1 Κωστ. Γρηγοριάδης	1
Περικλής Πορτοκάλης	1 Παναγιώτης Στεφάνου	1

5875

ՀՀ Ազգային գրադարան



NL0030866

1220

